

Täysistunto

Keskiviikko 1.10.2025 klo 14.00—18.59

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 18.59.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—15.59), toinen varapuhemies Tarja Filatov (15.59—18.01) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (18.01—18.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Toimenpidealoitteet

Puhemiesneuvosto on 4.9.2025 päättänyt lähettää valiokuntiin toimenpidealoitteet TPA 38-48/2025 vp.

3. Suomen Pankin tilintarkastajien täydennysvaali

Vaali VAA 84/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Suomen Pankin tilintarkastajien varajäseneksi edustaja Timo Harakan.

4. Välikysymys hallituksen toimintakyvystä Palestiinan valtion tunnustamisessa

Välikysymys VK 4/2025 vp

Pöytäkirjan liite Epäluottamusehdotukset 30.9.2025 Liite 4A

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt tehdään päätös edustaja Johannes Koskisen ynnä muiden välikysymyksestä hallituksen toimintakyvystä Palestiinan valtion tunnustamisessa. Keskustelu asiasta päättyi 30.9.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa ovat edustaja Johannes Koskinen edustaja Nasima Razmyarin kannattamana ja edustaja Antti Kaikkonen edustaja Mikko Savolan kannattamana tehneet ehdotukset epäluottamuslauseen antamisesta valtioneuvostolle. Ehdotukset on toimitettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 4A)

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ehdotuksista on äänestettävä. Ensin äänestetään edustaja Kaikkosen ehdotuksesta edustaja Koskisen ehdotusta vastaan ja lopuksi äänestetään siitä, nauttiiko valtioneuvosto eduskunnan luottamusta.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Johannes Koskisen ehdotus ”jaa”, Antti Kaikkosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 152, ei 21; poissa 26 (äänestys 1). Tässä äänestyksessä voitti Johannes Koskisen ehdotus.

2) Luottamuslause valtioneuvostolle ”jaa”, Johannes Koskisen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 94, ei 80; poissa 25 (äänestys 2).

Eduskunta päätti, että valtioneuvosto nauttii eduskunnan luottamusta. Asian käsittely päättyi.

5. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepoliitiikan lainsäädännöstä

Valtioneuvoston selonteko VNS 5/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Elinkeinoministeri Sakari Puiston esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään yksi ryhmäpuheenvuorokierros, jossa puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään kaksi tuntia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Puisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.04 **Elinkeinoministeri Sakari Puisto** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hyvät edustajat, suomalaisilla alueilla ja aluekehittämisellä on merkittäviä yhteiskunnallisia haasteita ratkottavanaan. Geopolitiikan muutokset haastavat koko Suomea, mutta toisaalta vaikutukset kohdistuvat erityisesti tietyille alueille ja ovat asettaneet muu-
tospaineita niin aluetalouksille kuin ihmisten arkeenkin.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Samalla Suomessa kaupungistuminen jatkuu. Vuonna 2010 kaupunkialueilla asui 68,8 prosenttia väestöstä, ja vuonna 2024 osuus oli kasvanut jo 73,3 prosenttiin. Monipaikkaisuuden lisääntyminen monimutkaistaa tilastoista tehtäviä tulkintoja. Alueet ovat erilaisessa tilanteessa siinä, mitä tämä merkitsee alueen elinvoimaisuudelle, ja millaisia kehittämistoimia tarvitaan.

Suomessa väestörakenteen alueelliset erot ovat huomattavia. Osassa alueita väestö ikääntyy muita nopeammin, ja kaupungistuminen vahvistaa kehitystä edelleen.

Alueiden välillä on ja tulee jatkossakin olemaan merkittäviä eroja väestöllisessä huoltosuhteessa. Vuonna 24 koko maan väestöllinen huoltosuhde oli 61,6. Heikoin tilanne oli Etelä-Savossa ja paras Uudellamaalla.

Alueiden välillä on myös eroja tuottavuudessa, mikä liittyy ikärakenteen ohella erityisesti alueiden elinkeinorakenteeseen. Erityisesti alueilla, joilla työikäisten osuus on pieni, on tärkeää, että mahdollisimman moni työikäinen on töissä. Taantuma on kuitenkin laskenut työllisyysastetta.

Alueiden välisiä eroja on myös koulutustasossa ja toisaalta investoinneissa tutkimukseen ja kehitykseen. Nämä ovat keskeisiä tekijöitä alueiden elinvoimaisuuden vahvistamisessa. Mainitut alueiden elinvoimaisuuteen vaikuttavat tekijät ovat vahvasti kytköksissä toisiinsa, ja muodostavat yhdessä positiivista kierrettä, joka ruokkii itse itseään. Toisaalta päinvastainen kehitys voi aiheuttaa negatiivista kierrettä. Aluekehittämisellä on siten kyettävä vastaamaan erilaisiin tarpeisiin ja mahdollisuuksiin. Kasvavilla ja supistuvilla alueilla tarvitaan jatkossa erilaisia ratkaisuja ja erilaisia toimeenpanon välineitä.

Hyvät kuulijat, alueiden erilaisuuden tunnistaen on selvää, että tarvitaan myös niin kaupunki- kuin maaseutuspesifejä toimia ja -politiikkaa, samoin kuin erityistä saaristopolitiikkaa saaristoisten alueiden tilannetta tukemaan.

Yhä tärkeämpää haastavassa toimintaympäristössä on, että nämä muodostavat vahvan aluekehittämisen kokonaisuuden, jossa resursseja ja toimia hyödynnetään toisiaan tukien ja yhteiseen tilannekuvaan perustuen.

Hallituksen tavoitteena on vahvistaa talouden kasvun ja työllisyyden edellytyksiä kaikilla alueilla. Alueilla on erilaisia vahvuuksia ja mahdollisuuksia, joiden varaan rakentaa.

Geopoliittinen tilanne heijastuu myös alueiden kehitykseen ja kannustaa alueita arvioimaan uudelleen sitä, millaisia valintoja elinkeinojen kehittämisessä on uudessa tilanteessa tarkoituksenmukaista tehdä. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi kaksoiskäyttötuotteisiin panostamista.

Geotalouden merkitys näkyy myös siinä, miten arvioimme globaaleja riippuvuuksia ja haavoittuvaisuuksia. Luonnonvarojen ja uusiutuvan energian kestävä hyödyntäminen sekä jalostusasteen nosto avaavat uusia näkymiä myös maaseutualueille ja uudistuvalla teollisuudelle.

Vastauksena geopoliittisen tilanteen erityisesti itäiselle Suomelle aiheuttamiin vaikutuksiin hallitus käynnisti itäisen ja pohjoisen Suomen ohjelmat. Ohjelmien tavoitteena on edistää taloudellista kasvua, elinvoimaa, investointeja, osaamisen kehittämistä ja työvoiman saatavuutta.

Hallitus linjasi ohjelmien strategisista hankkeista kevään puoliväliriihessä. Nämä liittyvät muun muassa alueiden saavutettavuuteen, investointien edistämiseen ja matkailuun.

Puoliväliriihen linjauksen mukaisesti hallitus on kohdentamassa ohjelmien toimeenpanoon noin 16 miljoonan euron määrärahan alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukemisen momentilta.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Aluekehittäminen on eri toimijoiden monitasoista yhteistyötä. Valtion, maakuntien ja kaupunkien, elinkeinoelämän sekä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten yhteistyö on avainasemassa myös itäisen ja pohjoisen Suomen ohjelmien onnistumisessa.

Hyvät kuulijat, aluekehittämisen lainsäädäntö uudistettiin vuonna 2021. Tuolloin säädettiin aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan vastuista, viranomaisten rooleista, aluekehittämisen tavoitteista sekä hankkeiden rahoittamisesta. Lakiuudistuksen tavoitteena oli tuolloin sovittaa yhteen kansallista ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikkaa tehokkaaksi kokonaisuudeksi. Tavoitteena oli myös uudistaa alueiden kehittämisen tavoitteita, suunnittelua ja toimintatapoja vastaamaan toimintaympäristön muutoksia. Lisäksi tavoiteltiin vaikuttavaa vuorovaikutusta ja sopimuksellisuutta alueiden kehittämisessä sekä sääntelyn selkeyttämistä ja hallinnollisen taakan vähentämistä.

Hallituksen esityksessä linjattiin, että aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan lainsäädännön kokonaisuuden toimivuudesta annetaan selonteko eduskunnalle.

Hyvät edustajat, tätä laajaa kokonaisuutta on nyt tarkasteltu pohjautuen kertyneeseen tietoon, arviointeihin ja sidosryhmien kanssa työskentelyyn, ja olemme laatineet tästä selonteon eduskunnalle.

Selonteon varsinaisena fokuksena tarkastellaan lainsäädännön toimivuutta kuvaamalla tiiviisti lainsäädännön raamittamaa nykytilaa sekä havaittuja kehittämisen kohteita. Johtopäätöksiä on tehty siitä, mihin tulevaisuudessa lainsäädäntöuudistuksissa tulee kiinnittää huomiota. Sen sijaan selonteossa ei tehdä tulevia valmisteluja koskevia linjauksia.

Tulevaa lakiuudistusta varten perustetaan aikanaan työryhmä, ja lainsäädännön sisältöjä valmistellaan siinä yhteydessä.

Selontekoa on valmisteltu laajassa yhteistyössä. Valmistelua varten perustetussa ryhmässä ovat olleet mukana keskeisimmät lainsäädäntöä hyödyntävät tahot: ministeriöt, maakuntien liitot, ely-keskukset sekä Kuntaliitto.

Hyvät edustajat, selonteossa tarkastellaan laajaa asiakokonaisuutta lainsäädännön lukujen mukaisesti. Tarkastelussa ovat: aluekehittämisen tavoitteet, viranomaisten roolit, ohjelmatyö ja yhteistyösopimukset sekä tukimenettelyt, tukikelpoisuus ja kustannusmallit. Nostan kohta esille keskeisimpiä huomioita näistä kokonaisuuksista.

Yleisesti voidaan todeta, että lainsäädäntö on ollut varsin toimivaa. Se on tukenut aluekehittämisen tavoitteiden edistämistä. Esimerkiksi edellisen lakiuudistuksen tavoitteessa vahvistaa toimijoiden yhteistyötä on onnistuttu hyvin. Joitakin kehittämisen kohteita voidaan tunnistaa. Erityisesti vaikuttavuuden lisäämiseen ja hallinnollisen taakan vähentämiseen on jatkossa edelleen kiinnitettävä huomiota.

Aluekehittämisen tavoitteet ovat selonteon mukaan tasapainoiset ja sopivan laaja-alaiset. Uudistamisen yhteydessä on kuitenkin syytä tarkastella, onko tavoitteita päivitettävä vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin, esimerkiksi huomioimalla kokonaisturvallisuutta, väestökehitystä ja alueiden eriytymistä.

Viranomaisten roolien osalta keskeisenä huomiona on, että aluekehittämisen vastuun jakautuminen sekä kunnille että valtiolle ja näille lakiin kirjattu tehtävä edistää tähän liittyvää yhteistyötä, on merkityksellistä ja aluekehittämisen tavoitteiden kannalta olennaista. Yhteistyötä on jatkossakin tarpeen varmistaa ja vahvistaa. Erityisesti huomiona on tarve alueiden välisen yhteistyön lisäämiseen.

Yhteistyöryhmät, kuten kansallisella tasolla alueiden uudistumisen neuvottelukunta, AUNE, ja alueellisella tasolla maakuntien yhteistyöryhmät, MYR, ovat tärkeitä, ja niiden

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

lakiin perustuva rooli on toimiva. Ryhmien toimintaa voidaan kehittää edelleen myös nykyisen lainsäädännön puitteissa.

Viranomaisten rooleihin liittyy myös tarkennusta vaativia kohtia, varsinkin aluetasolla. Esimerkiksi uusien aluetason toimijoiden, hyvinvointi- ja työllisyysalueet, tulevat elinvoimakeskukset, rooleja aluekehittämisen yhteistyössä on jatkossa tarkasteltava. Rooleissa on tunnistettavissa joitakin päällekkäisyyksiä, mikä johtaa haasteisiin resurssien tehokkaassa käytössä sekä ajoittaiseen ristivetoon.

Selonteossa nostetaan esille, että välittävien viranomaisten eli rahoittajien suuri määrä ei ole resurssien tehokkaan käytön näkökulmasta perusteltua. Samoin päällekkäisyyttä ja osin ristivetoa voidaan jossain määrin havaita keskustaupunkien ja maakuntien liittojen rooleissa.

Ohjelmatyön osalta on tarkasteltu kokonaisuutta, johon kuuluvat valtioneuvoston aluekehittämisspätös, maakuntaohjelma, jota valmistellaan kunnallisvaalikausittain, ja EU:n alue- ja rakennepoliitiikan ohjelma, kausi on ollut 7-vuotinen.

Kansallisen ja EU-ohjelmatyön yhteensovittamista on edelleen syytä vahvistaa, varsinkin kansallisen aluekehittämisrahoituksen jäätyä pois. Selonteossa todetaan kuitenkin, että aluetasolla nämä toimivat hyvin yhteen.

Ohjelmatyön aikatauluja on tarkasteltu selonteossa. Huomiona nostetaan esille tarve myös vaalikausia pidemmälle strategiselle suunnittelulle, koska aluekehittäminen edellyttää pitkäjänteisyyttä. Nykyinen nelivuotinen suunnittelu-aikataulu on perusteltu pitkän aikavälin suunnittelun rinnalla.

Mikäli suunnittelu-aikataulua pidennetään, voitaisiin kytkennästä poliittiseen päätöksentekoon huolehtia esimerkiksi vaalikausittain laadittavilla toimeenpanosuunnitelmilla.

Sopimuksellisuutta, joka tarkoittaa erityisesti valtion ja kaupunkien kanssa solmittavia sopimuksia, kuten ekosysteemisopimukset, pidetään siihen osallistuvien näkökulmasta hyvänä ja toivottavana menettelynä, joka vahvistaa yhteistyötä ja vuoropuhelua osallistujien kesken.

Rahoituslain osalta merkittävänä huomiona on, että tarjolla olevien tukimuotojen valikoima on liian laaja ja päällekkäinen, mikä heikentää asiakaslähtöisyyttä ja hidastaa palvelujen digitalisaatiota. Myös ohjelman sisällön priorisoinnilla voidaan merkittävästi vaikuttaa hallinnon ja tietojärjestelmäkehityksen yksinkertaistamiseen.

Arvoisat kuulijat, aluekehittäminen on eri toimijoiden monitasoista yhteistyötä, jonka tavoitteena on edistää alueiden kestävä kasvua, kehitystä ja kilpailukykyä, asukkaiden hyvinvointia sekä laadullista elinympäristöä.

Aluekehittäminen perustuu toisaalta kansallisiin ja toisaalta alueiden erilaisiin vahvuuksiin, mahdollisuuksiin ja tarpeisiin. Aluekehittämisen on perustuttava laajaan yhteistyöhön. Aluekehittämisessä eri hallinnonalojen ja maakuntien tavoitteita ja toimia tarkastellaan kokonaisuutena sekä valtakunnallisesta että alueiden näkökulmasta.

Aluekehittämisestä vastaavien viranomaisten keskeisenä tehtävänä on luoda edellytyksiä toimijoiden yhteistyölle ja yhteisen tahtotilan muodostamiselle.

Arvoisa puhemies! Tässä esittely. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri Puisto. — Sitten siirrymme ryhmäpuheenvuoroihin. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

14.15 Milla Lahdenperä kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen politiikan lähtökohta on se, että Suomi menestyy, kun Suomen eri alueet menestyvät. Alueiden menestys puolestaan perustuu sille, että ne voivat kukin tukeutua omiin vahvuuksiinsa. Kun Suomen kasvun moottorit — kasvukaupungit ja seutukunnat — pidetään käynnissä, se on koko Suomen etu. Tässä työssä valtion ja Euroopan unionin tuki aluekehitysvälineiden kautta on korvaamaton. Hyvä esimerkki on viime viikolla kuultu uusi laivanrakennusinvestointi Turun telakalle. Varsinais-Suomessa on panostettu vuosikymmeniä laivanrakennusteollisuuteen ja alan koulutukseen, ja alueen sitkeä työ uskoa omiin vahvuuksiin tuo nyt työtä ja toimeentuloa koko Suomelle.

Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva selonteko konkretisoi hyvin niitä seikkoja, jotka nykyisessä kansallisessa ja EU-tason aluekehittämisessä toimivat ja mitkä eivät. Samalla se vastaa vuoden 2021 aluekehittämislainsäädännön kokonaisuudistuksen toimeenpanon seurantaan. Lisäksi, ja ehkä tärkeimmäksi, se antaa pohjaa ensi vuonna alkavalle aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan lainsäädännön uudistamiselle. Kyse on siis käytännössä siitä, millaisen sääntelykehikon puitteissa tulevaa, vuoden 2028 alusta alkavan EU-ohjelmakauden aluekehittämis- ja EU:n alue- ja rakennepolitiikkaa tässä maassa toteutetaan. Siksi hallitus ja tämän selonteon valmisteluun osallistuneet tahot ansaitsevat kiitokset laadukkaasta selonteon laatimisesta.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen mielestä selonteossa on tunnistettu hyvin uuden aluekehityssääntelyn onnistumisia. Esimerkiksi vuorovaikutus alueiden ja valtion välillä on vahvistunut, maakuntaohjelmista on tullut keskeisempi osa myös kansallista kehittämis-työtä ja uuteen sääntelyyn vahvemmin sisällytetty sopimuksellisuus tuottaa hyviä tuloksia.

Toisaalta on helppo yhtyä myös selonteossa esille nostettuihin haasteisiin. Isoin pettymys uudistuksessa on ollut se, että neljä vuotta sitten keskeiseksi tavoitteeksi asetettu hallinnollisen taakan keventäminen ei ole edennyt, vaan monin paikoin jopa lisääntynyt. Muun muassa aluekehitykseen osallistuvien välittävien toimielinten määrä on viimeisen neljän vuoden aikana paisunut.

Yhtä lailla ongelma uudenkin sääntelykehikon sisällä on se, että kansallisen suunnittelun ja EU:n ohjelmakausien aikataulut eivät kohtaa. Tämä puolestaan vaikeuttaa meille keskeisten hankkeiden yhteensovittamista.

Arvoisa puhemies! Kokoomus katsoo, että tulevassa sääntelykehikossa näihin ongelmiin on tartuttava. Hallinnon paisuminen ja kehitystyön tempoilevuus syövät suoraan alueiden elinvoimaa. Kyse on hallintohumpasta, jossa varat kiertävät viranomaisten, ohjelmien ja hankkeiden viidakossa ennen kuin näkyvät ihmisten arjessa tai alueiden kehityksessä. Byrokratian pyörittäminen vie aikaa ja rahaa pois kasvusta, työllisyydestä ja investoinneista. Näinä julkisen talouden aikoina meillä ei ole varaa tähän. Siksi selonteossa esitetyt toimet, kuten aluekehittämiskeskustelujen hyödyntäminen hallinnollisen taakan keventämiseksi ja toimijoiden roolien selkeyttäminen, on syytä ottaa jatkovalmistelussa vakavaan harkintaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

14.19 Mauri Peltokangas ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lännen yhtenäisyyttä ja vakautta koettelevat geopoliittiset jännitteet ovat palauttaneet päätöksenteomme takaisin sille peruskivelle, johon kansakuntamme pysyvyys nojaa. Kyse on Suomen kokonaisturvallisuudesta ja kriisinsietokyvystä. Nämä ovat asioita, jotka on otettava

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

huomioon myös aluekehittämisen tavoitteista keskusteltaessa. Kyse on turvallisuudesta, huoltovarmuudesta, alueellisen eriytymisen ehkäisemisestä sekä kansallisesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä. On huolehdittava siitä, että kehittämisvarat tulevat jatkossa tukemaan alueiden elinvoimaa kokonaisvaltaisesti ja investoinnit tulevat edistämään Suomen kokonaisturvallisuutta. Tarvitsemme Suomeen investointeja, jotka vahvistavat työpaikkoja, palveluita ja koulutusta erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Erityinen merkitys on itäisen ja pohjoisen Suomen elinvoimalle. Näiden osalta hallitus linjasi jo kevään puoliväliriihessä strategisista hankkeista liittyen alueiden saavutettavuuteen, investointien edistämiseen ja matkailuun.

Arvoisa puhemies! Se, että Suomen jokainen kylä ja kolkka on elinkelpoinen, on merkittävä osa valtiomme kokonaisturvallisuutta ja kriisinsietokykyä. Perussuomalaisten mielestä kriittinen infra ja logistiikka on turvattava koko maassa. Suomi on kumipyörien maa, jossa liikenteellisellä saavutettavuudella on merkittävä vaikutus aluekehitykseen. Tästä veronmaksajille iloisena uutisena Helsingin Sanomat kertoikin jo bensiinin hinnan olevan liian halpaa. Erityisen kiitoksen infranostuksista voimme antaa historiallisen autoilijamyönteiselle hallituksellemme sekä ministeri Ranteelle, jonka toimesta uutta asfalttia tarmotaan ympäri Suomenmaata ennätysmäärät. Kattava ja laadukas tieverkosto on koko Suomessa oleellista teollisuuden investointien mahdollistamiselle, huoltovarmuuden ylläpidolle sekä kokonaisturvallisuudelle. Nato-jäsenyys ja puolustusteollisuuden kasvu ovat Suomelle uusi mahdollisuus. Nato-jäsenyys on avannut uusia myönteisiä näkymiä puolustusteollisuudelle ja sen alihankintaverkostolle. Näiden toteutuminen vaatii hyvien kulkuyhteyksien lisäksi työvoimaa. Meidän on varmistettava, että tulevat puolustusteollisuuden ja huoltovarmuuden hankkeet sijoittuvat koko maahan luomaan alueille elinvoimaa, kasvua ja uusia työpaikkoja. Perussuomalaisten mielestä on tärkeää varmistaa, että alueiden kehittäminen ei pysähdy byrokraatiaan. Tässä hallituksen tavoite on selkeä: vähemmän hallintoa, enemmän tuloksia. Byrokratian yksinkertaistaminen vaikuttavimmillaan merkitsee lakien valmistelujen alkupään vaikeutakin valintoja, jotka tehdään EU-ohjelmien sisällöissä ja sen lainsäädännöissä. EU-ohjelmien ja kansallisen kehittämisen yhteensovittaminen korostuu jatkossa entisestään.

Arvoisa puhemies! Väestön väheneminen, alueiden tyhjeneminen ja työvoimapula on pysäytettävä. Perussuomalaisten mielestä työvoimapula on ratkaistava ensisijaisesti kotimaisella osaamisella ja koulutuksella, ei ulkomaalaisella halpatyövoimalla. Maahanmuutosta ei ole apua Suomen taloudellisen huoltosuhteen terveyttämisessä, mikäli maahanmuuttajat eivät työllisty. Nykyään vieraskielisten osuus Kelan etuuksien saajista korostuu työttömyysturvassa ja lapsiperhe-etuuksissa, sekä olemme viime aikoina saaneet hälyttäviä tietoja toimeentulotuen saajien määrästä osassa vieraskielistä väestöä. Aikaisemmalla vastuuttomalla maahanmuuttopolitiikalla ei ole myöskään onnistuttu turvaamaan harvaan asuttujen seutujen elinvoimaa, vaan kehitystä voisi kuvailla jopa päinvastaiseksi. Vastuuton maahanmuuttopolitiikka on keskittänyt ulkomaalaisväestön isoihin kaupunkeihin aiheuttaen palvelupaineita, segregatiota ja muita yhteiskunnallisia ongelmia. Pääkaupunkiseudulla asuu jo lähes puolet Suomen vieraskielisistä. Hallitus on tehnyt tällä vaalikaudella lukuisia toimia maahanmuuttopolitiikan tiukentamiseksi, joilla osaltaan pyritään vastaamaan edellä kuvattuihin ongelmiin.

Arvoisa puhemies! Hallitus tekee sen, mitä edelliset eivät tehneet: laittaa suomalaisen edun etusijalle ja varmistaa, että jokainen euro tukee turvallisuutta, työllisyyttä ja alueiden elinvoimaa. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

14.24 **Saku Nikkanen sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! SDP:n eduskuntaryhmän puolesta kiitän valtioneuvostoa selonteosta, joka tarjoaa tärkeän tilannekuvan aluekehittämisen ja EU:n rakennepolitiikan lainsäädännön toimeenpanosta. Samalla haluan nostaa esiin vakavan huolen, joka koskee tulevaa kehyskautta vuodesta 2028 alkaen: miten varmistamme, ettei Suomen aluekehittämisen rahoitusosuus laske merkittävästi? Jo EU:n liittymissopimuksessa on taattu harvaan asuttujen alueiden tuki Itä- ja Pohjois-Suomessa. Näyttää siltä, että rahoitusta ollaan nyt pienentämässä, mikä uhkaa kasvat-
taa edelleen aluekehityseroja. Tulevissa kansallisissa valmisteluissa on tärkeää ottaa huomioon Suomen EU-liittymissopimukseen sisältyvä harvaan asuttujen alueiden tuki. Se on tärkeä osa koheesiorahoitusta, jolla on tarkoitus vähentää taloudellisia ja sosiaalisia eroja EU:n jäsenvaltioiden ja eri alueiden välillä. Suomen tulee edelleen noudattaa liittymissopimukseen liittyvää harvan asutuksen tuen korvamerkintää, ja tästä on pidettävä kiinni myös pienenevissä aluekehitysresursseissa.

Arvoisa herra puhemies! Suomen aluekehittämisen rahoitusosuus on vaarassa heikentyä. Miten hallitus varmistaa, että kansallisella aluekehitystuella korvataan se, mitä EU:n aluekehitysrahoituksessa tullaan mahdollisesti menettämään? SDP pitää tärkeänä, että tähän kansalliseen valmisteluun tuodaan kaikki maakunnat ja alueet mukaan. Alueiden väliset erot kehityksessä ovat kasvaneet, ja tilanne ei saa kärjistyä alueiden väliseksi riitelyksi niukkenevista resursseista. Tämä ei ole vain tekninen budjettikysymys, se on kysymys Suomen elinvoimasta, kokonaisturvallisuudesta ja kansallisesta yhtenäisyydestä. Me emme voi vain hyväksyä tilannetta, jossa Euroopan unionin aluekehitysrahoitus suuntautuu entistä enemmän muualle emmekä voi sillä tasapainottaa omia rakenteellisia haasteitamme ja investoida parempaan tulevaisuuteemme.

Ukrainan sota on muuttanut Euroopan geopoliittista todellisuutta. Se näkyy jo nyt aluekehityksessä ja tulee näkymään entistä vahvemmin vuoden 2028 ohjelmakaudella. Meidän on varmistettava, että Suomen erityispiirteet, kuten EU:n ulkorajan valvonta, puolustusteollisuuden kehittäminen ja terveydenhuollon varautuminen, tunnistetaan ja huomioidaan rahoituspäätöksissä. Suomen kyky EU:n rajavaltiona panostaa kokonaisturvallisuuteen ei ole vain kansallinen kysymys, vaan se on koko EU-alueen intressissä.

Kansalliset aluekehittämisen voimavarat ovat vähentyneet. Siksi EU-ohjelmatyön ja kansallisen kehittämisen yhteensovittaminen on entistä tärkeämpää. Me tarvitsemme vahvempaa koordinaatiota, pidempää strategista aikajännettä ja selkeämpää vuoropuhelua valtion ja alueiden välillä. On kestävämpiä, että maakunnallinen valmistelu ja kansallinen ohjelmatyö kulkevat eri rytmissä.

Hallinnon uudistukset, hyvinvointialueet, kuntien työllisyyspalvelut, Lupa- ja valvontavirasto sekä elinvoimakeskukset on kytkettävä tiiviisti mukaan aluekehitykseen. Ne eivät saa jäädä irrallisiksi saarekkeiksi, vaan niiden on oltava osa kokonaisvaltaista kehittämisstrategiaa. Aluekehitystyössä hyvin toiminut välitön ja tiivis yhteys oppilaitoksiin ja elinkeinoelämään on varmistettava jatkossakin.

Aluekehittämisen tavoitteena on vähentää alueiden sisäisiä kehityseroja. Tämä tavoite on yhä vaikeampi saavuttaa. Väestön väheneminen, työpaikkojen keskittyminen harvoihin maakuntiin ja koulutuserojen kasvu uhkaavat sosiaalista eheyttä. Meidän on varmistettava, että rahoitus kohdistuu myös reuna-alueille, ydinmaaseudulle ja pieniin kuntiin.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Arvoisa puhemies! Kaupunki- ja maaseutupolitiikkaa on kehitettävä rinnakkain. Maakuntien liittojen ja keskustaupunkien yhteistyö on saatava toimimaan kitkattomasti. Innovaatio- ja kasvupolitiikka ei saa olla vain keskustaupunkien etuoikeus. Sen on oltava myös maakunnan yhteinen projekti.

Meidän on myös tunnistettava kansainväliset epävarmuustekijät: Venäjän hyökkäyssodan jatkuminen, Yhdysvaltojen protektionismi ja sopimusperusteisen maailmanjärjestyksen heikkeneminen. Nämä vaikuttavat suoraan aluekehityksen edellytyksiin. EU:n ulkoajohjelmien keskeytyminen Ukrainan sodan johdosta on konkreettinen esimerkki siitä, miten geopolitiittinen tilanne heijastuu paikallistasolle.

Arvoisa puhemies! SDP:n ryhmä vaatii, että tulevan lainsäädäntöuudistuksen valmistelussa otetaan huomioon seuraavat asiat: ensinnäkin Suomen rahoitusosuuden turvaaminen EU:n aluepolitiikassa, kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden sisällyttäminen aluekehityksen tavoitteisiin, kansallisen ja EU-ohjelmatyön parempi yhteensovittaminen, hallinnon uudistusten integrointi aluekehitykseen, alueellisen eriytymisen torjuminen ja sosioekonominen tasa-arvon vahvistaminen. Kansallisella aluekehitystuella on pystyttävä korvaamaan se, mitä EU:n aluekehitysrahoituksessa tullaan mahdollisesti menettämään. Aluekehittämisessä on otettava huomioon jo laaditut itäisen ja pohjoisen Suomen ohjelmat ja niiden tavoitteet näiden alueiden mahdollisuuksien täysimääräisestä hyödyntämisestä.

Suomen aluekehittämisen tulevaisuus ei saa olla leikkausten, epävarmuuden ja hajanaisuuden tulevaisuus. [Puhemies koputtaa] Sen on oltava investointi koko maan elinvoimaan, turvallisuuteen ja yhteiseen tulevaisuuteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

14.29 Mika Riipi kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteko on kattava, ja siinä on hyvin tunnistettu myös keskeisiä nykyisen toimintamallin kipukohtia niin sopimuksellisuuden, aluelähtöisyyden, epätahtisuuden kuin vaikuttavuudenkin osalta. Selonteon johtopäätökset tai ajatukset kehittämisestä ovat kuitenkin täyttä näpertelyä nykyisen tehottoman, byrokraattisen ja äärimmäisen ministeriövetoisen hallintohäkkyrän sisällä. Sen sijaan EU:n uuden ohjelmakauden kynnyksellä Suomi tarvitsee aivan välttämättä alue- ja rakennepolitiikassa täydellisen uudelleenajattelun. Näivettymisen kierre pitää saada poikki.

Aluekehittäminen tai politiikka ei ole ollut muodissa pitkään aikaan. Ovatpa jotkut todenneet, ettei aluepolitiikkaa enää tarvita lainkaan. Tulokset ovat nähtävissä. Alueiden tilanne eriytyy huolestuttavaa vauhtia. Meillä on ennätystyöttömyys, ja kasvuluvut ovat karuja. Huolestuttavinta on, että hallituksella ei käytännössä ole visiota Suomen suunnasta. Siitä hallitus ei edes yritä herättää keskustelua. Aktiivisen aluepolitiikan sijaan yhden koon sukkahousut on nyt se pikamuoti, jota hallitus haluaa alueille tarjota. Mennään sieltä, missä aita on matalin. Itäisessä Suomessa tämä ei paljon lämmitä.

Arvoisa puhemies! Suomen suunta ei muutu, ellemme saa alueiden erilaisia vahvuuksia täysimääräisesti käyttöön. Nykyisen työttömyyden, alueellisen ja sosiaalisen eriarvoisuuden sekä toivottomuuden sijaan Suomen Keskusta on valmis nikkaroinnin sijaan suurempaan remonttiin. Aitoa aluelähtöisyyttä olisi ottaa alueet mukaan suoraan komission kanssa käytäviin kumppanuusneuvotteluihin. Tässä kehityserojen repimässä tilanteessa ei tulisi myöskään hirttäytyä yhden ohjelman malliin vaan kuunnella aidosti alueiden toiveita.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Ainakin keskusta luottaa alueiden omiin näkemyksiin vahvuuksistaan, mutta luottaako hallitus? [Oikealta: Omiin edustajiin!]

Nyt kohteeksi tulisi nostaa suomalainen yrittäjäyys: pienet ja keskisuuret suomalaiset yritykset, niiden innovaatiot, niiden vientimahdollisuuksien lisääminen ja kasvupolkujen luominen. Kaikki valtakunnalliset teemat ohjelmassa tulisi pitää minimissä ja suunnata resurssit mahdollisimman paljon alueille. Ohjelmien joustavuuden ja mahdollisimman monipuolisen käytön tulisi olla nyt keskiössä. Kymmenien miljoonien eurojen arvoisten erilaisten tietojärjestelmien rakentelun sijaan tulisi keskittyä byrokratian vähentämiseen koko rahoitusketjussa.

Rahoitusta välittävien viranomaisten määrästä voivottelun voisi kyllä nyt jo lopettaa ja purkaa kunnolla nykyistä valtavaa päällekkäistä työtä. Alueelle riittää tulevaisuudessa yksi viranomainen välittämään kaikki alueelliset rakennetuet, aluelähtöinen sellainen. Ja ehkäpä keskeisintä olisi nyt päästä kiinni siihen aitoon sopimiseen. Siksi nykyisen MAL-sopimusjärjestelmän täydentäväksi elementiksi tulisi tehdä kunkin alueen kanssa aluekehityssopimus, jossa myös sitouduttaisiin kansalliseen rahoitukseen ja oikeisiin konkreettisiin toimenpiteisiin. Tämä avaisi myös aidosti vaikuttavien toimenpiteiden, kuten liikenteen, koulutuksen tai erilaisten kokeilujen, mukaan ottamisen suoraan aluepolitiikan työkalupakkiin.

Arvoisa puhemies! Näinä geopoliittisen epävarmuuden aikoina EU:n tuleva ohjelma-kausi tulee olemaan suurten muutosten kourissa. Omavaraisuus, kilpailukyky, puolustusteollisuus ja sotilaallinen liikkuvuus muuttavat rahoituksen ja politiikan painopisteitä, ja Suomelle perinteiset rakennepolitiikan resurssit voivat olennaisesti vähetä. Elinvoimaa ja kehittämisen työkaluja ja sitä kautta toivoa paremmasta huomisesta tarvitaan edelleen kuitenkin joka puolelle Suomea. Siksi Suomen aluekehitysjärjestelmässä olisi nyt aika ottaa seuraava loikka ja ryhtyä rakentamaan paikallisiin vahvuuksiin ja koko Suomen elinvoiman tunnistamiseen ja tunnustamiseen tähtäävää mallia. Katse tulee kääntää kohti 2030-luvun Suomea. Keskusta on siihen valmis — onko hallitus?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

14.34 Jenni Pitko vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aluepolitiikassa on aina kyse suuriin ilmiöihin vastaamisesta. Tehtävää on meillä nyt paljon sekä EU:ssa että Suomessa: sota Euroopassa, rajaseutujen mullistus, ilmastokriisi ja siihen sopeutuminen maa- ja metsätaloudessa, syrjäseutujen nuorten poismuutto ja aivovuoto, vihreän siirtymän mahdollisuudet ja toisaalta myös haaste synnyttää työpaikkoja keskustan ulkopuolelle, digitalisaatio ja työn murros, noin muutaman ilmiön mainitakseni. Myös kaupungistuminen pitkäaikaisena muutoksena jatkuu.

Aluepolitiikassa on kysymys yhteiskuntamme arvoista, tasa-arvosta ja alueellisesta kehityksestä niin koko Suomessa kuin Euroopassa, edellytyksistä tarjota asukkaille hyvä arki riippumatta taloudellisesta tilanteesta tai maantieteellisestä sijainnista. Kaikilla alueilla on oikeus kehittyä, ja jokaisella alueella on oikeus kehittyä omalla tavallaan sekä velvollisuus löytää omien lähtökohtien vahvuudet. Aluepolitiikka ei voi olla ylhäältä johdettua, vaan sen on perustuttava alueiden näkemykseen, osaamiseen ja tarpeeseen. Paikallisilla ja alueellisilla toimijoilla on paras tuntemus oman alueensa tarpeista. Vihreille lähidemokratia on keskeinen arvo aluepolitiikassa.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Nyt käynnissä olevat muutokset ovat isoja mutta aikavälit myös pitkiä. Kuten selonteosakin nostetaan esiin, olisi syytä tehdä alueiden kehitystä ja sen suunnittelua myös pitkällä aikavälillä.

Arvoisa puhemies! Aluekehittämisessä tulee nykyistä voimakkaammin ottaa huomioon se, millaisia muutoksia ilmastokriisin ratkaiseminen ja luontokadon pysäyttämisen toimenpiteet vaativat ja miten muutokseen voidaan sopeutua. Kriisit edellyttävät merkittäviä muutoksia esimerkiksi maankäyttöön, ruuantuotantoon ja metsien käyttöön. Osa alueista on haavoittuvaisempia ilmastokriisille ja toisaalta vähemmän kykeneviä nopeaan muutokseen. Realistisen, toimivan aluepolitiikan tulee tarjota vastauksia myös näihin kysymyksiin. Aluepolitiikan pitää tukea alueita ja kaupunkeja uusiutuvan energian, kestävästi liikenteen, sosiaalisen asuntotuotannon, osaamisen ja koulutuksen sekä palveluiden osalta. Elinvoima ei ole vain työpaikkoja ja infrastruktuuria, se on mitä keskeisimmin kouluja, kylätaloja ja kulttuuria. Miten digitalisaatio muuttaa aluepolitiikkaa ja vaikuttaa alueiden elinvoimaan? Etätyön lisääntymisestä odotettiin maaseutumaiseen elämäntapaan uutta ryntäystä. Voidaan kuitenkin todeta, että samaan aikaan se tarkoitti myös muidenkin paikkojen vetovoiman kasvua.

Arvoisa puhemies! EU-tasolla valtava kysymys myös aluepolitiikassa tulee olemaan Ukraina ja sen mahdollisimman pikainen ja toivottava EU-jäsenyys. Miten varaudumme siihen, että myös koheesiopolitiikan osalta olemme valmiita Ukrainan jäsenyyteen? Tapoja tukea alueita on väistämättä mietittävä uudelleen.

Arvoisa puhemies! Itä-Suomen asema on tällä hetkellä epäedullinen. Maailmanpoliittinen tilanne on tehnyt alueen elinvoimaan muita suuremman loven. Suomen sisäinen alueiden eriytyminen jatkuu, ja tämä kierre pitää saada katkaistua. Itä-Suomi tarvitsee nyt erityishuomiota myös valtion taholta. On tärkeää, että myös EU tukee itärajan puolustusta. Sen lisäksi on tuettava alueen elinvoimaa. Meidän on myös muistettava, että Suomen EU:lta saama aluekehitysrahoitus määräytyy Itä- ja Pohjois-Suomen erityisaseman vuoksi, ja siksi raha tulee suunnata näiden alueiden kehittymiseen.

Arvoisa puhemies! EU:n varoja käytetään yhä enemmän maanosamme puolustamiseen. Siksi jäljelle jääviä varoja tulee käyttää yhä tehokkaammin. Emme voi käyttää yhtä rahaa aluekehittämiseen, toista ilmastokriisin torjuntaan ja kolmatta elinkeinopolitiikkaan. On välttämätöntä, että yhdellä eurolla palvellaan näitä kaikkia tavoitteita. Ainakaan mikään euro ei voi aiheuttaa haittaa toiselle tavoitteelle. Myös hallinnon tehokkuus on tärkeää. Tässä selonteossa todetaan, että ohjausvallan hajautuminen, moninainen ohjelmarakenne, erilaiset tukimuodot, kustannusmallit ja tietojärjestelmärakenteet ovat heikentäneet EU-ohjelmien hallinnon kustannustehokkuutta.

Arvoisa puhemies! Vihreille demokratia on lähellä. Siksi uskomme, että alueilla on mahdollisuus osallistua EU-politiikkaan. Komission ehdotus uudeksi monivuotiseksi rahoituskehikseksi ei tätä tavoitetta tue. Koheesioinvestoinnit on suunniteltu ja toteutettu yhdessä paikallis- ja alueviranomaisten kanssa. Kumppanuusmalli on varmistanut vakauden ja suojan kansallisilta poliittisilta sykleiltä. Suomalaiset kunnat ja alueet ovat esitystä kohtaan kriittisiä hyvästä syystä. Meille vihreille koheesiopolitiikka heijastaa joitakin ydinarvoistamme: solidaarisuutta, kestävyyttä ja oikeudenmukaisuutta. Se auttaa vähentämään alueiden välisiä eroja, varmistaa, että mikään yhteisö ei jää jälkeen vihreässä ja digitaalisessa siirtymässä, ja tekee Euroopasta näkyvän ja merkityksellisen jokapäiväisessä elämässä. Tämä rakenteen heikentäminen tarkoittaa unionin itsensä heikentämistä.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

14.40 Hanna Sarkkinen vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on suuri maa, jossa myös alueiden väliset erot ovat suuret. Vasemmistoliiton aluepolitiikan lähtökohtana on, että Suomea kehitetään eri alueiden vahvuudet ja ominaispiirteet huomioiden. Hyvän elämän perusedellytyksien on täyttyttävä, missä ikinä ihminen päättääkään asua. Nykyisellä väestökehityksellä on realismia, että monet alueet tulevat menettämään väestöään. Väkiluvun vähenemisen ei kuitenkaan tarvitse tarkoittaa kurjistumista, vaan hyvää elämää voi elää myös laskevan väkiluvun alueilla. Hyvän elämän edellytysten rakentaminen kaikkialle Suomeen on oltava lähtökohtamme.

Arvoisa puhemies! Vihreän siirtymän mukanaan tuomat mahdollisuudet pitää valjastaa kaikkialla Suomessa paikalliset lähtökohdat huomioiden ja ympäristönsuojelua vaarantamatta. Maamme suurimmat investointimahdollisuudet liittyvät nimenomaan vihreään siirtymään. Oikein toteutettuna tässä kehityksessä voittavat niin aluetalous kuin ilmasto ja ympäristökin. Meidän on matalan jalostusasteen bulkkituotannon kasvattamisen sijaan tavoiteltava korkean arvonlisän työllistävää vihreää teollisuutta. Olennaista on, että lisääntyvä päästötön energiantuotanto myös synnyttäisi uutta vihreää teollisuutta eri puolille Suomea. Pohjoinen Suomi ei voi jäädä pelkäsi energiereservaatiksi.

On väärin, jos näemme luonnon tilan parantamisen vain uhkana maaseutumaisille alueille, kuten jotkut valitettavasti näkevät. Ennallistaminen ja luonnonhoito voivat olla maaseutupoliittisia mahdollisuuksia, jotka voivat luoda työtä ja toimeentuloa asukkaille ja yrityksille. Juuri luonnon monimuotoisuus tulisikin huomioida nykyistä paremmin aluekehittämisen tavoitteissa.

Arvoisa puhemies! Palveluita, työpaikkoja ja koulutusta on oltava kaikkialla Suomessa. Palvelut eivät luonnollisesti voi olla joka paikassa yhtä kattavia, mutta peruspalveluiden on oltava kaikkialla saatavissa ja palveluita pitää voida räätälöidä erilaisiin olosuhteisiin.

Koulutus ja osaaminen ovat avainasemassa, kun alueille odotetaan investointeja. Osaavan työvoiman saatavuus on strateginen kysymys, johon on vastattava, jos alueille halutaan houkutellessa uusia investointeja ja työpaikkoja. Kasvava maahanmuuttajataustainen väestö voi olla mahdollisuus lisätä alueiden elinvoimaa, mikäli heidät saadaan kotoutumaan myös kasvukaupunkien ulkopuolelle. Maan kattavasta koulutustarjonnasta on huolehdittava kansallisesti, ja EU:n rakennerahastoja olisikin hyödynnettävä entistä paremmin muun muassa osaamisvajeiden paikkaamiseksi.

Jos haluamme olla hyvinvointivaltio, meidän on huolehdittava myös kaikkien suomalaisten oikeudesta saada tarvitsemansa sosiaali- ja terveyspalvelut. Hyvinvointialueiden rahoitusongelmien ratkaiseminen onkin kansallinen asia, jolla on merkittävä aluepoliittinen ulottuvuus. Eri puolilla Suomea odotetaan nyt hallitukselta toimia.

Julkisten palveluiden lisäksi myös yksityisten palvelujen harveneminen hankaloittaa elämää monilla pienemmillä paikkakunnilla. Voikin pian tulla aika, jolloin joudumme miettimään, millaisin kannustein tai vaatimuksin me voimme yhteiskuntana turvata kriittiset yksityiset palvelut kaikkialla Suomessa. Meidän tulisi ylipäättään päätöksiä tehtäessä ottaa tarkemmin huomioon eri päätösten vaikutukset eri alueisiin ja niillä asuviin ihmisiin.

Arvoisa puhemies! Ihminen ei elä pelkästä leivästä. Myös kulttuuri on alueiden elinvoiman keskiössä. Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut kiinnittävät ihmisiä seuduille. Olen huolissani siitä, että hallituksen kulttuuriin ja vapaaseen sivistystyöhön kohdistamat leikkaukset voivat aiheuttaa Suomeen laajoja kulttuurierämaita. Pienillä kulttuurirahoilla voi olla

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

pienillä paikkakunnilla iso vaikutus. Alueellisen kulttuurielämän kehittämiseen voisikin pyrkiä etsimään sellaisia sopimuksellisia rahoitusratkaisuja, joissa eri toimijat tavoittelevat yhteistä päämäärää. EU-rahoituksen kohdentaminen kulttuuriin on osa alueellista eri-arvoisuuden purkamista.

Arvoisa puhemies! Haluan lopuksi vielä puhua Itä- ja Pohjois-Suomen asemasta. EU:n Itä- ja Pohjois-Suomen erityisolosuhteiden perusteella Suomelle myöntämät aluekehitysrahat on myös jatkossa käytettävä Itä- ja Pohjois-Suomessa. Venäjän Ukrainaan suuntaaman hyökkäyssodan myötä vaikeutunut Itä-Suomen tilanne puoltaa sitä, että itäisten raja-alueiden mahdollisuudet saada EU-rahoitusta nostetaan korkealle Suomen EU-rahoitusneuvotteluissa, ja myös kansallisissa päätöksissä Itä-Suomen vaikeutunut tilanne on huomioitava. Itä-Suomen asia on koko Suomen asia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, varsågod.

14.45 Anders Norrback r (ryhmäpuheenvuoro): Tack, ärade talman! I SFP har vi konsekvent betonat att det är avgörande att vi får fart på tillväxten. Det betyder att varje sten måste vändas och att vi måste ta vara på de styrkor vi har runt om i landet. Vi behöver skapa fler jobb, främja framgångsrika företag och locka till oss nya investeringar. Regionutveckling är en viktig pusselbit i den helheten. En annan viktig komponent är satsningar på utbildning och kompetensförsörjning. Allas insatser behövs och därför behöver våra regioner flexibilitet och verktyg för att främja sin livskraft.

Att skapa framtidstro i hela Finland betyder att vi beaktar regionala särdrag och tar vara på områdesvisa styrkor. Det är det bästa sättet för oss att få ut den bästa utdelningen av våra insatser samtidigt som vi tar nytta av den största möjliga hävstångseffekten.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että olemme nyt tunnistanee nykyisen aluekehittämislainsäädännön vahvuuksia ja jatkokehitystarpeita. Tarkastelussa on kuitenkin myös huomioitava Euroopan komission ehdotus seuraavaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehikseksi, joka alkaa vuonna 2028. Olemme RKP:ssä huolissamme siitä, että mahdolliset politiikan muutokset voivat johtaa Suomen aluekehittämistukien leikkauksiin, mikä vaikuttaisi kielteisesti maamme kilpailukykyyn. EU-rahoja käytetään maakunnissa hyvin tärkeään korkeakoulujen tutkimus- ja kehittämistyöhön. Se, että maakunnat ovat rakennerahastojen hallintoviranomaisia, täyttää tärkeän tehtävän. Ne ovat maakunnille tärkeä alusta ja antavat niille äänen osallistua alueiden kehittämistyöhön suoraan EU:n toimielinten kanssa. Siksi haluamme, että komission ehdotuksen vaikutukset alueiden kehittämiseen arvioidaan huolellisesti.

Arvoisa puhemies! Emme voi ummistaa silmiämme niiltä geopolittisilta muutoksilta, jotka parhaillaan muokkaavat maanosamme tulevaisuutta. Se tarkoittaa sitä, että turvallisuuden, kriisinsietokyvyn, energian ja ympäristön kaltaisten teemojen on jatkossa saatava entistä enemmän painoarvoa alueiden kehittämisessä. Erityisesti nyt, kun itäraja on suljettu, on paljon tarvetta sellaisille kehittämishankkeille, jotka vahvistavat meidän yhteyksiämme muihin Pohjoismaihin, ja tämän tulee näkyä myös tulevien hankerahoitusten kohdentamisessa.

Ärade talman! Ett annat viktigt tema är kompetensförsörjningen. Vi har flera städer och kommuner som har en mångsidig demografisk struktur exempelvis när det kommer till

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

språkkunskaper, som innebär nya möjligheter för att stärka områdets livskraft. Vi ska ta vara på det.

Inom SFP har vi lyft fram behovet av en närmare dialog mellan högskolor och näringslivet för att säkerställa att våra industrier får den arbetskraft de behöver och att de som utbildar sig också kan etablera sig på arbetsmarknaden. Tack vare satsningar här har vi i Östern botten sett flera spjutspetsföretag och kluster som är viktiga för hela landet, även globalt. Därför är det också avgörande att regeringen fortsätter sin historiska satsning på forskning, utveckling och innovationer. Genom att satsa på våra styrkor kan vi skapa miljöer där kunskap möts och nya lösningar, produkter och företag uppstår. Även här har vi en viktig knypunkt till EU-finansieringen. För varje euro som investeras i EU:s program för forskning och innovation får Finland tillbaka 1,70.

Ärade talman! Vi ska ta vara på de möjligheter som bjuds.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

14.49 Peter Östman kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selonteko tarkastelee aluekehittämisen nykytilaa ja EU:n rakennepolitiikan vaikutuksia Suomessa. Se toimii lähtökohtana uudistukselle, joka ajoittuu EU:n ohjelmakauden alkuun vuonna 28. Komissio on tämän selonteon julkaisun jälkeen antanut esityksensä EU:n seuraavaksi monivuotiseksi rahoituskehikseksi. Sen uusi rakenne tuo muutoksia aluekehitysrahoitukseen. Esitys perustuu yhden rahaston ja yhden kumppanuussuunnitelman malliin, jolla haetaan synergiahyötyjä. Suomen onkin tarkkaan arvioitava, miten aluekehityksellä voidaan tukea myös maaseudun kehittämistavoitteita, jotka jatkossa toteutetaan samasta rahastosta.

Aluekehityksen ydinkysymyksiä ovat vaikuttavuus ja oikeudenmukaisuus. Kehittämisen tulee palvella koko Suomea, ei vain kasvukeskuksia vaan myös harvaan asuttuja seutuja, rajaseutuja ja saaristoa. Alueiden erityispiirteet ja vahvuudet on tunnistettava, ja paikallista elinvoimaa on tuettava pitkäjänteisesti. Suomen geopoliittinen sijainti Venäjän rajanaapurina näkyy myös EU-rahoituksessa, ja on tärkeää, että raja-alueille suunnattava tuki vahvistaa Itä- ja Pohjois-Suomen elinvoimaa.

Arvoisa puhemies! Selonteossa painotetaan tuloksellisuutta. Ei riitä, että raha käytetään — on arvioitava, väheneekö alueellinen eriarvoisuus, vahvistuuko yhteisöllisyys ja edistääkö kehitys kestävää elämäntapaa.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä korostaa erityisesti perheiden näkökulmaa aluekehityksessä. Koulujen säilyminen, liikenne- ja tietoliikenneyhteydet, sosiaali- ja terveyspalvelujen saavutettavuus — nämä ratkaisevat sen, kokevatko perheet, että heidän kotiseudullaan on tulevaisuutta. On tärkeää huolehtia, etteivät lapsiperheet tai ikääntyneet jää ilman peruspalveluja.

Aluekehitys edellyttää yhteistyötä. Valtion lisäksi suunnitteluun ja toteutukseen on otettava mukaan kunnat, maakunnat, yritykset ja järjestöt. Ne tuntevat nimittäin parhaiten alueidensa tarpeet ja voimavarat.

Kansallisen politiikan linjaukset ja EU:n vaatimukset, kuten ilmastotavoitteet, on sovitettava yhteen niin, etteivät heikommassa asemassa olevat alueet joudu kohtuuttomaan asemaan.

Arvoisa puhemies! Selonteko nostaa esiin joitain ongelmia. Kansallisen aluekehittämisen ja EU-ohjelmien aikataulut eivät kohtaa, mikä vaikeuttaa suunnittelua. Välittäviä toimielimiä on liikaa, hallinto on monimutkaistunut, kustannusmalleja on liiaksi ja osa lähes

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

käyttämättömiä. Nämä heikentävät tehokkuutta ja kuormittavat sekä viranomaisia että hakijoita. Byrokratian lisääntyminen on muutenkin suuri riski: jos rahoituksen hakeminen on liian raskasta, hyvät ideat jäävät toteutumatta. Järjestelmän on oltava selkeä, joustava ja läpinäkyvä ja vastuut valtiolla, maakunnilla ja kunnilla määriteltävä tarkasti. Tarvitsemme pitkäjänteisiä linjauksia, jotka ylittävät vaalikaudet. Vakaus on vastuullista taloudenpitoa — hankkeet ja investoinnit tuottavat tuloksia ajan kanssa.

Arvoisa puhemies! Palaan vielä EU:n rahoituskehykseen ja tulevaan ohjelmakauteen. Kumppanuussuunnitelmien valmisteluun liittyy monia avoimia kysymyksiä, kuten missä ja miten suunnitelmat laaditaan ja kuinka niiden koordinaatio hallinnossa hoidetaan. Taavoitteena on oltava mahdollisimman tehokas toimeenpano ja korkea vaikuttavuus. Rahoituskehysneuvotteluissa tähän kokonaisuuteen on syytä palata varmaan useaan otteeseen. EU:n koheesipolitiikassa rahoituksen tulisi perustua saavutettuihin tuloksiin, ei toimia raha-automaattina alueille, joiden elintaso on jo merkittävästi noussut. Ja — lopuksi — sen sijaan on aiempaa vahvemmin huomioitava geopolitiittinen tilanne sekä maaseutualueiden asutuksen ja elinvoiman merkitys turvallisuustekijöinä. Myös pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityiskriteeri on säilytettävä rahanjaossa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

14.55 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt kun Orpon—Purran hallituksella ei ole ollut kuin niukkuutta jaettavana, yksi keino, millä piristäisi aluetaloutta, olisi turistiveron periminen. Meillä on miljoona matkustajaa tulossa turisteiksi ensi talvena pelkästään Rovaniemelle, ja on arvioitu, että jos heiltä voisi 5—10 euroa periä, niin se ei tuntuisi heillä missään tuon matkan hinnassa mutta se auttaisi siinä, että aluetalouteen, infrapanostuksiin ja muuhun tämä raha olisi sitten käytettävissä. Mutta tätä ei voida alkaa perimään ilman lainsäädäntöä, eli kaupungin päätöksellä ei voi tehdä niin. Toivoisinkin, että nyt kun ministeri edustaa tuoreita voimia hallituksessa, niin veisitte tätä asiaa myös valtiovarainministerin suuntaan verojaostolle selvitettäväksi, keneltä tätä perittäisiin, ulkomaisilta vai kotimaisilta matkailijoilta, ja missä, rautatieasemalla, lentokentällä, linja-autoasemalla, hotellissa, ja sitten olisi tärkeää se, että tämä saataisiin mahdollisuuksien mukaan voimaan ja Lappi pilottialueeksi tai vaikka Rovaniemi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

14.56 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteko tuo esiin sen, että aluekehittäminen ja EU:n rakennepolitiikka eivät ole irrallisia teknisiä ohjelmia vaan ne koskevat suoraan koko Suomen elinvoimaa sekä sitä kriisinkestävyyttä, mikä täällä mainittiin.

Hallitus on ollut aktiivinen ennakko vaikuttamisessa ja on hyvinkin tämän asian päällä. Hallitushan lähtee siitä, että tulevassa rahoituskehyksessä on turvattava Suomelle merkittävät saannot, kuten maatalouden rahoitus, ja erityistä huomiota tulee kiinnittää Suomen ainutlaatuihin asemaan unionin itäisenä ulkorajana ja EU:n budjetin nettomaksajana.

Suomelle on tärkeää turvata tasapainoinen kehitys, ja rakennepolitiikan sääntelyssä on pidettävä kiinni kansallisesta liikkumavarasta. Päätösten pitää joustaa paikallisten olosuh-

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

teiden mukaan. Selonteossa ja jatkokäsittelyssä meidän on varmistettava, että aluekehittämisen lainsäädäntö pysyy käytännönläheisenä, joustavana ja Suomen tarpeita palvelevana. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

14.57 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikein mukava kuulla näitä puheenvuoroja. Tuntuu, että alueilla on paljonkin ystäviä. Mutta kun minä olen reilut kymmenen vuotta työkseni harrastanut tätä aluekehittämistä, niin kyllä se totuus vaan on niin, että asenne on se, että viisaus on täällä ministeriöissä ja alueita kuunnellaan mutta ei kyllä hirveän paljon kuulla.

Sopimuksellisuus: Korostetaan tosi paljon tätä elementtiä, mutta nykyiset aluekehityskeskustelut, joita on nyt tehty aika pitkään, ovat sellaisia näennäisdiskuteerauksia, joissa kolmosketjun virkamiehet keskusteleval keskenään vailla mitään vaikutusvaltaa. Tämän sopimuksellisuuden vahvistaminen olisi äärimmäisen tärkeää. Silloin me voitaisiin tuoda siihen myöskin muita elementtejä, muun muassa liikennekysymykset, koulutuskysymykset ja niin edespäin. Kysyisinkin ministeriltä: eikö meidän kannattaisi ihan aidosti ruveta laajempaan remonttiin tämän aluekehitysjärjestelmän kanssa kuin mitä tuossa selonteko edellytti?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

14.58 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Aluekehittämisessä on painotettava kokonaisturvallisuutta, kriisinsietokykyä ja alueellisen eriytymisen ehkäisyä. Tämä tarkoittaa tietenkin sitä, että investointeja, jotka luovat työpaikkoja ja vahvistavat koko maan elinvoimaa, tarvitaan. Laadukas tieverkosto ja logistiikan toimivuus ovat investointien edellytys ja huoltovarmuuden tae.

Hallituksen tekemät panostukset infraan ja esimerkiksi polttoaineen hinnan kohtuullistamiseen osoittavat, että nyt ollaan rakentamassa investoinneille vakaata toimintaympäristöä. Nato-jäsenyys ja puolustusteollisuuden kasvu puolestaan totta kai avaavat uusia mahdollisuuksia. Liiallinen byrokratia ja päällekkäiset tietojärjestelmät eivät saa syödä tätä vaikuttavuutta. Hallituksen toimet vähentävät nyt sitten byrokratian paperinpyörittelyä, ja panostukset digitalisaatioon tekevät Suomesta ketterämmän ehdottomasti. Kysynkin, arvoisa ministeri Puisto: näettekö hallituksen toimien myötä jo nyt positiivisia näkymiä nimenomaan investointien houkuttelevuudessa ja alueiden elinvoimassa? — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

14.59 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on puhuttu paljon asfaltin tuoksusta ympäri Suomen, mutta näyttää siltä, että raiteiden kehitys on tältä hallitukselta jäänyt vähemmälle huomiolle — tämä erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomen osalta.

Pohjois-Suomen kannalta erityisen tärkeä yhteys olisi saada yhdistettyä Suomen rataverkko Eurooppaan. Tämä olisi myös koko Suomen etu ja parantaisi meidän huoltovarmuuttamme. Nyt on rakennettu jo sähköistetyt raiteet Laurilan ja Haaparannan välille, ja henkilöliikenne odottaa käynnistymistään. Kyse olisi vain 300 000:n panostuksesta, mitä

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

valtiolta siihen tarvittaisiin. Alueen kunnat ovat siihen jo sitoutuneet. Miksi emme saa käyntiin näin strategisesti merkittävää mutta myös Pohjois-Suomen elinvoiman kannalta tärkeää hanketta, joka edistäisi kestävästä matkailusta, myös työpaikkoja, joita vapaana on rajojemme molemmin puolin, ja työvoiman liikkuvuutta sekä ihmisten elintasoja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

15.00 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten näistä puheenvuoroista huomaamme, eri politiikkasektoreilla tehtävillä päätöksillä on aluepoliittinen ulottuvuus, joka meidän täytyy aina päätöksenteossa muistaa.

Aluekehittämisen kannalta liikennetarkoituksilla on tosiaan valtava merkitys. Alueiden sisäinen ja alueiden välinen saavutettavuus on olennainen kysymys, ja eri puolilla Suomea liikennejärjestelmä on väistämättä hieman erilainen. Kaikkialla ei voi olla yhtä kattavaa joukkoliikennejärjestelmää kuin suurissa kaupungeissa. Kuitenkin koko Suomeen tarvitaan saavutettava joukkoliikenneverkko. Tämä on yhdenvertaisuuskysymys, sillä ihmisillä pitää olla aito mahdollisuus valita asuinpaikkansa. Joukkoliikenne ei toimi markkinaehtoisesti suuressa osassa Suomea, ja näen, että erityisesti nyt kehittämisen kohteena tulisi olla lähijunaliikenne. Sitä on kehitettävä eri alueilla, ja sen käynnistämiseen tarvitaan pientä valtiontukea. Tässä esimerkkinä sama, minkä edustaja Pitko äsken totesi: meidän pitäisi saada käynnistettyä henkilöjunaliikennöinti Pohjois-Suomen [Puhemies koputtaa] ja Ruotsin välillä. Se vaatii erittäin pienen panoksen valtiolta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.02 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Selonteko korostaa pidemmän aikavälin suunnittelun tarvetta ja aluekehittämisen kytkemistä tiiviimmin EU:n ohjelmiin. Tämä on erityisen tärkeää pohjoisessa, jossa elinvoima rakentuu luotamuksesta hallinnon säilyvyyteen sekä työn ja yrittämisen kannustamisesta. Huippuluokan investoinnit tai pienet yksityisyritykset eivät kaipaa kasvavaa ja päällekkäistä hallintohumppaa, johon kuluu vain kasvava määrä rahaa. Meidän on saatava resurssimme käyttöön tehokkaasti ja yhdenvertaisesti koko Suomessa. Tarvitsemme joustavaa mutta johdonmukaista lainsäädäntöä, joka vahvistaa pohjoisen elinkeinoelämää ja mahdollistaa kestävä kasvun yli hallituskausien. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

15.03 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua ilahdutti kovin kuunnella tuota äskeistä keskustelua, koska täällä lähestulkoon joka puolue nosti esille sen, että koko Suomen kehittyminen on tarpeen ja ennen kaikkea, että sieltä alueilta lähtien tulisi kehittää Suomea — mutta siitä huolimatta juopa alueitten välillä kasvaa, eli tammoinen tahtotila ei taida sitten riittää siihen kehityksen kulkuun. Jotenkin tuntuu, että monesti tahtotila esitetään julkisuudessa, mutta jos niitä tekoja ei tule tahtotilan tueksi, niin ne asiathan eivät muutu.

Keskusta teki muutama kuukausi sitten tammoinen ratkaisuja itäiselle Suomelle -paperin. Sitä ohjelmaa tekemässä oli ihmisiä aivan sieltä Lapin perukoilta Kymen kulmalle, ja saimme yhdessä aikaiseksi tammoinen ratkaisupaperin, missä esitettiin useita eri alueell-

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

sia kokeiluista. Esimerkiksi Pohjois-Norjassahan on uusia kokeiluhankkeita, joilla on todettu olevan selvä vaikutus Pohjois-Norjan elinvoimaan. Haluaisin kysyä ministeriltä: kuinka ministeri suhtautuu siihen, jos rohkeasti lähdettäisiin kokeilemaan alueellisia kokeiluista ja katsottaisiin, tepsivätkö ne? Ne tepsivät kyllä muualla Euroopassa ainakin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

15.04 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kunnioitettu ministeri! Itä-Suomen sijainti tekee turvallisuudestamme ja saavutettavuudesta ratkaisevan tärkeän. Tieverkoston, logistiikan ja digitaalisten yhteyksien vahvistaminen luo kasvupohjaa yrityksille ja työpaikoille sekä huoltovarmuutta. Mikkelissä jo toimiva Naton alaeskunta tuo alueelle kansainvälistä näkyvyyttä ja investointeja ja vahvistaa koko Itä-Suomen roolia. Aluekehityksessä on tunnistettava eri alueiden vahvuudet ja mahdollisuudet. Etelä-Savossa vahva metsäteollisuus on edelleen perusta, mutta tarvitaan lisää jatkojalostusta ja uusia innovaatioita. Euroopan luomumaakuntana Etelä-Savo voi profiloitua kestävä ruuantuotannon ja biotalouden edelläkävijänä. Nämä edellyttävät sujuvia lupaprosesseja ja päätöksenteon ketteryttä. Vapaa-ajan asutus, monipaikkaisuus, pienyrittäjyys ja matkailu ovat merkittäviä elinvoimatekijöitä, joita on tuettava.

Arvoisa ministeri Puisto: kuinka maamme eri alueita tuetaan niiden vahvuuksista ja konkreettisesti, jotta Suomi pysyy elinvoimaisena joka puolella, niin kylissä kuin kaupungeissa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

15.05 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aika moni täällä on jo nostanut esiin tätä itäisten rajamaakuntien asiaa, ja samaa haluan myös itse puheenvuorossani korostaa. Oma kotimaakuntani Etelä-Karjala on kokenut tästä rajan äkillisestä sulkeutumisesta jopa miljoonan euron matkailutulomenetykset päivässä, ja naapurimaakunta Kymenlaaksossa puhutaan noin puolen miljoonan euron menetyksestä per päivä, eli erittäin vahva isku näitten alueitten elinvoimaan ja elinkeinoelämään.

On ollut nyt huojentavaa kuulla tässä, kun pari viikkoa sitten EU:n komission puheenjohtaja mainitsi, että EU:ssa nähdään rajamaakuntien elinvoiman merkitys myöskin kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Nyt onkin vahvasti pallo hallituksen päässä siinä, kuinka sitten kansallisesti meillä huomioidaan käytännön tasolla se, että pystytään pitämään huolta siitä, että itärajan maakunnat pysyvät elinvoimaisina, ja siitä, kun nyt esimerkiksi tehdään näitä panostuksia vaikkapa sotilaalliseen liikkuvuuteen, että ne kaikki hankerahotukset eivät menisi Länsi-Suomeen. Monessa muussa asiassa kertaantuu usein se, että ne rahat sitten päätyvät johonkin muualle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

15.06 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Puistolle ja kiitos koko valtioneuvostolle hyvästä selonteosta.

Tasapainoinen aluekehitys on tietysti todella tärkeää niin meillä täällä Suomessa kuin tietysti koko Euroopan laajuisesti tällaisena aikana, jossa aggressiiviset voimat vähän joka puolelta mutta ennen kaikkea tietysti Venäjän suunnalta haastavat meitä demokraattisina

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

yhteiskuntina. Kun Euroopan yhtenäisyyttä koetellaan, niin tällainen tasapainoinen aluekehitys ja sen mahdollistama kansallinen yhtenäisyys ja yhteinen eurooppalainen henki ovat myös valtavan tärkeitä turvallisuuspoliittisia tekijöitä, ja siksi tämän politiikan osalta ei sovi epäonnistua. Onneksi meillä on ministeri Puiston kaltainen henkilö nyt sitten Suomen osalta huolehtimassa siitä, että asiat menevät hyvin.

Suomi on todella erityinen, kaikkein pohjoisin EU-maa, ja meillä on pitkä itäraja. Meillä on tietenkin selkeät perusteet sille, miksi myös näitä aluekehitysasioita meillä täytyy korostaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

15.07 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lapsissa on kova pula työvoimasta ja jopa siinä määrin, että peruspalvelujen järjestäminen on vaarantumassa. Sen takia esittäisin myös, kuten Räsänen tuossa edellä, toimenpiteitä pohjoisen ja Itä-Suomen hyväksi. On esitetty muun muassa verohuojennusta palkasta harvaan asutulle alueelle työn perässä muuttaville, mikä parantaisi tätä työvoiman saantitilannetta.

Yksi asia, mikä on paljon ollut esillä, on opintolainojen anteeksianto vuosittain. Norjassa tämä on käytössä, että jos muutat pohjoisosaan Norjaa, niin saat 2 600 euroa vuodessa opintolainoista anteeksi, mutta korot pitää maksaa itse. Se on kyllä auttanut siihen, että on saatu sitten lääkäreitä ja semmoisia työntekijöitä, joista on pulaa, alueelle. Yksi keino olisi myös poistaa uusilta harvaan asuttujen alueiden yrityksiltä työnantajamaksut Norjan mallin mukaan. Tämä veisi tätä asiaa myös eteenpäin. Toivon, että ministeri ottaa näistä onkeensa. — Kiitos. [Hanna Räsänen: Erinomainen puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.09 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että aluekehitystä tarkastellaan, mutta Pohjois-Karjalan, kotimaakuntani, osalta se on mustakin mustempi se näköala. Ensi vuoden talousarviossa, mitä hallitus esittää, Pohjois-Karjalan kohdalle on tullut hankkeita nolla kappaletta. Jos laskisi sattuman varaan ja heittäisi vaikka silmät ummessa tikkaa, niin sattuisiko yksikään tikka Pohjois-Karjalan kohdalle? Ehkä se sattuisi, mutta hallitus, perussuomalaiset ja kokoomus, on tehnyt kyllä mittatilaustyönä — ei mitään tule. Meillä on monta siltasuunnitelmaa. Siellä on Karvion kanavan silta romahduspisteessä, samoin Lieksan silta, Ylämyllyn eritasoliittymä, monta muuta hanketta. Ei mitään ole tullut. Toivon, että lopetetaan sellainen turhan puhuminen, että meille annetaan jotakin. Mitään ei ole tullut. Se on totta, että Savo-Karjalan piiriin on tullut, mutta ne sadat miljoonat ovat menneet Pohjois-Savon puolelle, Ohtaansalmen länsipuolelle. Toivon, että lopetatte ainakin sen puheen, jotta Itä-Suomeen on tullut. Meille ei ole tullut mitään.

Lisäksi EU on leikkaamassa. Nyt on suunnitelma, että leikataan 300 miljoonaa nykyisistä aluekehitysrahoista ja käytetään puolustukseen. Sekin menee meidän aluekehitysrahoista, elikkä meillä ei ole enää käytännössä aluepolitiikkaa ollenkaan. Toivon, että kun te puhutte, arvoisa ministeri ja muutkin hallituksen jäsenet, niin olisitte edes rehellisiä [Puhemies koputtaa] ja kertoisitte ihmisille suoraan, mikä on Pohjois-Karjalan osa. Se on tämä, mitä äsken sanoin, [Puhemies koputtaa] ja toivon, että tähän tulee parannusta.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen, olkaa hyvä.

15.10 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen nosti tärkeän asian esille eli Pohjois-Karjalan, ja juuri tässä viimeisessä budjetissa Lieksan sillalle myönnettiin 20 miljoonan euron rahoitus, joten se on tulossa sinne. [Hannu Hoskonen: Ei tule ensi vuonna!]

Noin muuten olen kyllä sitä mieltä, että alueita kuullaan hallituksen toimesta, ja siinä yhtenä osoituksena on esimerkiksi se, mitä sovittiin puoliväliriihessä, eli kestävä kasvun edellyttämien uudistavien investointien vauhdittamiseksi tuleviin elinvoimakeskuksiin perustetaan niin Itä-Suomeen kuin Pohjois-Suomeen alueelliset investointititimit, joiden tavoitteena on luoda selkeä toimintamalli tunnistamaan ja edistämään alueen investointeja, joten kyllä, edustaja Riipi, alueita kuullaan.

Sen lisäksi puhtaan siirtymän investointien houkuttelemiseksi alueille on hallitus päättänyt nostaa Fingridin investointikykyä yhdellä miljardilla eurolla. Hallitus on kiirehtinyt Fingridiä nopeuttamaan investointiohjelman toteuttamista välittömästi. Kysyisinkin ministeri Puustolalta: miten tämä kiirehtiminen ja tämä työ on edennyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

15.11 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi pysyy tietysti houkuttelevana ja elinvoimaisena silloin, kun pidetään kaikista alueista huolta, ja sen takia on tärkeätä, että me tänään täällä puhumme aluepolitiikkaa. Se on vaan kovin surullista, että täällä ovat puhumassa oikeastaan juuri ne alueiden ihmiset idästä ja pohjoisesta ja aika vähän on tuolta sydänmailta väkeä [Mauri Peltokangas: Keski-Pohjanmaalta!] kuulemassa sitä tärkeätä viestiä, mistä tässä käydään keskustelua.

Itse haluaisin nostaa sen, että jos mietitään tätä EU:n aluepolitiikkaa ja koheesiorahaa, niin meidän saamme sitä nimenomaan harvaan asutun idän ja pohjoisen alueiden perusteella, ja sen takia olisi tärkeätä, että me varmistamme, että ne rahat, jotka tähän tarkoitukseen saamme, myös kohdistetaan näille alueille. Toivon, että ministeri pitää tästä huolta, koska tiedän, että tästä käydään aina vääntöä ja siitä suotta lipsutaan.

Toiseksi haluan nostaa Itä-Suomen. Minusta on hienoa, että Itä-Suomi on puheissa. Me tarvittaisiin se entistä enemmän tekoihin. Se ei tarkoita vain sen rajan ja puolustuksen vahvistamista, vaan se on ennen kaikkea sen alueen elinvoiman vahvistamista: investointeja koulutukseen, osaamiseen, [Puhemies koputtaa] yrityksiin, infraan, ja niitä tarvitaan nyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

15.12 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Mikkonen sanoi, että valitettavasti täällä on enimmäkseen edustajia vain Itä- ja Pohjois-Suomesta, mutta kyllä meillä keskipohjalaisiakin on täällä. Omassa ryhmäpuheenvuorossani nostin esille sen, että aluekehityksen ydinkysymyksiä ovat vaikuttavuus ja oikeudenmukaisuus ja kehittämisen tulee palvella koko Suomea, ei vain kasvukeskuksia, ja nostin vahvasti esille myös Itä- ja Pohjois-Suomea ja elinvoimaa niillä alueilla.

Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille ja hallitukselle tästä selonteosta, joka ihan rehellisesti nostaa esille myöskin ongelmakohtia, muun muassa sitä, että aluekehittämisen ja EU-ohjelmien aikataulut eivät kohta, mikä vaikeuttaa suunnittelua. Lisäksi on valtava

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

määrä byrokratiaa aina, kun kyse on EU-rahoista. Kysyisin ministeriltä: olisiko tähän löydetävissä joku ratkaisu, millä voitaisiin karsia byrokratiaa ja hallintoa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

15.13 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Onhan se hieman surullista, että konkreettisinta, mitä hallitus tarjoilee Itä- ja Pohjois-Suomelle, on nämä elinvoimakeskusten investointitiimit, kun käsittääkseni niitten tehtävä ihan muutenkin on edistää investointeja. Mutta hyvä, että te semmoista saitte aikaan.

Kun kuuntelin ryhmäpuheenvuoroja, niin tuli semmoinen olo, että olisivatpa nämä puheet oikeasti totta. Komeita sanoja oli paljon, mutta mitä sitten on se todellisuus, kun täällä te teette tätä politiikkaa? Siellä leikataan yksityisteistä, siellä leikataan koulusta, siellä leikataan sotepalveluista. Se kaikki keskittää. No, kohta niistetään kaivosveroja enemmän valtion kirstuun. Sitten toisaalta taas, kun minä kuuntelin vaikka vihreitten puheenvuoroja, niin muistelen, kuinka esimerkiksi täällä äänestettiin siitä, kun vihreitten talousarvioaloitteissa oli näitä tiestömäärärahaleikkauksia.

Onhan se turhauttavaa, että täällä puhutaan tosi kauniisti mutta sitten se konkretia on jostain aivan muuta. Enkä malta olla mainitsematta myös esimerkiksi kokoomuksen kansanedustajien päivityksistä kuntaliitoksista. Jos lähtökohta on se, että ne alueet ovat taakka ja että niille ei haluta tehdä mitään, niin eihän tämä lähde kehittymään tästä mihinkään. MDI:n mittaukset eivät ole lakikirja, ja tällainen almut ja ropot -ajattelu saisi jäädä historiaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

15.15 Ville Kaunisto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En haluaisi lähteä tähän debattiin nyt, mutta edustaja Oinas-Panuma sanoi, että mitään ei ole tehty. Itse katson pelkästään jo Kaakkois-Suomen näkökulmasta, joka on alue, joka jakaa rajaa Venäjän kanssa: sinne on useampi sata miljoonaa liikennehankkeisiin ohjattu. Joten tämä on hieman valitettavaa, että keskustelu lähtee tälle linjalle.

Mutta se, mistä halusin puhua, on energian, puhtaan sähkön rooli, kun puhutaan kilpailukyvyyn ja elinvoimaisuuden menestymisen kohdalla aivan keskeisestä asiasta. Itäisen Suomen tulevaisuuden kannalta tuulivoiman rakentaminen isänmaan turvallisuus varmistuksen on aivan keskeisiä askeleita, kun puhutaan siitä, miten me pidetään itäinen Suomi ja pohjoinen Suomi mukana kehityksessä. Tässä toivoisin ja kannustan hallitusta ottamaan rohkeita askeleita, että tämä läpäisee useamman ministeriön. Kun kuitenkin puhutaan siitä, että puhdas ja varma ja edullinen sähkö on yhä haasteellisemmassa ajassa, niin se on se kilpailukyvyyn avain, mikä tuo investointeja, hyvinvointia ja työtä meille itäiseenkin Suomeen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Puisto, vastauspuheenvuoro, viisi minuuttia, ja sitten menemme puhujalistalle. Olkaa hyvä, ministeri Puisto.

15.16 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Paljon erilaisia näkökohtia ja kysymyksiä tässä.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Minun mielestäni ryhmäpuheenvuoroissa tartuttiin niihin oleellisiin näkökohtiin, mitkä liittyvät tähän selontekoon — esimerkiksi sopimuksellisuus ja sitten nämä tietyt epäkohdat — ja epätahtisuuteen, mikä tässä on ja mikä myös tuo byrokratiaa lisää, koska jatkuvasti joudutaan sitten tarkastelemaan asioita. Esimerkiksi, kuten sanottiin, aikataulut eivät kohtaa, ja tämä johtuu siitä, että hallituksella on tämä yksi nelivuotinen sykli, sitten on tämä maakuntataso, mikä on sidottu kuntavaalisykliin, ja sitten EU:lla on tämä seitsemänvuotinen oma alue- ja rakennepolitiikan MFF-rahoitus sykli, ja nämä aina tuppaavat menemään vähän huonosti ristiin, ja se aiheuttaa sitten tämän ongelman. Tässä on myös hyvin paljon tällaista monimutkaista ja monitahoista hallintoa, mitä pitää järjeistää.

Edelleen sanoisin, että ryhmäpuheenvuoroissa hyvin kuvattiin, että meillä pitää olla tssä tällainen yhtenäinen näkökulma ja näkökulmien yhteensovittamista ja pitää tuoda aluepuoli ja elyt ja oppilaitokset ja muut toimijat yhteen tssä ihan meidän oman edunvalvonnan kannalta, koska nyt EU:ssa uudistetaan näitä toimintatapoja. Siellä tosiaan jatkossa kussakin jäsenmaassa toteutettaisiin tämä suunnitelma eli niin kutsuttu NRPP, joka koskisi kaikkia yhdeksän nykyisen rahaston osarahoittamia kehitystoimia. Eli sitä puolta EU:ssa uudistetaan, ja kunkin jäsenvaltion olisi laadittava ja pantava täytäntöön kumppanuussuunnitelma yhteistyössä, eli sitäkin paremmalla syyllä me tarvitaan tssä yhteistyötä.

Monet viittasivat siihen, että puolustus ja kaksikäyttö ja sotilaallisen liikkuvuuden asiat ovat tulleet entistä vahvemmin kuvioon mukaan Venäjän hyökkäyssodan takia Ukrainassa, mutta myös sen aiheuttaman turvallisuuspoliittisen tilanteen heikentymisen vuoksi, ja näin tämä todellakin on. Eli puolustus, rajaturvallisuus, kaikki tämä ja sen vaikuttavuus pitää ajatella nytten.

Itse olin aika hiljattain Puolassa siellä Valko-Venäjän rajalla ja tapasin komissaari Raffae Fitton siellä. Tein varmaan yhden niistä viimeisimmistä vaikutusyrityksistä ihan muutamia päiviä tai viikkoja ennen tätä komission suunnitelmaa ja nimenomaan siitä, että Suomen olosuhteisiin saataisiin hyvä rahoitusinstrumentti, joka nimenomaan ottaisi huomioon nämä Suomen erityisolosuhteet rajamaana ja joka palvelisi nimenomaan elinvoimannäkökulmia myös.

Jos tartun nyt joihinkin kohtiin tssä, niin turistiverosta kysyttiin. Olen jo aikaisemmin ajatellut myös, että se on ihan mielenkiintoinen ajatus. Ymmärsin näin, että puoliväliriihesä oli itse asiassa tehty kirjaus tstä, että tehtäisiin ainakin tmmöinen matkailuvero, matkailijavero, ainakin selvitys, jossa tarkasteltaisiin näitä erilaisia kuntataloudellisia, taloudellisia ja sitten oikeudellisia näkökohtia, joissa olisi tmmöinen alueellinen kokeilu mahdollinen. Eli kyllä minä itse pidän sitä ihan hyvänä ideana.

Edelleen näihin kokeiluihin, niin nythän on se Harry Bromanin kokeilu, eli tämä erityistalousalue-nimellä menevä kokeilu, johon etsitään hyvää aluetta, ja tämä on minun mielestäni oikeinkin mielenkiintoinen.

Investointien houkuttelu on tietysti todella tärkeätä — edustaja Peltokangas kysyi tstä. Ja joo, aika paljon on erilaisia teollisuuden jatkoinvestointeja nyt vireillä, ja sitten kun katsoo näitä uusia investointeja, niin esimerkiksi tssä Business Finlandin haussa, tssä verohyvitysmallissa, tuli 22 miljardilla hakemuksia. Siis se on valtava määrä. Siihen sisältyy erilaisia ehtoja, erilaisia oikeudellisia ehtoja ja kriteerejä, ja niiden laatu voi vaihdella, mutta jos nyt kokonaisuutena ajattelee, niin onhan se summa siis ihan huomattavasti moninkertainen siihen, mitä minä itse ajattelin ihan mielikuvituksessani.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Tässä on nyt viidessä minuutissa se, minkä minä ehdin käsitellä, [Puhemies koputtaa] arvoisa puhemies. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Jos teillä jäi pahasti kesken, niin voitte toki... Selvä, sitten siirrymme ennalta varattuihin puheenvuoroihin. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.21 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteko tuo esiin sen, että aluekehittämisen ja EU-rakennepolitiikan lainsäädäntö on monilta osin onnistunut mutta haasteita on edelleen. Kansallisen suunnittelun ja EU-ohjelmakausien aikataulujen yhteensovittaminen ontuu. Hallinnollinen taakka ei ole vähentynyt toivotusti, ja välittävien toimielinten lisääntyminen on heikentänyt kustannustehokkuutta. Pohjoisen Suomen näkökulmasta nämä ongelmat korostuvat erityisesti, koska pitkien etäisyyksien ja väestörakenteen haasteiden keskellä tarvitsemme sujuvaa ja vaikuttavaa aluepolitiikkaa, emme hallinnollista rönsyilyä.

Arvoisa puhemies! Selonteko korostaa pidemmän aikavälin suunnittelun tarvetta ja aluekehittämisen kytkemistä tiiviimmin EU-ohjelmiin. Tämä on erityisen tärkeää pohjoisessa, jossa elinvoima rakentuu luottamuksesta hallinnon säilyvyyteen sekä työn ja yrittämisen kannustamisesta. Huippuluokan investoinnit tai pienet yksinyrittäjät eivät kaipa kasvavaa ja päällekkäistä hallintohumppaa, johon kuuluisi vain kasvava määrä rahaa. Suomessa meidän on saatava resurssimme käyttöön tehokkaasti ja yhdenvertaisesti koko Suomessa. Tarvitsemme joustavampaa mutta johdonmukaista lainsäädäntöä, joka vahvistaa pohjoisen elinkeinoelämää ja mahdollistaa kestävä kasvun yli hallituskausien.

Arvoisa puhemies! Myös pohjoisen äänen tulee kuulua tässä salissa vahvasti. Tarvitsemme selkeämpää työnjakoa, vähemmän byrokratiaa ja enemmän vaikuttavia toimia. Hallinnollisen taakan keventäminen on meille elintärkeää, jotta harvaan asutun alueen toimijat voivat keskittyä olennaiseen eivätkä lomakkeiden täyttämiseen. EU:n varat on suunnattava tehokkaasti, niin että ne todella tukevat alueiden vahvuuksia ja purkavat alueellisia kehityseroja. Tämä edellyttää, että kansalliset tavoitteet linjataan vahvemmin yhteen EU-ohjelmien kanssa ja että pohjoisen Suomen erityispiirteet otetaan huomioon ohjelmakauden valmistelussa. Me olemme tässä salissa kansalaisiamme varten. On meidän velvollisuutemme varmistaa, että aluekehitys Suomessa on yhdenvertaista eikä jäädä jälkeen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

15.25 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Kunnioitettu ministeri! Perussuomalaiset näkevät, että aluekehittämisen lähtökohtana on oltava kokonaisturvallisuus, kriisinsietokyky ja koko Suomen elinvoiman vahvistaminen. Tämä tarkoittaa panostuksia kriittiseen infraan ja logistiikkaan koko maassa sekä sitä, että työvoimapula ratkaistaan ensisijaisesti kotimaisella työvoimalla, vahvistamalla osaamista ja koulutusta hyvin työelämälähtöisesti. Tänäkin käsittelyssä olevassa selonteossa EU:n alue- ja rakennepolitiikasta meidän viestimme on selvä: turvallisuudesta, huoltovarmuudesta ja alueellisen eriytymisen ehkäisemisestä ei tingitä.

Harvaan asutuille alueille on luotava investointeja, jotka tuovat työpaikkoja, palveluita ja koulutusta. Erityinen merkitys on Itä- ja Pohjois-Suomen elinvoimalla, sillä ilman näitä

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

alueita koko Suomi ei menesty. Itä-Suomessa saavutettavuus on kriittinen kysymys. Tieverkosto, logistiikka ja nopeat digitaaliset yhteydet ovat edellytys niin yritysten investoinneille kuin huoltovarmuudelle. Tieverkostoon nykyhallitus on panostanutkin pääväylien suhteen sadoilla miljoonilla, myös Itä-Suomessa. Alempi tieverkosto kaipaa kuitenkin jatkossa kunnostamista, sillä maaseutualueiden maa- ja metsätalous vaativat teiden kuntoon saattamista.

Arvoisa puhemies! Aluekehittämistä ei saa pysäyttää byrokratia. Tarvitsemme yksinkertaisempia sääntöjä, vähemmän hallintoa ja enemmän tuloksia. Elinvoimaa ei synny ilman investointeja eikä investointeja ilman sujuvia lupia.

Lopuksi on todettava, että ulkomainen halpatyövoima ei ratkaise Suomen työvoimapuutaa. Meidän on turvattava vahva, monipuolinen osaaminen ja työllisyys suomalaisille ja huolehdittava siitä, että jokainen euro käytetään turvallisuuden, työllisyyden ja alueiden elinvoiman vahvistamiseen. Tämä nykyhallitus tekee sen, mitä edelliset eivät tehneet, eli laittaa suomalaisen edun etusijalle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jari Koskela on poissa. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

15.27 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Lapin näkökulmasta tässä valtioneuvoston selonteossa korostuvat erityisesti alueellisen yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden kysymykset. Meillä pohjoisessa etäisyydet ovat pitkiä ja palveluiden saatavuus ei ole itsestäänselvyys. Yksitoista Uudenmaan kokoista aluetta ja kahdeksan Pirkanmaata mahtuu Lappiin. Eli voisi sanoa, että eivät kaikki maakunnat ja alueet ole samankaltaisia, jos puhutaan huoltovarmuudesta ja turvallisuudesta.

Meillä Lapissa on myös pisin raja kaikista maakunnista itäisen naapurimaamme kanssa. Kun puhutaan Itä-Suomesta, niin monesti unohdetaan se, että Lapissa on se pisin itäraja.

On erittäin tärkeää, että tässä selonteossa huomioidaan investoinnit infrastruktuuriin, niin tieverkkoon kuin näihin digitaalisiin yhteyksiin, jotka ovat elinehto elinkeinoelämälle ja arjen sujuvuudelle. Tämän osalta oikeastaan täytyykin kiittää hallitusta, että on tehty oikeansuuntaisia toimenpiteitä ja tieverkkoa kehitetty koko Suomessa.

Lapissa matkailu, luonnonvarat, maanpuolustus ja arktinen osaaminen tarjoavat valtavia mahdollisuuksia koko Suomelle, mutta nämä mahdollisuudet eivät tietenkään toteudu ilman tämmöistä vahvaa aluepolitiikkaa ja riittäviä resursseja. Tarvitsemme myös koulutusta ja tutkimusta, joka tukee paikallista osaamista ja nuorten pysymistä alueella.

Toivon, että tämän selonteon toimeenpanossa kuullaan nimenomaan alueiden ääntä, myös Lappia, sillä vahvalla Lapilla on paljon annettavaa koko Suomelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen, olkaa hyvä.

15.29 Karoliina Partanen kok: Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on todella sitoutunut vahvasti itäisen ja pohjoisen Suomen kehittämiseen sekä kansallisesti että EU-tasolla. Hallitus on esimerkiksi neljän miljardin euron investointiohjelmassa suunnannut suuren ja merkittävän osan tästä neljästä miljardista juuri Itä-Suomea hyödyttäviin liikenne- ja infrastruktuuriin. Suurin yksittäinen tieinvestointi tulee omaan vaalipiiriini, kun vt 5 korjataan Leppävirta—Kuopio-välillä, ja tähän investointiin on varattu 180 miljoonaa euroa.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Lisäksi Savon radalle kohdistetaan 50 miljoonaa euroa, ja edustaja Hoskosen mainitsemalle Karjalan radalle ja sen kehittämiseen 215 miljoonaa euroa. Myös itäradan suunnittelua jatketaan. Karjalan radalle suunnitellut panostukset hyödyntävät myös, edustaja Hoskonen, merkittävästi Pohjois-Karjalan saavutettavuutta ja raidekapasiteettia muun muassa tavarakuljetuksen osalta. Myös korjausvelan purkamiseen koko Suomessa tullaan kohdistamaan 520 miljoonaa euroa, ja tämä raha kohdentuu koko Suomeen, myös Itä-Suomeen ja tietenkin myös sinne Pohjois-Suomeen. Lisäksi ensi vuoden talousarviossa hallitus esittää 20 miljoonan euron varausta Lieksanjoen sillan uusimiseen.

Hallitus on kuullut alueita ja ottanut myös alueet vahvasti yhteistyöhön ja alueiden kehittämiseen mukaan. Me olemme tehneet erilliset Itä- ja Pohjois-Suomen ohjelmat alueiden kanssa ja nimenomaisesti valmistelleet nämä maakuntaliittojen ja alueiden toimijoiden kanssa, joten ei voi sanoa tässä salissa aivan pokalla, että alueita ei olisi kuultu, ei olisi otettu huomioon millään tavalla. Näissä ohjelmissa on toimenpiteitä muun muassa uusiin investointeihin, matkailuun, turvallisuuteen ja saavutettavuuteen, eikä kyse ole pelkistä suunnitelmista, vaan osa hankkeista on jo toteutuksessa.

No nytten kevään puoliväliriihessä hallitus kohdisti itäisen ja pohjoisen Suomen ohjelmiiin 16 miljoonaa euroa, ja lisäksi Itä-Suomessa on rahoitettu metsäbiotalouden hankkeita, panostettu kestävään matkailun kehittämiseen ja selvitetty tuulivoimarakentamisen kompensatiomallia. Sen lisäksi pääministeri Orpo ja muut valtioneuvoston jäsenet ovat tehneet vahvaa EU-vaikuttamistyötä ja nimenomaan panostaneet Itä-Suomen asemaan. Suomi on näillä näkymin saamassa 1,6 miljardin euron rahoituksen raja- ja muuttoliikekriteereihin perustuen, joten ihmettelen suunnattomasti kyllä sitä puhetta, että hallitus ikään kuin istuisi käsiensä päällä eikä tekisi mitään itäisen ja pohjoisen Suomen eteen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

15.33 Ville Kaunisto kok: Arvoisa herra puhemies! Itäisen Suomen tulevaisuus rakentuu elinvoimasta, investoinneista ja turvallisuudesta. Meidän on nyt katsottava rohkeasti eteenpäin ja nähtävä ongelmien lisäksi erityisesti ratkaisuja, joita hallitus on tehnyt. Edustaja Partanen tuossa luetteli merkittävän määrän infraratkaisuja, ja myös kaakkoisessa Suomessa, Venäjän rajan lähellä, olevat valtatie 15 ja valtatie 12 saivat yhteensä 200 miljoonaa. Eli hallitus kyllä toimii näillä perinteisilläkin tavoilla eli nimenomaan väyläratkaisuilla.

Mutta se, mistä haluan puhua, on yksi keskeisimmistä ratkaisuista: uusiutuvan energian, etenkin tuulivoiman, investointimahdollisuuksien kehittäminen. Itäisessä Suomessa tuulivoiman rakentaminen on jäänyt jälkeen muun maan kehityksestä. Kuten varmasti kaikki tietävät, syynä ovat olleet Puolustusvoimien aivan todelliset huolenaiheet tutkahäiriöihin liittyen, mutta teknologia kehittyy, ja meidän tulee uskaltaa muuttaa ajatteluamme sen mukana.

Yksi ajatus, joka on kesän alussa noussut, on julkaistu ResilEast-ohjelma, joka ehdottaa maanpuolustuksellista energiaohjelmaa itäisen Suomen talouskasvun vauhdittamiseksi. Ehdotuksessa tuhannesta tuulivoimalasta muodostetaan ketju itärajalle aina Kymenlaaksoista Lappiin asti. Näiden voimaloiden katoille sijoitettaisiin Puolustusvoimien sensoreita ja tutkia, jotka vahvistavat Suomen kykyä havaita ja torjua drooniuhkia. Tämä toimisi siis myös vastauksena uuteen sodankäynnin aikakauteen, jossa droonit ovat keskeinen uhka. Tämä on siis yksi ajatus, eli ajatuksia on ja teknologiaa myös siinä tukena. Kyse ei ole pelkästä puolustuksesta vaan myös elinvoimasta. Kyseinen ohjelma toisi itäiseen Suomeen

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

miljardiluokan investointeja, työpaikkoja ja uutta teknologiaa. Se loisi uutta kysyntää paikallisille yrityksille ja vahvistaisi alueen asemaa osana kansallista huoltovarmuutta ja energiasiirtymää.

LUT-yliopisto on yksi keskeisimmistä toimijoista ohjelman taustalla. Yliopisto tutkiikin parhaillaan, miten tuulivoimaloiden ja tutkateknologian yhteensovittaminen voidaan toteuttaa. Testit ovat jo käynnissä Lappeenrannassa, ja mukana on myös muita korkeakouluja sekä kansainvälisiä teknologiayrityksiä. Tämä osoittaa, että tekniset haasteet ovat ratkaistavissa ja että kiinnostusta hankkeeseen löytyy runsaasti ja laajasti.

Arvoisa puhemies! Nyt tarvitaan poliittista tahtoa. Meidän on varmistettava, että tuulivoiman rakentamisen edellytykset itäisessä Suomessa paranevat. Tämä tarkoittaa toimia, joita tehdään yhdessä alueen toimijoiden, Puolustusvoimien ja muiden keskeisten tahojen kanssa. Se tarkoittaa sitä, että myös itäisen Suomen tuulivoiman kehittäminen ja siihen tarjotut ratkaisut otetaan vakavasti ja viedään niitä eteenpäin rohkeasti ja kunnianhimoisesti. Itäisen Suomen ei pidä jäädä sivuun energiasiirtymästä eikä turvallisuusratkaisuista. Meillä on nyt mahdollisuus rakentaa alueelle uutta elinvoimaa ja samalla vahvistaa koko Suomen kasvua sekä puolustusta. Tämä on mahdollisuus, johon meidän on tartuttava.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.36 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Aluekehitys sinällään on hyvä asia, mutta Pohjois-Karjalan osalta olemme jääneet täysin osattomiksi. Edustaja Partanen äsken luetteli hyviä suunnitelmia, mitä hallituksella on, mutta määrärahoja hallituksen budjetissa ei ole penniäkään koskien... Lieksan sillan suunnitteluun voi tulla puoli miljoonaa, mutta rahaa siellä varsinaisesti ei ole. Tarkistin vielä äsken Pohjois-Karjalan maakuntaliitolta: ei ole. Toivon, että edes rehellisesti kerrotte tämän suomalaisille, miten tämä asia oikeasti on. Ja varmemmaksi vakuudeksi olette vielä poistamassa 300 miljoonaa tämän jäljellä olevan rahoituskauden aluekehitysrahoista, mitä EU meille takaa — 300 miljoonaa lähtee. Sitten te mainostatte tuolla turuilla ja toreilla, että tulee rahaa. Ei tule. Minä en toivo mitään muuta kuin rehellisyyttä, koska siellä on monia yrittäjiä, jotka haluavat odottaa investointien tukia ja monta muuta asiaa. Ei tule mitään, ei kerta kaikkiaan mitään. Ja nyt kun katsoo valtion budjettia, niin ensi vuodelle todellakaan ei ole mitään. Sama koskee aluekehitystä, niin kuin äsken totesin. Ja kun katsoo sitten tästä eteenpäin ja kun puhutaan siitä, onko ohjelmia, niin Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, yrittäjät, kauppakamari, kaikki nämä toimijat, ovat tehneet valtavan määrän suunnitelmia, juosseet ministeriöissä väsymiseen asti, käyneet eduskunnassa edustajien luona, ministerien pakeilla, niin mitä on tullut tulokseksi? Ympyriäinen nolla.

Minua pikkuisen harmittaa tämä itäisen Suomen eli rakkaan kotiseudun, Pohjois-Karjalan maakunnan, syrjiminen. Se on totta, mitä edustaja Partanen luetteli, valtavia hankkeita Pohjois-Savon puolella. Siellä on Viitostiehen melkein 200 miljoonaa, Savon radan parantamista — valtava työmaa, joka rakennetaan, 400 kilovoltin linjaa vahvistetaan, että sähköt riittävät siellä. Meillä on siitäkkin esitys, Joroisista Kontiolahdelle — ei edes suunnittelurahaa, ei mitään, elikkä tällä vuosikymmenellä sitä ei varmasti tule. Elikkä toivon, että tässä ollaan rehellisiä ja lopetetaan tällainen toivojen esittely, kun se ei pidä paikkaansa. Tyhjtä ovat ne taskut, kun niissä ei ole rahaa. Toivon, että tämä keskustelu menee ihan oikeisiin asioihin.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Kun katsotaan sitten vielä eteenpäin, niin mitä on tapahtunut itäiselle Suomelle? No, nykyinen hallitus lopetti 3G-verkon käytön, ja käytännössä se tarkoitti, että itäisen Suomen puhelinyhteydet ovat poikki. On suuria alueita, joista puhelimella ei kuulu minnekään. Ministeri Lulu Ranne tuolta ministeriaitiosta korosti, että 5G-verkko korvaa sen. Ei ikinä korvaa. 400 metrin välein pitäisi olla tukiasemia. Niitä ei itäiseen Suomeen 400 metrin välein koskaan tulla rakentamaan, tämä on se totuus. Ja nyt kun sitten aluekehitysrahoista lähtee 300 miljoonaa pois vuosien 27 ja 28 aikana — kaksi rahoitusvuotta on jäljellä tätä rahoituskautta — niin se on pois aivan varmasti kotimaakunnastani. Itäradalle piti tulla rahaa, siis oikeaa rahaa, ei mitään lupauksia eikä varauksia vaan rahaa, oli selvä investointipäätös — ei tullut. Piti tulla Kuutostiehen — ei tullut. Piti tulla Varkauden lähellä olevan Karvion kanavan sillan korjaustyö, koska siitä on kiinni muun muassa Mantsinen Groupin raskaiden kuljetusten toimivuus Pohjanlahden satamiin — ei tullut. Se silta on rikki. Jonain päivänä se vielä pannaan kiinni. Mitä tehdään sitten? En tiedä.

Kun vielä katsoo sen päälle nämä metsien käyttöön esitetyt rajoitukset, joita parhaillaan suunnitellaan, ne nimenomaan koskevat Itä-Suomea. Minä pahoin pelkään, arvoisa puhemies, että meillä Enocellin sellutehdas Uimaharjussa ja siihen liittyvä saha ovat vaarassa. Kun tähän vihreään siirtymään on nyt menty niin suurella innolla, niin meillä valtavat määrät puuta poltetaan kaasuna taivaalle, turvetta kun ei saa käyttää — tai saahan sitä käyttää, mutta ne maksut päästökaupan kautta ovat aivan järjettömät. Eihän siinä ole mitään järkeä, että Ilomantsistakin ajetaan — minun kesämökkini vierestä läksi valtava leimikko erään maanomistajan maalta — parasta mäntytukkia suoraan joensuulaisten lämmittämiseen hakkurista läpi, valtava vahinko Suomen kansantaloudelle, pelkästään se yksi leimikko. Omin silmin sain nähdä, mitä sille tapahtui. Ja sitten täällä puhutaan, että tehdään muka meidän hyväksi töitä. Minä olen jo monesti hallitukselle esittänyt, että jos te jotain kuitenkin voisitte vielä luvata, niin luvatkaa nyt edes, että Rajavartiolaitosta ei meidän osalta lakauteta. Se on sitten pikkuisen kovempi juttu, jos se tehdään.

Arvoisa herra puhemies! Olen hieman harmissani näistä kuulemistani puheenvuoroista, joita hallitus ja hallituspuolueiden kansanedustajat ovat esittäneet äsken käydyn keskustelun aikana. Toivon, että me pystymme tulevaisuudessa uskomaan edelleen Itä-Suomessa, Pohjois-Karjalassa, kotimaakunnassani, parempaan tulevaisuuteen. Ihmisten usko sillä seudulla, kotiseudulla, elämiseen ja toimeen tulemiseen on erittäin vahva. Yrittäjät haluavat tehdä työtä, ja maanpuolustusta halutaan tehdä kaikin käytettävissä olevin keinoin. Mutta mitä me tarvitsemme? Me tarvitsemme Suomen valtion siihen kumppaniksi. Tällä menolla sitä ei ole.

Toivon, arvoisa puhemies, että lopetetaan tällainen ministerien väärin lupausten antaminen. Se on suuri loukkaus Pohjois-Karjalan maakunnan ihmisiä kohtaan. Koen sen henkilökohtaisena loukkauksena, mutta ennen kaikkea Pohjois-Karjalan ihmisille se on paha loukkaus. Sitä minä en hyväksy mitenkään. Toivon, että ministeri kertoo tämän hallituksen seuraavassa kokouksessa pääministerille ja valtiovarainministerille. Sitä hartaasti toivon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari on poissa, edustaja Savola on poissa. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

15.42 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa herra puhemies! Aluepolitiikan tarve ei ole tosiaan kadonnut minnekään. Ja kyllä minä mietin, kun olen tässä kuunnellut nyt näitä halli-

tuspuolueitten puheenvuoroja, että jos tilanne kerta kaikkiaan on näin mahdollittoman hyvä, että sitä rahaa oikein kottikärryolkulla raahataan sinne Itä-Suomeen ja hirveästi tehdään investointeja, niin miten sitten, kun me katsotaan meidän Itä-Suomen kehitystä tällä hetkellä, kun me katsotaan Pohjois-Suomen kehitystä niitten itäosien taholta, eli koko itäistä Suomea, se kehitys näyttää kerta kaikkiaan niin surulliselta. Jos kerta kaikki on tehty niin hyvin, niin miten se näyttää tältä? Se minua ihmetyttää.

Näissä kauniissa sanoissa, joita tuolla ryhmäpuheenvuoroissa ja aiemmissa puheenvuoroissa hallituspuolueitten taholta tuli, unohdetaan kyllä kertoa se, että tämä hallitus nimenomaan omilla keskittävillä päätöksillään rapauttaa sitä tavallista, normaalia arkea siellä meidän alueilla, kun puhutaan haja-asutusalueista, kun puhutaan pienemmistä kunnista. Mitä minä tarkoitan tällä? Esimerkiksi yksityisteitten leikkauksia, ammattikoululeikkauksia, jotka iskevät sinne verkkoon, soteleikkauksia, kun sairaaloitten yöpäivystyksiä laitellaan kiinni, ja nyt on tämä kaivosverouudistus, joka on tulossa ja joka vie kunnilta sitä tuloa pois — kaikkea tätä. Tämän ohella sitten keskustellaan esimerkiksi sosiaalisessa mediassa kuntaliitoksista ja mehistellaan sillä, että kylläpä täällä nyt väki vähenee. Onhan se surkea lähtökohta siihen, kun pitäisi päästä oikeasti alueita kehittämään ja myös nähdä se tulevaisuususkko. Mutta jos sitä tulevaisuususkkoa ei tästäkään salista tule sen kummemmin kuin ne sanat, niin surkealta näyttää.

Minun mielestäni on kaksi aika olennaista ongelmaa liittyen meidän aluepolitiikkaan ja yleisesti siihen, kun lähdetään näistä alueista puhumaan:

Ensimmäinen ongelma on tämä niin sanottu MDI-mittaus — tai itse asiassa se mittaus ei ole se ongelma, vaan se, että se väestömäärän mittaus ei ole lakikirja. Eli elinvoima on huomattavan paljon myös muuta kuin se, millä tavalla se väestömäärä kehittyy, ja toisaalta väestömäärän kehitys taas riippuu niin monesta ulkopuolisesta tekijästä, että sen arviointi on myös aika haastavaa, joten toivoisin, että silloin, kun lähdetään alueista puhumaan, otettaisiin huomioon myös ne muut vaihtoehdot, myös se vaihtoehto, että alueilla väkimäärä mahdollisesti kasvaakin, ja myös se, että sinne tulisikin isompia investointeja.

Sitten toinen asia tähän liittyen on tämä, mistä puhun itse almut ja ropot -ajatteluna. Eli olen saanut kyllä viimeisen kahden vuoden aikana niin monta kertaa vastata siihen kysymykseen, että no minkäs takia me sitten täältä kaupungista teitä sinne maakuntiin elätellään. Tosiasia on se, että kaupungit tarvitsevat maaseutua ja maaseutu tarvitsee kaupunkia ja maakunnat tarvitsevat Helsinkiä ja Helsinki tarvitsee maakuntia. Pitäisi nähdä alueille ohjatun rahan sijasta, tai oikeastaan sen rahan lisäksi, myös se raha, mikä sieltä alueilta tulee, koska tosiasia on, että nimenomaan meidän alueilta ja maakunnista tulee muun muassa meidän sähköstämme iso osa, puusta ja yleisesti ottaen luonnonvaroista. Eli kyse ei ole niinkään ohjatusta rahasta, vaan siitä, että me pärjäämme itse asiassa meidän omilla rahoilamme, jos ne vain meidän alueille sitten sieltä tulisivat eivätkä menisi valtion pohjattoon kirstuun.

Kun tämä ajattelu on käännetty ja kun ne perusasiat on laitettu kuntoon — juuri ne, joita tämä hallitus keskittää — niin sen jälkeen voidaan oikeasti lähteä myös niitä alueita kehittämään, ja tämä on minun mielestäni se asia, mikä innostuttaa. Olennaisia asioita on minun mielestäni alueellinen saavutettavuus. Tästä onkin jo aiemmin mainittu täällä, ja esimerkiksi tämä raideliikennöinnin aloitus Suomesta Ruotsiin on yksi osa tätä alueellista saavutettavuutta. Kun katson etenkin kotivaalipiiriäni Oulun vaalipiiriä, niin kyllä matkailun kehitys on semmoinen asia, jolla oikeasti sitä elinvoimaa voidaan sinne saada.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Suomi on EU:ssa jo nyt nettomaksaja, joten on tosi tärkeää, että seuraavasta rahoituskaudesta eli vuosista 28—35 päätettäessä ei lepsuilla vaan että siinä pidetään myös Suomen puolta, jotta me myös saadaan sieltä meille tärkeitä rahoja, jotka meille kuuluvat paitisi aluekehityksessä myös ihan kaikessa muussakin.

Arvoisa puhemies! Ihan viimeiseksi: Aluepolitiikkahan on myös valtavan paljon muuta kuin sitä kovaa turvallisuutta, ja välillä tuntuu, että me ei oikeastaan muusta kuin siitä kovasta turvallisuudesta puhuta. Se on äärimmäisen tärkeää, että me pidetään huolta meidän turvallisuudestamme, ja se on tietenkin ensisijaista, mutta sen kovan turvallisuuden rinnalla ovat myös ne ihmiset, ne ihmiset, jotka asuvat siellä alueilla, ja siihen turvallisuuteen kuuluu myös se, että ihminen kokee olevansa osa tätä yhteiskuntaa, että kokee tämän kielen, kulttuurin ja yhteiskunnan puolustamisen arvoiseksi ja ylpeyden aiheeksi. Tämä on se, mikä iskee minun oikeudentuntooni. Meidän pitää myös pitää huolta, että ne ihmiset pysyvät tässä kaikessa muutoksessa ja kehityksessä mukana.

Alueita täytyy jatkossa — toivottavasti aidosti — kuulla vielä enemmän kuin aiemmin on kuultu ja ottaa huomioon, mitä alueet sanovat. Ja ihan viimeiseksi: ei muuta kuin pohjoinen ohjelma kokonaisuutena käytäntöön, niin hyvä tulee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

15.47 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tämän selonteon yhteydessä on hyvä puhua laajemminkin eri alueiden eroista, aluekehityksestä ja aluepolitiikasta, vaikka tuo selonteko tietysti paljon tarkasteli sitä lainsäädäntöä, joka siihen liittyy.

Alueita ja alue-eroja koskevalla tutkimuksella on pitkät perinteet Suomessa ja Pohjoismaissa. Aluerakenteessa olevat erot ilmenevät eri alueiden epätasaisena kehityksenä. Suomen sisäiset alueelliset erot vaikuttavat olevan suhteellisen pysyviä. Alueiden väliset erot ovat kuitenkin monisyinen ilmiö. Niiden syntymiseen ovat vaikuttaneet aluetaloudelliset, sosiaaliset ja demografiset tekijät. Taustalla ovat muun muassa elinkeino- ja toimialarakenteessa sekä alueellisessa työnjaossa maan eri osien välillä tapahtuneet muutokset. Eri alueilla on myös erilaisia vahvuuksia jo pelkästään luonnonympäristöön, väestöön ja historiaan liittyen. Alueiden kilpailukykyä ja positiota voidaan verrata ja arvioida lukemattomilla tavoilla, eikä ole yhtä ainoaa ja oikeaa mittaustapaa. Alueellista kilpailukykyä voidaan tarkastella esimerkiksi aluetalouden, työllisyys- ja työpaikkakehityksen, yritysdynamiikan, investointien houkuttelun, väestön koulutustason sekä tutkimus- ja kehitysmenojen saavutettavuuden näkökulmasta. Lopputulos on mitä suurimmissa määrin riippuvainen aina valituista teemoista ja muuttujista. On myös hyvä muistaa, että hyvä elämä ja arki on mahdollista sielläkin, missä käytetyt aluekehityksen mittarit voivat olla heikot.

Esiin on myös noussut näkemyksiä siitä, elämmekö tällä hetkellä murroskohdassa, jos paikallisuuden ja omavaraisuuden merkitys korostuu entisestään niin, että aluekehitys voikin saada uudenlaisen suunnan. No, tämä jää nähtäväksi. Tähän saakka alueellinen eriytyminen ilmenee esimerkiksi Suomen jakautumisena pitkän aikavälin kehityskulussa kahteen toisistaan erottuvaan suuralueeseen eli Etelä- ja Länsi-Suomeen sekä Itä- ja Pohjois-Suomeen. Karkea jako kuvaa myös historiallisia eroja: rikasta Rannikko-Suomea ja köyhää Savotta-Suomea. Aluekehityksen keskeisenä pyrkimyksenä ja päämääränä on ollut tasoiittaa alueiden välisiä lähtökohtaeroja. Etelä- ja Länsi-Suomen suhteellinen kasvu- ja kilpailuetu on säilynyt näihin päiviin saakka Itä- ja Pohjois-Suomeen verrattuna, mutta suuraluetasolla etenkin Pohjois-Suomi on kuronut etumatkaa viimeisen vuosikymmenen aika-

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

na. Alueiden eroja voidaan siis tasoittaa — ja niin, sitä täytyy tehdä jatkossakin, eli aluepolitiikalla on oma tärkeä paikkansa.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvaliokunnassa meillä on paraikaa kesken työ koskien alueiden tulevaisuutta. Olemme saaneet kokonaisvaltaisen vertailun maakunnista 14:n kovaan kilpailukykyyn liittyvän muuttujan perusteella. Tällä tarkastelulla kuusi heikoiten sijoittuvaa maakuntaa olivat absoluuttisen kilpailukyvyn perusteella Etelä-Savo, Pohjois-Karjala, Kymenlaakso, Kainuu, Päijät-Häme ja Etelä-Karjala. Tämä vastaa melko hyvin aluekehityksen isoa kuvaa. Kovan kilpailukyvyn kriteereillä tarkasteltuna Itä-Suomen heikko asema muuhun maahan verrattuna tulee esille. Tämä alleviivaa tarvetta Itä-Suomen elinvoiman vahvistamiseen. Haluan erityisesti alleviivata, että kysymys on ennen kaikkea tarpeesta elinvoiman vahvistamiseen. On tärkeää turvata itärajan puolustus, ja on hienoa, että saamme tähän rahoitusta EU:lta, mutta on hyvä huomata, että se ei kohdistu yritys- ja elinkeinoelämän investointeihin, osaamiseen tai työllisyyden lisäämiseen tai infran parantamiseen eli niihin elinvoimaa vahvistaviin hankkeisiin, joita itäsuomalaiset toimijat laajalla joukolla ovat koonneet jo kahdesti Itä-Suomi-ohjelmiin ja joiden edistämistä me edelleen odotamme.

Arvoisa puhemies! Selonteossa tarkkaillaan EU:n rakennepolitiikkaan liittyvää lainsäädäntöä ja sen toimivuutta. Siihen liittyen pidän jatkossakin tärkeänä, että koheesiopolitiikan kansallinen valmistelu on aidosti aluelähtöistä eli maakunnat otetaan heti mukaan ja pidetään mukana vahvasti. Muutoin vaarana on, että ohjelmat ja toimenpiteet eivät vastaa alueiden moninaisiin tarpeisiin eivätkä tue koko maan tasapainoista kehitystä. Harvaan asutut idän ja pohjoisen alueet ovat olleet keskeinen peruste Suomen saamasta koheesiorahoituksesta. Yli puolet Suomen EU-rahoituksesta tulee näiden kriteerien perusteella. On huolehdittava, että tämä rahoitus myös kohdistuu näille alueille. Sen ansiosta on pystytty luomaan uutta elinvoimaa itään ja pohjoiseen, ja näin on saatu tasattua maan sisäisiä kehityseroja. Mutta kuten jo aiemmin mainitsin, tällä hetkellä itäisen Suomen elinvoiman vahvistamiseksi on syytä ohjata myös kansallista rahaa, jotta alue ei jää muun maan kelkasta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Pelkkä raha ei tietenkään itsessään riitä, vaan oleellista on, miten se käytetään. Lähtökohtana on tietenkin alueen omat vahvuudet ja tulevaisuus. Toimet alueella rakentavat koko maan kestävyyttä. Ratkaisut niin ilmastokriisiin kuin luontokadon torjumiseen löytyvät eri alueilta, ja myös niiden edistäminen [Puhemies koputtaa] aluekehityksen keinoin on tärkeää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

15.53 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa herra puhemies! EU:n tuleva rahoituskausi alkaa vuonna 2028. Ukrainan sota on ymmärrettävästi pakottanut myös Eurooppaa panostamaan merkittävästi puolustukseensa, ja EU on osaltaan päättänyt oman puolustusteollisuutensa ylösnostamisesta ja puolustuskykynsä parantamisesta ja tekee näin suuntaamalla entistä enemmän yhteisiä resursseja näihin toimintoihin. Käytännössä tämä on suunniteltu tehtävän myös allokoimalla resursseja uudelleen painopisteiden välillä. On selvää, että rahoituksen priorisoinnin ja vaikuttavuuden vaatimukset kasvavat ja kilpailu rahoituksesta tulee kovenemaan. On olemassa riski, että esimerkiksi koheesiopolitiikka ja kilpailukyvyn edistäminen asettuvat entistä enemmän vastakkain, vaikka tulisi ymmärtää, etteivät näiden tavoiteasetelmat ole toistensa vastakohtia, päinvastoin, ne tukevat toisiaan.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

On mahdollista, jollei jopa todennäköistä, että Suomen aluekehittämiseen kohdennettava rahoitusosuus tulee pienenemään merkittävästi tulevina vuosina. Suomen on oltava aktiivinen vaikuttamistyössä, jotta maan saanti myös koheesiorahoituksesta säilyisi mahdollisimman suurena. Pidän erittäin tärkeänä, että hallitus varautuu myös siihen, että Suomen saanti olennaisesti heikkenee. On selvää, että mikäli näin käy, myös maan sisäinen kilpailu tiukasta rahoituksesta kiihtyy entisestään. Tiedämme jo aikaisempien kokemusten perusteella, etteivät päätökset aluekehittämisen rahoituksen kohdentamisesta ole poliittisesti helppoja. Aluekehittämiseen tarvittavat resurssit on joka tapauksessa turvattava, ja toivon, että kun tätä kokonaisuutta pyritään pitämään hallinnassa, alueita kohdellaan tasapuolisesti. Sisäiseen riitelystä ei meillä oikein olisi varaa.

Arvoisa puhemies! Selonteossa huomiota kiinnitti se, että siinä valtion rooli näyttäytyy aluekehittämisen toimijana ja alueet jäävät ikään kuin kohteen rooliin. Tulee ymmärtää, että käytännön toimeenpano edellyttää aitoa, tasavertaista vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Aluekehittämistyötä ohjaavat kansalliset ja maakunnalliset strategiat, ja näiden yhteensovittaminen edellyttää koordinaatiota. Painotan erityisesti, että tällöin koordinoivalla taholla tulee olla kattavaa ymmärrystä alueiden erityispiirteistä ja vahvuuksista. Valtioneuvostotasoisesta ohjauksesta on hyvä selvittää, mutta on aivan oleellista, että alueet pidetään tiiviisti kehittämisen jokaisessa vaiheessa mukana.

Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa haluan nostaa esille erityisesti maakuntaliitot ja niiden erityisosaamisen aluekehittämisessä ja sen koordinoimisessa. Liitoilla on demokraattinen mandaatti. Selonteko väittää mielestäni täysin virheellisesti, että liittojen aluekehittämisen- ja edunvalvontatehtävien välillä olisi ristiriita. Liitot kyllä tekevät yhteistyötä yli maakuntarajojen. Näin on esimerkiksi Länsi-Suomen osalta, jossa Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan, Kanta-Hämeen, Keski-Suomen, Pirkanmaan ja Satakunnan maakuntien välillä yhteydenpito ja yhteistyö on tiivistä. Tavoite elinvoiman vahvistamisesta maakuntien erityispiirteet ja vahvuudet tunnistaen on todellakin yhteinen. Alueiden kansanedustajilla on jopa säännöllisesti kokoontuva verkosto.

On myös huomionarvoista, että alueellinen toimintakenttä on monipuolistunut entisestään. Tässä yhteydessä liittojen koordinoiva rooli ja kyky tuottaa yhteinen alueellinen tilannekuva korostuvat. On selvää, että nyt ja eritoten tulevaisuudessa tarvitaan maakunnan liittoja, joilla on kyky, valmius ja mandaatti reagoida nopeasti esiin nouseviin aluekehittämisen kannalta keskeisiin teemoihin. Tämä rooli poikkeaa hyvin selvästi valtion keskitehtävistä ohjatusta hallinnosta.

Selvää on myös se, että maakuntien ja keskustaajamien väliset yhteistyön muodot vaihtelevat eri puolilla maata. On kuitenkin aika rankka yleistys todeta, että jännitteet maakuntaliittojen ja keskustaajamien välillä olisivat ilmeisiä. Esimerkiksi Keski-Suomessa liiton ja keskustaajamien välillä oleva vuoropuhelu on ollut rakentavaa ja tulevaisuuteen katsovaa, sillä tavoitteet elinvoiman lisäämiseksi ovat pitkälle yhteneväiset eikä kehittämistavoitteiden välillä ole ristiriitaa. Kaupungissa ymmärretään koko maakunnan elinvoimaisuuden merkitys samalla, kun Jyväskylällä on se kehittämisessä ja ylläpitämisessä keskeinen rooli.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari on poissa, edustaja Kallio on poissa, edustaja Rasinkangas on poissa. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

15.58 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Olen kuunnellut tässä tätä vilkasta keskustelua aluekehittämisestä, ja täällä on käytetty paljon hyviä puheenvuoroja. Ajattelin, että muutamia voisin tähän kommentoida. Tietenkin toimivat liikenneyhteydet, tietoliikenneyhteydet, koulutusmahdollisuudet — niistä lähtee se alueitten elinvoima.

Tässä on paljon puhuttu myöskin EU-rahoista: EU-kehittämisrahoista ja aluekehityksärahoista. Tässä muun muassa edustaja Mikkonen piti äsken hyvän puheenvuoron siitä näkökulmasta, että tietenkin Itä-Suomelle on tärkeää turvata nämä erilaiset rahoitusmahdollisuudet. Tähän tietysti liittyy myöskin maatalouden tilanne. On tässä myöskin aikamoista huolta esillä tällä hetkellä tämän maatalouden EU-rahoituksen suhteen tulevalla rahoituskaudella.

Täällä hallituspuolueiden riveistä taisi muun muassa Lahdenperä nostaa tämän esille, että maatalouden rahoitus on turvattava myöskin EU:sta. Olen täsmälleen samaa mieltä, mutta olen kyllä hieman huolissani niistä äänenpainoista. Tuntuu, että hallituspuolueista jo tässä vaiheessa osa on hieman nostamassa kädet pystyyn, että maatalouden rahoitus tulee vähenemään. Minun mielestäni tätä ei missään nimessä pidä hyväksyä. Siellähän on käsittääkseni EU:n budjetti kasvamassa sadoilla miljardeilla, vai mistä summista puhutaan. Ei tässä tilanteessa mielestäni missään nimessä pidä lähteä siitä, että maatalouden rahoitus tulee pienemään, vaan nimenomaan täytyy tehdä kaikki sen eteen, että pystytään myöskin maatalouden toimintaedellytykset tältä osin turvaamaan, ja kannustan kyllä kovasti hallitusta pitämään siitä kiinni. Muistelen, että kun edellisellä kierroksella näistä ohjelmakauden rahoista neuvoteltiin, niin sama huoli oli silloin esillä, mutta silloin taidettiin pystyä aika hyvään torjuntavoittoon ja pystyttiin maatalouden rahoitus turvaamaan, ja kyllä täsmälleen sama tavoite täytyy myöskin tällä kertaa olla.

Täällä pohjoisen Lapin edustaja piti hyvän puheenvuoron ja muistutti siitä, että siellä Itä-Lapissa on myöskin pitkä Venäjän raja. Tämä on aivan totta, ja tähän liittyen hieman ihmettelen: Meillä on itse asiassa tänään tuolla Pikkuparlamentin puolella tilaisuus, jossa on näitä Lapin pieniä lukioita vierailemassa liittyen lukukausimaksuihin. Kyllä tätä hieman ihmettelen, että eduskunnan omilla päätöksillä ollaan nyt heikentämässä nimenomaan esimerkiksi Itä-Lapin pienten kuntien lukioitten toimintamahdollisuuksia jatkossa, koska tämä on nimenomaan koulutusmahdollisuuksista huolehtimista. Toivon, että siellä edustajat käyvät vaikka vierailemassa ja jututtamassa näitten pienten lukioitten edustajia.

Sitten vielä viimeisenä, arvoisa puhemies, täällä edustaja Kaunisto piti hyvän puheenvuoron Itä-Suomesta ja uusiutuvan energian mahdollisuuksista. Olen täsmälleen samaa mieltä puheenvuoron kanssa, mutta hieman ihmettelen sitä, missä ovat ne konkreettiset teot. Missä ovat esimerkiksi ne kompensatioalueet tai tämä ResilEast-ohjelma, mikä nostettiin esille? Se on erittäin hyvä, mutta kyllä sieltä viestiä tulee, että taas on kaksi ja puoli vuotta puhuttu Itä-Suomen tilanteesta ja eriarvoisuudesta, mutta oikein mitään konkreettisia toimenpiteitä tällä saralla ei ole tehty. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Meillä alkaa olla loppumassa aika, joka tähän on varattu. — Nyt ministeri Puisto, olkaa hyvä.

16.02 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Arvoisa puhemies! Tosiaan tässä asiakohdassa on kyse selonteosta, mikä liittyy lainsäädännön uudistamiseen. Se käynnistyy ensi vuonna ja siinä otetaan huomioon tämä paperi, josta ollaan nyt keskusteltu, ja myös EU:n monivuotisen rahoituksen kehyksen yhteydessä annettavat uudet asetukset.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Niin kuin on nähty, tämä asia kiinnostaa paljon. Se liittyy hyvin moneen asiaan. Puhuttiin sitten koulutuspolitiikasta tai ruoantuotannosta tai energiapolitiikasta, niin hyvä, että käydään tällaista laajempaa keskustelua vielä. Toki omankin roolini puitteissa nämä asiat ovat minulle hyvin relevantteja, vaikka ne eivät välttämättä ole ihan suoraan minun vastuullani, ja sen takia haluan kuitenkin kommentoida niitä.

Jo aikaisemmin edustaja Strandman otti esille Mikkelin ja Naton ja myös kestävän ruoantuotannon, ja nämähän tulevat itse asiassa nyt yhteen aika hyvin. Suomi on melko uusi Naton jäsenmaa, ja meillä on kyvykkyyttä tuottaa korkealaatuista ruokaa, mikä on myös kenttäkelpoista ruokaa, mikä on myös varsin vähäpäästöistä ja mihin pystytään tekemään esimerkiksi tällaista jäljitettävyyttä ja muuta. Ajattelen, että tämä Nato-ovi avaa hyvin merkittäviä mahdollisuuksia myös Suomen elintarvikeviennille. Suomen elintarvikevienti on noin 2,3 miljardia vuodessa, ja se on kasvussa. Ajattelen, että tästä voi tulla hyvinkin hyvää kehitystä, myös liittyen toki itse ruoantuotantoon, sanotaan vaikka varastoissa hyvin säilyvään ruokaan, esimerkiksi erilaisiin kaurapohjaisiin tuotteisiin tai proteiini-ruokiin, mutta myös siihen koko logistiikkaan ja muuhun.

Turve on todella tärkeä: energiaturvallisuus mutta myös ruoantuotanto, kuivike, kasvuturve ja myös erilaiset innovatiiviset turpeenkäyttökohteet, biostimulantit, mitkä ovat tärkeitä.

Fingridistä lyhyesti: Tähän tehdään vuosina 2025—2028 investointeja 1,7 miljardia, myös siirtoyhteyksiä ja näitä liittymispintoja, tärkeitä myös alueellisesti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Nyt keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.04.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.33.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt palataan puheenvuoroihin, jotka ovat jääneet, ensiksi asiakohtaan 5. Nyt siis jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Siellä on ensimmäisenä edustaja Hoskonen, poissa. Edustaja Kallio, paikalla, olkaa hyvä.

18.34 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä selonteko katsoo monelta osin menneeseen. On kuitenkin jo tiedossa, että tulevan EU-ohjelmakauden myötä aluepolitiikka tulee muuttumaan merkittävästi. Esimerkiksi maaseutupolitiikan osalta rajapinta työ- ja elinkeinoministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön välillä tulee mitä todennäköisimmin muuttumaan merkittävästi nykytilanteeseen verrattuna. Kun tätä selontekoa on kirjoitettu, ei näistä tulevan ohjelmakauden muutoksista ole ollut vielä tietoa. Nykyinen lainsäädäntökokonaisuus joudutaankin uudistamaan lähivuosina. Tässä uudistuksessa on otettava korostetusti huomioon maaseudun merkitys ja maaseutupoliittinen kokonaisuus. On myös arvioitava, onko nykyinen lainsäädäntö riittävän joustava, jotta muuttuneisiin tilanteisiin voidaan reagoida nopeasti. Tähän jälkimmäiseen vastaus on jo tiedossa, ja se on,

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

että ei ole. Komissio esittääkin tulevalle ohjelmakaudelle, että osa varoista jätetään varauksena syrjään, jotta muuttuviin tilanteisiin voidaan reagoida.

Arvoisa rouva puhemies! Selonteossa jää vähäiseksi kuvaus maaseutualueiden roolista sekä erilaisista maaseutualueista: kaupunkien läheisestä maaseudusta, ydinmaaseudusta sekä harvaan asutusta maaseudusta. Selonteko ei tunnista myöskään paikkaperustaista aluekehittämistä eikä maaseudun ja kaupunkien välistä riippuvuussuhdetta. Vahvat ja elinvoimaiset maakunnat, joihin kuuluvat myös elinvoimaiset maaseutualueet, muodostavat hyvinvointimme perustan. On koko Suomen edun mukaista tavoitella kunnianhimoista, kattavaa ja korkeatasoista suomalaista koheesiopolitiikkaa, joka tasaa alueiden välisiä eroja. Vain tällä tavoin koko Suomi säilyy elinvoimaisena, kunnat voivat kehittyä paljon puhutuista omista vahvuuksistaan ja maakunnat kokoavat ja koordinoivat alueellista kehitystyötä. Tärkeää on, että maakuntien demokraattisesti ja paikallisesti saama mandaatti säilyy, koska ilman sitä ei ole mahdollista saavuttaa myöskään toimien ja päätösten paikallista hyväksyttävyyttä. Aluepolitiikka ei saa olla jatkuvaa taistelua selviytymisestä, mitä se tällä hetkellä juuri itäisessä Suomessa on. Tarvitaan selkeä ja johdonmukainen työnjako eri toimijoiden välillä sekä pidemmän aikavälin työrauha keskittyä alueita palvelemaan työhön.

Arvoisa puhemies! Selonteossa tulisi todeta, miksi aluekehitystä tehdään ja mitkä sen laajat, kokonaisvaltaiset yhteiskunnalliset tavoitteet ovat. Tämä jää nyt ikävä kyllä epäselväksi. Sitaatti Etelä-Savon maakuntaliiton lausunnosta omasta kotimaakunnastani: ”Suomi on alueiden Suomi. Suomen erityispiirteet muodostuvat kuntien ja maakuntien moninaisuudesta, luonnon ja kulttuurin rikkaudesta ja siitä, että koko maa pysyy asuttuna.” Suomen aluekehityksen tavoitteet pohjautuvat EU:n koheesiopolitiikkaan, mutta alueiden väliset erot ovat edelleen suuria. Selonteosta puuttuu tähän liittyvä kunnianhimo, selkeä tahotila tasata alueiden välisiä eroja. Ilman alueellista yhteenkuuluvuutta ei alueellinen tasarvo eikä myöskään politiikkatoimien hyväksyttävyyden toteutu koko maassa.

Maakuntien liittojen rooli aluekehittämisen tavoitteiden määrittelyssä ja toteuttamisessa on keskeinen. Se tulee säilyttää, ja sitä tulee tukea. Maakuntien liitot ovat alueen asiantuntijoita ja yhteistyön koordinoijia, joita johtavat demokraattisesti valitut päättäjät. Vain tällä tavoin koko Suomea pystytään kehittämään tasapuolisesti ja paikallisista lähtökohdista. Keskittäminen ei kehitä vaan hajottaa Suomea. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä poissa. Edustaja Autto poissa... Ai, on paikalla, anteeksi. Olkaa hyvä.

18.38 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä olen huomaamattomasti — mutta vielä tähän tärkeään keskusteluun aluekehittämisestä ja EU:n alue- ja rakennepoliitiikan lainsäädännöistä pari sanaa.

Tosiaan teema on valtavan tärkeä, jos ajatlemme, kuinka ulkoiset uhat nyt Eurooppaa painavat joka suunnalta ja jopa perinteinen sota Ukrainassa riehuu. Hybridisota, jota Venäjä lietsoo, tuo uhkaa Euroopalle, mutta monenlaiset muutkin kehityskulut maailmalla haastavat laajemmin demokratiaa ja kaikkia niitä arvoja, joihin Euroopassa uskomme. Euroopan tasapainoinen aluekehitys on tietysti tässä ajassa varmasti tärkeämpää kuin aikoihin ja ehkäpä Euroopan unionin kontekstissa tärkeämpää kuin koskaan. Tässä mielessä tietysti on valtavan tärkeää, että tämä EU:n koheesiopolitiikka onnistuu, mutta samaan aikaan on hyvä kysyä, kun käydään neuvotteluja tulevasta rahoituskaudesta ja myös tulevas-

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

ta rakenne- ja koheesiopolitiikasta, ovatko ne nykyiset toimintatavat sittenkään onnistuneita, kun tuntuu siltä, että ne alueet, jotka ovat eniten näitä väyliä pitkin rahoitusta saaneet, ovat kaikkein kriittisimpiä EU:n yhteistä tekemistä kohtaan. No, toki voimme ajatella myös niin, että mikäli aktiivista koheesiopolitiikkaa ei EU:n kautta olisi tehty, niin tilanne olisi jopa nykyistäkin huonompi. Emme tietenkään tiedä, kun mitään vaihtoehtoja todellisuutta ei ole, mutta ajattelisin niin, että ei haittaa, vaikka rahoituskehyskeskusteluissa monivuotisen rahoituskehysten osalta tullaan käymään kriittistä arviointia myös koheesiopolitiikan osalta.

Mutta sinänsä siis haluan korostaa tätä tasapainoisen aluekehittämisen merkitystä ja sitä, mihin aiemmassa keskustelussa on jo moneen kertaan viitattu, että alueiden on hyvä kehittyä niiden omista vahvuuksista käsin, mutta keskushallinnon tärkeä tehtävä on tuo kehittyminen mahdollistaa ja niitä alueita, jotka ovat erityisen vaikeassa asemassa — niin kuin tässä ajassa vaikka Suomen itäiset ja pohjoiset alueet ovat — sitten myös erityisesti tukea.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

18.41 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! En päivällä päässyt tänne saliin, niin että käytän nyt toisen puheenvuoron näin illalla, kun täällä nyt ei kummoista ruuhkaa jälleen kerran ole.

Arvoisa puhemies! Jotkut saattavat täällä käyttää tekoälyä puheessaan, mutta minä valitsin nyt sen, että luen kutakuinkin suoraan itäisen Suomen maakuntien yhteiskokouksen Kotkassa hyväksymän kannanoton. Se tuskin kauheasti muuten saa näkyvyyttä muualla.

Arvoisa puhemies! ”Resursseja investointien vauhdittamiseen, puhtaaseen energiaan ja kantaverkkoon sekä parempaan saavutettavuuteen:

Itäisen Suomen maakunnat vaativat itäisen Suomen ohjelman kaikkien kuuden toimintalinjan toteuttamisen jatkamista resursoiden ja aikatauluttaen ne. Investointien vauhdittamiseksi tarvitaan panostuksia infrastruktuuriin ja rohkeisiin kokeiluihin. Tähän liittyen maakunnat haluavat vauhdittaa kokeilujen etenemistä ja olla mukana erityistalousalueiden sisältöjen määrittelyssä. Kokeiluissa on valmistauduttava lisäämään erityistalousalueiden määrää. Toistaiseksi itäisen Suomen ohjelman myötä on edetty kantaverkkosuunnittelussa Huutokoski—Kontiolahti-välillä, mutta 400 kilovoltin linjan suunnittelua tulee edistää pitkällä itärajalla aina Lapista Etelä-Karjalaan.”

”Raideliikenteen osalta itäisen Suomen ohjelma on tuonut vain vähän lisäpanostusta Savon radan kehittämiseen, mutta merkittävät ja välttämättömät kapasiteetin lisäystä ja välityskykyä parantavat investoinnit ja sekä Karjalan että Savon radalle vielä puuttuvat. Itäisen Suomen maakunnat edellyttävät, että Karjalan ja Savon ratojen raideyhteyksiä parannetaan. Keskeisimmät yhteiset hankkeet sisältyvät Väyläviraston investointiohjelmaan 2025—2032: Karjalan rata, Luumäki—Joutseno-välin välityskyvyn parantaminen ja nopeuden nosto, Imatra—Joensuu-välin välityskyvyn parantaminen, Savon rata, Kouvola—Kuopio-välin matka-aikojen lyhentäminen ja Iisalmi—Kontiomäki-välin välityskyvyn parantaminen, muut yhteiset tarpeet raideyhteyksien kehittämiseksi, poikittaisyhteyksien kehittäminen” — mukaan lukien, omana lisäyksenä tähän, Savonlinnassa Laitaatsalmen rautatiesilta —, ”rataverkon sähköistys, vientiteollisuuden kuljetustarpeet.”

Arvoisa puhemies! ”Raideliikenteen toimintavarmuus on erittäin tärkeää paitsi itäisen Suomen myös koko maan kilpailukyvyille ja huoltovarmuudelle. Karjalan radalle — sisäl-

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

tää Joensuu—Kontiomäki-yhteyden — ja Savon radalle kohdistuvat parantamis- ja kehittämistoimenpiteet tulee käynnistää aikailematta, ja Juurikorpi—Mussalo-kaksoisraide Kouvola—Kotka-yhteysvälille tulee sisällyttää valtion väyläverkon suunnitteluohjelmaan.”

”Itäisen Suomen kannalta on tärkeää varmistaa toimivat ja kansainväliseen liikenteseen sopivat lentoyhteydet kaikista maakuntakeskuksista. Lisäksi toimivat juna- ja busseyhteydet Helsinki-Vantaalle on turvattava.”

”Perusväylänpidon rahoitustaso tulee nostaa aidosti korjausvelkaa alentavalle tasolle. Kymenlaakso tunnetaan kansainvälisesti merkittävänä logistiikkamaakuntana. Itäisen Suomen kilpailukyvyyn kannalta toimivat yhteydet Kymenlaaksoon ja sen TEN-T-verkon avainkohteisiin ovat keskeisiä. Hamina-Kotkan sataman merkitys itäisen Suomen vientiteollisuudelle on kasvanut entisestään geopolittisen murroksen myötä. Kouvolan RRT-terminaali on Suomen ainoa Euroopan laajuisen liikenteen ydinverkon rautatie- ja maantietterminaali. Näiden kohteiden tieyhteyksien pullonkaulojen poistaminen tulee käynnistää. Hamina-Kotka-sataman häiriötön toimiminen ja satamayhteyksien kehittäminen on elintärkeää koko itäisen Suomen viennin kannalta. Kehittämis- ja vaikuttamistyössä korostuvat kokonaisturvallisuuskäsitteiden huomioiminen, resilienssin kasvattaminen sekä sujuvien liikenne- ja logistiikkayhteyksien nopea parantaminen. Vapaan liikkumisen turvaaminen Itämeren kautta globaaleille markkinoille on koko itäiselle Suomelle elintärkeää.” Tähän voi vielä lisätä muun muassa vt 5:n Savilahden sillan korjauksen, joka ylläpitää tätä väylää, ja tavoitteena tulee myös olla, että vt 5:stä tulee TEN-T-verkon osa.

Arvoisa puhemies! ”EU:n alue- ja rakennepolitiikkaan perustuva alueiden kehittämisen rahoitus uhkaa jatkossa merkittävästi pienentyä, vaikka tarve aluelähtöiselle kehittämispolitiikalle vain kasvaa, onhan itäisen Suomen rooli merkittävä osana Suomen kokonaisturvallisuutta. Itäisen Suomen maakunnat edellyttävät uusien, investointeja vauhdittavien toimien suunnittelua ja pilotointia yhdessä alueiden, valtion ja yritysten kesken, kuten erityistalousalueiden lisäämistä. Yhtenä pilottina maakunnat ovat esittäneet ja edelleen esittävät hanketta, joka antaisi Finnveralle mahdollisuuden tukea itäisen Suomen yrityksiä suorilla lainoilla ja korkeammalla riskillä.” Nyt on käynyt muun muassa ilmi, että on puhuttu, että maatilat tulisivat Finnveran rahoituksen piiriin, mutta ilmeisesti käytännössä tämä ei tule toteutumaan. ”Itäisessä Suomessa on vahva tahtotila yhteistyöhön ja itäisen Suomen ohjelman toimeenpanoon. Monet investointien kotiuttamiseksi tarvittavat toimet eivät kuitenkaan ole alueiden käsissä. Valtiolta odotetaan siksi sitoutumista ja tekoja itäisen Suomen elinvoiman vahvistamiseksi.” — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion eläkerahastosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 126/2025 vp

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, niin asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Esittelypuheenvuoro, ministeri Puisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.05 Elinkeinoministeri Sakari Puisto (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhe-
mies! Hyvät edustajat! Tänään käsiteltävänä on hallituksen esitys laiksi Valtion Eläkerahastosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta. Hallitus linjasi huhtikuussa puoliväliriihessä, että Valtion Eläkerahastosta valtion talousarvioon siirrettävää määrää nostetaan vuodesta 26 alkaen nykyisestä 1,2 prosenttiyksiköllä vuosittain siten, että vuoden 28 siirto on 46,2 prosenttia eläkemenosta. Lisäksi vuodelta 27 Valtion Eläkerahastosta talousarvioon tehtävää siirtoa lisättäisiin kertaluonteisesti 18,7 prosenttiyksikköä siten, että vuoden 27 valtion talousarviorahastosta siirrettävä määrä on yhteensä 63,9 prosenttia valtion vuotuisesta eläkemenosta. Valtion Eläkerahastoon kootaan varoja, joilla valtion eläkevastuun talousarvioon kohdistuvaa menorasitusta voidaan tasata ajallisesti. Rahasto saa varansa eläkemaksuista ja eräistä niihin liittyvistä maksuista sekä sijoitustoimintansa tuotoista. Rahaston arvo oli vuoden 24 lopussa 24,2 miljardia euroa ja laskennallinen valtion eläkevastuu 101 miljardia euroa.

Vuonna 24 valtion eläkemenot olivat noin 5,5 miljardia euroa. Valtion Eläkerahastoon kertyi eläkemaksuja noin 1,7 miljardia euroa, ja Valtion Eläkerahastosta siirrettiin valtion talousarvioon 2,3 miljardia euroa. Voimassa olevan lain mukaan Valtion Eläkerahastosta siirretään valtion talousarvioon vuosittain 45 prosenttia eläkemenosta. Voimassa olevaa lakia päivitettiin rahastosta tehtävien talousarviosiirtojen osalta vuonna 22 siten, että vuosittain siirrettävää määrää nostettiin 40 prosentista 45 prosenttiin valtion vuotuisista eläkemenosta. Lakimuutoksen yhteydessä määriteltiin siirtymäaika, jolloin tehtävien siirtojen määrä kasvaa vuosittain yhdellä prosenttiyksiköllä vuodesta 24 alkaen vuoteen 28 asti, kunnes saavutetaan laissa määritetty 45 prosentin taso. Voimassa olevan lain mukaiset siirrot siirtymäsäännös huomioiden ovat pohjalla ehdotetuille lisäsiirroille, jotka ovat esityksessä vuosittain 1,2 prosenttiyksikköä enemmän vuodesta 26 alkaen. Vuonna 27 tehtäisiin lisäksi tämä 18,7 prosenttiyksikön suurempi kertasiirto. Hallituksen esityksen mukaiset vuosittaiset lisäsiirrot Valtion Eläkerahastosta valtion talousarvioon olisivat arvioiden mukaan euromääräisesti noin 66 miljoonaa vuosina 26—29. Lisäksi vuoden 27 suurempi kertasiirto olisi euromääräisesti noin 1 050 miljoonaa euroa. Lisäsiirroilla valtion talousarvioon tasattaisiin valtion eläkemenoja, minkä seurauksena valtion velanottotarve vähenisi tältä osin. Merkittävin vaikutus olisi vuoden 27 noin miljardin euron lisäsiirrolla talousarvioon.

Valtion Eläkerahaston arvioiden mukaan ehdotetuilla lisäsiirroilla ei tämän hetken tietojen perusteella olisi vaikutuksia rahaston sijoitustoimintaan tai riskitasoon. Siirron kasvattaminen voisi kuitenkin johtaa rahaston koon supistumiseen, mikäli rahaston sijoitus-
tuotot jäisivät odotettua matalammiksi. Rahastosta tehtävien lisäsiirtojen osalta tulee kui-

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

tenkin huomioida, että vaikka valtio voi vähentää velanottoa tehtävillä lisäsiirroilla, valtion talousarvio menettäisi samalla oletetun tuoton sijoituksille. Historiallisesti Valtion Eläkerahaston sijoituksille saatu tuotto on ylittänyt velanhoidon kustannukset. Viimeisimmässä syyskuun budjettiriihessä hallitus linjasi keväällä sovittujen lisäsiirtojen lisäksi tehtävistä noin 100 miljoonan euron vuosittaisista lisäsiirroista vuodesta 27 alkaen sekä Valtion Eläkerahaston sijoitustoiminnan tuottotavoitteen nostamisesta. Säädösvalmistelu viimeisimmän ehdotuksen mukaisista siirroista tehdään erillisenä hallituksen esityksenä siten, että muutos voidaan saada voimaan vuoden 27 alusta. Uudet lisäsiirrot edellyttävät muun muassa uusien vaikutusarviointien laatimista.

Esitykseen sisältyvät lait on tarkoitus saada voimaan 1.1.2026. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Ja sitten edustaja Lohikoski.

16.10 Pia Lohikoski vas: Arvoisa rouva puhemies! ”Nyt on aika lopettaa velaksi eläminen” oli kokoomuksen vaalikampanjan iskulause. Iskulause siis ei ollut, että nyt on aika kikkailla kirjanpitoa niin, että velka näyttäisi pienemmältä.

Orpon hallitus vippaa ensi vuonna 100 miljoonaa euroa Valtion Eläkerahastosta budjettiinsa ja vuonna 27 yli miljardin. Erityisesti vuoden 2027 pikavippi on kyllä kaikkien aikojen silmäkääntötemppu. Tällä vipillä hallitus paikkaa sitä rahareikää, jonka se itse aiheuttaa julkiseen talouteen rikkaimpien ja suuryritysten veroalella, ja tämä vippi otetaan sopivasti juuri vaalivuonna, jotta näyttäisi siltä, että hallitus on saanut Suomen velkasuhteen tasaantumaan — kappas. Pakko mainita tässä myöskin erittäin surullinen Valtion asuntorahaston lakkautus ja ryöstö. Myöskin sen rahat viedään ja siirretään budjettiin samoista syistä.

Arvoisa puhemies! Valtion Eläkerahasto on valtion budjetin ulkopuolinen rahasto, jonka tehtävä on varautua valtion työntekijöiden eläkkeiden rahoittamiseen. Hallitus vippaa sieltä kuitenkin yli miljardin ja rahoittaa sillä rikkaimpien veroalet. Toki tämä on hallituksen talouspolitiikan linjan mukaista: otetaan tavallisilta työntekijöiltä ja jaetaan rikkaille. Todennäköisesti Suomen julkinen talous ottaa tästä hallituksen kirjanpitokikkailusta tappiota, koska Eläkerahaston sijoitustuotot vähenevät enemmän kuin minkä valtio säästää korkomenoissa. Eli loppupeleissä suomalainen veronmaksaja maksaa itse siitä, että häntä sumutetaan.

Arvoisa puhemies! Tosiasia on, että hallituksen talouspolitiikka on totaalisesti epäonnistunut. Suomen työttömyystilastot rikkovat ennätyksiä, talous on taantumassa ja velkasuhdetta ei saada taittumaan. Velkasuhteen kasvu tasaantuu ainoastaan vuonna 27 teidän kikkailujenne takia ja ampaisee heti 28 uudestaan kasvuun omien ennusteidenne mukaan. On myös olemassa parempia tapoja vahvistaa julkista taloutta. Ensi töikseen hallitus voisi perua tämän suurituloisimpien ja suuryritysten veroalen, ja tällä tavalla säästätte miljardin. Kaikista suurituloisimpia tulisi muutenkin osallistaa paljon enemmän näihin talkoisiin, jotka ovat olleet harvinaisen yksipuoliset.

Arvoisa puhemies! Oikeistohallitus puhuu mielellään vastuullisesta talouspolitiikasta, ja siksi kysyn: Kuinka vastuullista on sumuttaa kansalaisia niin, että se koituu suomalaiselle veronmaksajalle kalliimmaksi? Onko tämä sitä vastuullista julkisesta taloudesta huolehtimista, jota te peräänkuulutatte?

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

16.13 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Kunnioitettu ministeri! Sieltä vasemmalta kuuluu aina näitä kommentteja taloudesta, ja kuitenkin tässä maassa ei ole teidän hallitusvastuullanne ollut kasvua 17 vuoteen.

Arvoisa rouva puhemies! Käsiteltävänä oleva lakiesitys Valtion Eläkerahastosta liittyy hallituksen strategiaan vahvistaa julkisen talouden kestävyyttä tulevinä vuosina. Esityksen keskeisenä tavoitteena on lisätä rahastosta valtion talousarvioon siirrettävää määrää, jotta eläkemenot voidaan kattaa suuremmalta osin ilman lisävelanottoa. Tämä on merkittävä toimenpide tilanteessa, jossa väestön ikääntyminen aiheuttaa painetta eläkemenoilta ja työikäisten määrä vähenee.

Esityksen mukaan siirtojen määrä kasvaa vaihteittain vuodesta 2026 lähtien, ja vuodesta 2028 alkaen se vastaisi pysyvästi lähes puolta valtion eläkemenosta. Vuodelle 2027 on suunniteltu kertaluonteinen lisäsiirto, jolla pyritään vähentämään valtionvelan tarvetta. Näiden toimenpiteiden odotetaan tukevan valtiontalouden tasapainoa sekä hillitsevän korkomenojen kasvua pitkällä aikavälillä, eli hyvin vastuullista taloudenhoitoa.

Valtion Eläkerahasto on perustettu tasapainottamaan eläkemenojen aiheuttamaa raskautta ajallisesti. Se toimii talousarvion ulkopuolisena varantona, jonka varat koostuvat eläkemaksuista ja sijoitustuotoista. Rahaston avulla on varauduttu eläkemenojen kasvuun ja turvattu sukupolvien välinen oikeudenmukainen kustannusten jako.

Lakiesityksen valmistelu on tehty valtiovarainministeriössä yhteistyössä Valtion Eläkerahaston kanssa, ja sen vaikutuksia on arvioitu huolellisesti. Esitys perustuu hallituksen puoliväliriihessä tehtyihin linjauksiin julkisen talouden suunnasta. On tärkeää huomioida, että rahaston varojen hyödyntäminen tässä laajuudessa edellyttää jatkuvaa seurantaa ja vastuullista taloudenhoitoa, jotta rahaston kestävyys säilyy myös pitkällä aikavälillä. Samalla tämä tarjoaa mahdollisuuden vähentää valtion velkaantumisen kasvua ja turvata julkisten palveluiden rahoitus tuleville sukupolville. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

16.16 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Siellä hetki sitten, täällä vasemmalla, edustaja käytti sanaa ”ryöstö” — hyvin vakava rikos, ja toivoisin, että tällaisia sanoja ei käytetä tässä salissa, jos ei ole ihan tosissaan asian suhteen. Ja jos on aivan tosissaan, niin ehdottomasti kannattaa tehdä rikosilmoitus. [Jaana Strandman: Juuri näin!]

Arvoisa puhemies! Suomalainen eläkejärjestelmä on rakennettu turvaamaan arvokas vanhuus ja sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus. Nyt kun eläkkeellä olevien ikäpolvien määrä kasvaa ja valtion eläkemenot nousevat, on silti pidettävä huolta sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta. Siksi hallitus esittää muutosta Valtion Eläkerahastosta annettuun lakiin. Muutoksella tarkoitetaan, että siirtoa Eläkerahastosta valtion talousarvioon lisättäisiin vuodesta 2026 alkaen ja että 2027 toteutettaisiin kertaluontoinen 18,7 prosenttiyksikön lisäsiirto, jolloin rahastosta katetaan yhteensä 63,9 prosenttia valtion vuotuisesta eläkemenosta.

Arvoisa puhemies! Tämän ratkaisun ansiosta pystymme turvaamaan kasvavat eläkemenot ilman holtitonta valtion velanottoa. Vuonna 2027 tämä vähentää valtion velanoton tarvetta yli miljardilla eurolla ja mahdollistaa samalla historiallisen kasvupaketin toimeenpanon. Kyse ei ole lyhytnäköisestä velkarahalla eläkemaksujen kuittaamisesta, vaan vastuul-

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

lisesta rahaston käytöstä, jonka sijoitustuotot ja riskinotto on suunniteltu pitkäjänteisesti. Näin pidämme huolta siitä, että eläkkeet maksetaan ajallaan, ja Eläkerahasto säilyttää vahvuutensa myös tulevien sukupolvien turvaksi.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen linja on selvä, arvokas eläke on jokaisen suomalaisen oikeus. Nyt se turvataan kestäväällä tavalla. Me emme sysää velkataakkaa tulevien polvien maksettavaksi. On tärkeää, että samalla kun huolehdimme tulevaisuudesta, ratkomme kasvavien menojen kattamista. Hallituksen esitys vahvistaa kansalaisten luottamusta siihen, että eläkejärjestelmä kestää myös väestörakenteen muutokset ja että lapsillemme ja lastenlapsillemme ei koidu holtitonta velkataakkaa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.19 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Valtion Eläkerahaston tarkoitus on vastata sellaisiin tilanteisiin ja tasata ajallisesti eläkemenojen haasteita. Näitä haasteita meillä tässä ovat Valtion Eläkerahastosta eläkkeen saajien määrän kasvu, maksavien henkilöiden määrä on vähenemässä, ja sitten kun tätä mitataan, niin myös eläkemenot kasvavat. Täällä ovat taustalla tällaiset asiat. 25 prosenttia meidän eläkevastuusta olisi täällä Eläkerahastossa. Eläkevastuu on 101 miljardia, joka tällä hetkellä on, ja sen pohjalta tätä tarkastellaan.

Nyt Valtion Eläkerahastosta siirretään säännönmukaisesti noin 40—45 prosenttia. Tällä hetkellä se nousu on kasvamassa 40:stä 45 prosenttiin paraikaa, ja aikaisemman lainsäädännön mukaisesti vuonna 2028 pitää olla 45 prosentissa se Valtion Eläkerahastosta nostettava määrä valtion meno- ja tuloarvioon. Tässä nyt tehdään poikkeuksellinen muutos: nostetaan se 45 prosenttia 46,2 prosenttiin pysyvästi, ja samalla tuottoja yritetään kasvattaa, mikä sinänsä on nykyeläkejärjestelmässä kaikkialla tavoitteena, että tuottoja haetaan eläkevarallisuudesta, siitä eläkepääomasta, mikä siellä on. Tätä kautta ehkä on sitten toteutettavissa tämä 46,2 prosenttia kaiken kaikkiaan.

Haastavin osio tässä on se, että nyt sieltä otetaan 1 050 miljoonaa pääomaa pois kertarysäyksellä sen perusteella, että pystyttäisiin taittamaan velanotto. Tämän ongelma on se, että se pääoma pienenee tältä osin, eli tuottoja tulee siltä osin vähemmän, mutta myöskin se, että Valtion Eläkerahastossa tuotto-olettama on ollut noin 5,5 prosenttia, ja jos tämä sama miljardi olisi lainattu markkinoilta, niin varmasti sen lainanhoitokulut olisivat olleet noin 2,5 prosenttia. Kolme prosenttiyksikköä on tämän rahan ero tässä, jos näillä parametreillä lasketaan, ja se on 36—42 miljoonaa vuodessa vähemmän, joka vuosi, ja valtiolle enemmän menoja. Tämä on se iso kuva tässä näin: eli tämmöinen päätös, että vähennetään pääomia ja sitten maksetaan vielä 36—40 miljoonaa enemmän vuositasolla tästä tilanteesta. Ei ole järkeä tässä esityksessä. Iso kuva tässä on ok, että siirretään systemaattisesti hitaasti, nostetaan tuotto-odotuksia — se toteutuu — mutta tämä kertanosto ei ole. Ja sitten tässä on ilmeisesti vielä se taustalla, että kun kaikessa muussa valtion toiminnassa on epäonnistuttu tällä vaalikaudella — 100 000:ta työllistä ei ole näkynyt, eikä alijäämää ole saatu katettua yhteen prosenttiin — niin näyttää siltä, että nyt tämä velan taittaminenkin epäonnistuu. Nyt keinotekoisesti tällä yritetään sitten tuoda sitä 2026—2027 välillä niin, että se ei kasvaisi. Tätä tässä yritetään tehdä.

Arvoisa rouva puhemies! Mielenkiintoista tässä on ollut, kun vähän historiaa katsotaan, että vuoteen 2013 asti eläkemaksuja kertyi tänne rahastoon enempi kuin sieltä siirrettiin valtion talousarvioon, mutta sen jälkeen se on ollut aina miinusmerkkinen. Senkin vuoksi

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

tämä on vastuuton tässä mielessä, että me pienennämme sitä pääomaa, millä vastataan tuleviin eläkkeisiin.

Arvoisa edustaja Hänninen, kysymys on siitä, että tässä on tuleville eläkeläisille kysymysmerkkiä, kun vastuuta pienennetään tältä osin, vähennetään eläkepääomaa. Totta kai se tulee sitten valtion talousarviosta maksettavaksi ja kaikille veronmaksajille maksettavaksi. Nyt me siirrämme tätä verorasitusta tuleville veronmaksajille entistä enemmän. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

16.24 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Nythän todella käsittelemme hallituksen kreikkalaistyyppistä kirjanpitokikkailua, koska sehän on tämän esityksen pihvi, tämä 1 050 miljoonaa euroa eli siis yli miljardi, jonka hallitus Valtion Eläkerahastosta nostaa vuonna 27. Kun kuuntelin tässä edustaja Strandmanin ja edustaja Hännisen puheenvuorot, niin ettehan te kertoneet yhtään siitä, miksi te tämän olette tekemässä. Syyhän on siinä, että keväällä kehysriihessä hallitus päätti laskea kahta veroa. Toinen oli yhteisövero, verotulomenetykset valtiolle noin 880 miljoonaa, ja toinen oli tämä korkeimpien marginaaliverojen alentaminen, nettona vajaa 400 miljoonaa, kun sieltä jätetään nämä indeksitarkistukset tekemättä. Tästä syntyy yli miljardin pysyvä aukko valtiontalouteen, ja sitten teille tuli ongelma, että no milläs tämä paikataan. Ja sitten apuun tulivat varmasti oikein nohevat virkamiehet, jotka totesivat, että teidän voitte tällaisen siltarahoituksen tehdä, ottaa yhdelle vuodelle Valtion Eläkerahastosta pikavipin, miljardin, jolla te saatte tämän kuilun umpeen. Sitten teille varmaan vain jätettiin kertomatta se, että eihän se lämmitä enää vuonna 28 tai 29. Tämänhän takia valtiovarainministeriö jo silloin keväällä kertoi, että näistä teidän veronalennuksista elikkä yhteisöveron alentamisesta ja marginaaliverojen alentamisesta koituu pysyvä miljardin aukko valtiontalouteen. Nyt yhden vuoden osalta se tällä kirjanpitokikkailulla yritetään saada umpeen, mutta pysyvä aukko jää valtiontalouteen, minä valtiovarainministeriö on myös todennut.

Arvoisa puhemies! Tämän takia tätä teidän esitystä voi kyllä pitää erityisen härskinä. Kuka tahansa tätä esittäisi ja kuka tahansa täällä salissa olisi, kysyisin kyllä sen kysymyksen, mitä järkeä tässä on, että yhden vuoden osalta pyritään piilottelemaan velanottoa lainaamalla rahaa Valtion Eläkerahastosta, millä sitten mahdollistetaan nämä veronkevennykset, jotka kohdistuvat vielä yhteiskunnan kaikista rikkaimmille. Tässä ei kyllä järjen häivää ole, varsinkaan kun te myös jätitte kertomatta, että eihän tämä miljardi ilmaista ole. Se, että valtio ottaisi miljardin velkaa, versus se, että se otetaan sieltä Valtion Eläkerahastosta — tämä jälkimmäinen temppu, siis se, mitä te nyt esitätte, maksaa suomalaisille veronmaksajille 40 miljoonaa enemmän. Itse kun olen toiminut tuolla viestintätoimistojen maailmassa, niin kukaan ei olisi kyllä kehdannut koskaan ehdottaa tällaisista 40 miljoonan viestintäoperaatiota, että lainataanpa sieltä rahaa ja maksetaan siitä vielä enemmän kuin siitä velkarahasta.

Arvoisa puhemies! Totean, että tässä esityksessä ei ole kyllä mitään järkeä, ja toivon, että eduskunta vielä tätä käsitellessään tulisi muuttamaan. [Vasemmalta: Loistavaa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

16.27 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä edustaja Räsänen puheenvuoroon on helppo yhtyä. Esitin jo viime keväänä huoleni siitä, että hallitus päätti paikata itse todellakin tähän valtion kirštuun veronkevennyksillä aiheuttamansa yli miljardin euron loven tulouttamalla täsmälleen vastaavan summan Valtion Eläkerahastosta. Kyllä minä ymmärrän tämän hallituksen intressin vakauttaa valtion velkaantuminen edes näennäiseksi yhdeksi vuodeksi välillä 2026—27. Ja faktahan se on, että sopivasti tähän vaalien alle tämä ajankohta ajoittuu.

Me kaikki kuitenkin tiedämme sen, ettei tämä muuta sitä tosiasiaa, että valtion nettovelka ei tällä toimenpiteellä yksinkertaisesti muutu mihinkään. Erityisen ongelmallista tämä kikkailu on mielestäni juuri siksi, että velkakirjamarkkinoilta tämä puuttuva miljardi olisi saatu edullisemmin, aivan kuten tässä jo todettiin. Tämä siis perustuu siihen tosiasiaan, että valtio saa lainaa halvemmalla kuin mitä Valtion Eläkerahaston sijoitusten tuotto keskimäärin on ollut. Tämä on juuri oiva esimerkki hallituksen talouspolitiikan vastuuttomuudesta ja kestättömyydestä, josta tässäkin salissa on paljon puhuttu.

Kyllä nyt, kun näitä puheenvuoroja olen tässä salissa kuunnellut, herää huoli siitä, ovatko kaikki hallituspuolueiden edustajat aidosti ymmärtäneet näitä tosiasioita, ovatko he siitä tietoisia. Ja miksi puhun vastuuttomuudesta? Juuri tämä on tosiasia, että tämä miljardin pikavippi maksaa suomalaisille veronmaksajille 40 miljoonaa euroa vuodessa — ei siis vain tämän yhden vuoden osalta, vaan joka ikinen vuosi tästä eteenpäin. Tämä on siis Valtion Eläkerahaston oma arvio ja laskelma. Mikä käsittämättömyyttä tässä temppuilussa, on se, että todennäköisyys tämän velkasuhteen pysäyttämiseksi edes täksi yhdeksi vaalivuodeksi on vain noin 50 prosentin luokkaa, eli 40 miljoonan euron vuotuinen lisäkustannus tulee veronmaksajille kalliista velasta.

Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, hyvät hallituspuolueen edustajat, tässä esityksessä ei ihan aidosti ole mitään järkeä, eikä tätä voi rationaalisilla syillä perustella.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

16.30 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on erittäin painavia puheenvuoroja käytetty nyt tästä Valtion Eläkerahastoa koskevasta lainsäädännön uudistuksesta. Se ensimmäinen kohta siinä on tarkoituksenmukainen: sikäli, mikäli riskinotto kykyä voidaan vahvistaa luontevalla tavalla, niin sen voi tehdä, jos siinä saadaan paremmat tuotot. Toinen seikka on nyt tämä — täällä käytettiin termiä pikavippi — miljardin euron nosto vuonna 27 Eläkerahastosta valtion budjetin katteeksi, mikä on sitten näitä, mitä kollegat tässä toivat esille, hälyttäviä seurauksia.

Minä olisin käyttänyt, arvoisa puhemies, hieman periaatteellisemmän puheenvuoron ylipäätään tästä suomalaisesta eläkejärjestelmästä ja sen rahastoinnista, koska tässä kosketetaan nyt sitä ydintä. Lähtökohtaisesti Suomessa on siis oma eläkemallinsa. Useimmissa Euroopan maissa, tai käytännössä joka maassa, on oma eläkejärjestelmä. Se on kansallisessa kompetenssissa myöskin EU:n puitteissa, eli näihin eläkevaroihin ei unionin lainsäädäntö ulotu suoraan, ja tässä suhteessa meillä on omanlainen järjestelmä. Suomi on lähtenyt siitä, että aikanaan 60-luvun alussa on luotu tämä työeläkejärjestelmä, jossa on ideana ollut se, että me rahastoinme eläkevaroja, ja sitten aikanaan 95 tehtiin näitä uudistuksia, muun muassa taitettu indeksi tuli, jolloin sitten lähdettiin kasvattamaan reilusti näitä rahastoja. Silloin se oli 36 miljardin euron tasossa, mitkä nämä eläkevarat silloin olivat. Nyt eläkerahastoissa on lähemmäs 300 miljardia yhteensä.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Lähtökohta on koko ajan ollut se, että nämä eläkevarat ovat budjetin ulkopuolisia varoja. Ne eivät ole osana valtion tulo- ja menoarviota, ja ne rahat on varattu eläkkeisiin. Ne on varattu eläketurvaksi eikä siihen, että sieltä pikavippejä sinänsä otettaisiin. Itse asiassa ne varat ovat jo niin suuret, että kun me puhumme velkasuhteesta, niin OECD, joka laskee nimenomaan nettovelan kokonaisuudessaan eikä bruttovelkaa, toteaa, että Suomi on käytännössä velaton, koska meillä on lähes 300 miljardia eläkevaroja, jotka ovat valtion kokonaistaseessa. Mutta en puutu tähän periaatteeseen, vaan siihen, että ne varat ovat koskemattomia. Tässä suhteessa on ero ollut Valtion Eläkerahastolla ja näillä niin sanotuilla yksityisillä työeläkerahastoilla, joissa rakennetaan yhdessä työnantajan ja työntekijöiden toimesta nämä eläkevarat.

Tässä suhteessa on ollut erona, että valtio on ottanut sen käytännön — ja sehän näkyy tässä prosessissa, joka kuvattiin — että valtion työntekijöiden eläkevastuut, jotka ovat tällä hetkellä noin sadan miljardin euron tasolla, on mitoitettu niin, että jos ne rahaston eläkevarat ovat noin 25 prosenttia eli 25 miljardia, niin silloin sieltä voidaan sitä tuottoa käyttää myöskin budjetin katteena. Eli sitä ei kasvateta ylitse sen 25 miljardin, ja se oli se, mihin täällä viitattiin puheenvuoroissa, että semmoinen tasainen, rauhallinen siirtojen kattaminen on mahdollista mutta ei tällainen miljardiotto.

Sen sijaan se minun periaatteellisin kysymykseni tulee siihen kohtaan... — En tiedä, meneekö tämä kolme minuuttia täyteen, pitääkö tulla pönttöön jatkamaan tämä varsinainen kysymys. [Puhemies koputtaa] Jos tulen, niin jatkan sen sieltä. [Puhuja siirtyy puhujakorkeelle]

Eli koko työeläkejärjestelmän ytimessä on siis se, että meillä on eläkevastuut, joita nykyisin arvioidaan olevan noin 900 miljardia, ja meillä on lähes 300 miljardia eläkerahastoissa varaa tällä hetkellä. Minkä vuoksi me emme jo myöskin toteaa aidosti sitä, että tänne koko työeläkejärjestelmään voitaisiin rakentaa vastaava tilanne, että niitä rahastoja ei kasvateta hamaan hautaan? Kuten sanottu, ne ovat kymmenkertaistuneet tässä 20—30 vuoden aikana, ja se määrä on tavallaan jo riittävän suuri niiden vastuiden kattamiseen noin reaalityöeläkejärjestelmän voimassa. Siinä suhteessa se toisi helpotusta itse työeläkejärjestelmän puitteissa eläketurvaan. Ne on varattu eläkkeisiin. Meillä olisi varaa kohottaa eläkkeitä, ja työeläkevaikutusmaksujakin voitaisiin lieventää. Miksi tätä kulmaa ei käytetä työeläkevarojen suhteen, kun se Valtion Eläkerahaston puitteissa voidaan tehdä näin, että sieltä siirretään varoja valtion budjettiin — nyt täällä käytettiin jopa termiä pikavippi tai ryöstö — miljardi euroa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Valitettavasti tähän varattu keskustelu-aika alkaa päättyä, eli joudun antamaan viimeisen puheenvuoron ministerille — tai annan ihan mielelläni viimeisen puheenvuoron ministerille. Jatkamme sitten myöhemmin. — Olkaa hyvä, kolme minuuttia.

16.35 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Selvä, arvoisa puhemies! Kysymys palaa loppujen lopuksi — jos tätä ajatellaan laajemmin, ja kuten otettiin salissa esille — Suomen talouteen ja finanssipolitiikkaan. On totta, että meillä on laskusuhdanne nyt. Laskusuhdanne on kestänyt kauemmin kuin mitä kukaan on toivonut. Kasvu on lähtenyt käyntiin hitaammin ja myöhemmin kuin kukaan on toivonut. Silti kyseessä ei ole pelkkä laskusuhdanne, mikä olisi jatkunut ikään kuin 17 tai 18 vuotta, vaan ajattelen, että tässä on systemaattisempi ongelma, josta meidän on päästävä ulos, eikä pelkkä ikään kuin tällainen normaali

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

muutamien vuosien suhdannesykli, olkoonkin, että tämän kohta vajaan 20 vuoden aikana on myös tapahtunut nousu- ja laskusuhdanteita tässä kroonisessa huonossa taloustilanteessa.

Tässä on tosiaan kyse tällaisesta tasauksesta eli lisäsiirrosta, mikä tarkoittaa sitä, että valtion velanottotarve sinänsä vähenee, mutta toisella puolella, kuten esimerkiksi edustaja Lyly on ottanut esille, on kysymys rahaston koon pienenemisestä ja vastaavasti sijoitus- tuottojen arvion vähenemisestä. Me ei pystytä aivan absoluuttisesti sanomaan, mutta kuitenkin pystytään tekemään arvio siitä, mitä nämä tuotot olisivat tulevaisuudessa ja mikä vaikutus sillä on, että pienennetään tätä rahaston kokoa tulevaisuuden tuottoihin. Toisaalta tässä on taas se kysymys velkakustannuksista, mutta toisaalta sitten taas esimerkiksi lisäpanostuksista, mitä sillä rahalla voidaan tehdä. Tämä ei ole ihan helppo.

Edustaja Kiljuselle — tiedän, että Kiljunen on hyvin aktiivinen edustaja näissä eläkevarakysymyksissä ollut pitkään — ehkä tähän totean sen, että tosiaan Valtion Eläkerahastossa on tällainen elementti. Eli tässä ihan jo säädetyn lain perusteella, jos rahastointiaste ylittää laissa määritetyn 25 prosentin, se tarkoittaa sitä, että rahastosta tehdään lisätulouksia. Käsittääkseni tällaista elementtiä ei ole näissä muissa työeläkerahastopuolella, vaan siinä on sitten erilainen tarkastelu, ja siitä aiheesta sinänsä on erilaisia mielipiteitä olemassa. Jos minä itse ajattelen sitä, ja väkisinkin tulee se ajatus mieleen, niin kyllä minä nyt toivoisin, että meillä olisi joku tällainen, miksikä niitä kutsutaan, sovereign wealth fund Suomessa, missä olisi oikeinkin paljon varallisuutta. Sellaista suoranaisesti meillä ei ole, mutta toivon, ja minun tehtäväni on saada kasvu käyntiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Nyt keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja niitä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.38.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.46.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 6 käsittelyä. — Siellä on ensimmäisenä edustaja Mikkonen, Krista. Olkaapa hyvä.

18.46 Krista Mikkonen vihr: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tästä lakiesityksestä jo aiemmin keskusteltiin, ja täytyy sanoa, että ihmettelin kyllä sitä, kuinka hanakasti hallituspuolueen edustajat puolustivat tätä lakia. Ymmärrän hyvin sen, että silloin kun puhutaan talouspolitiikasta, niin jokaisella puolueella on omat näkemyksensä ja omat arvonsa siitä, millaista politiikkaa pitäisi tehdä, ja silloin kun hallitus on vaikka leikannut köyhimmiltä ja antanut rikkaille veroaleja, on se ollut heidän arvovalintansa, ja se, että sitä täällä kiihkeästi puolustetaan, on ihan ymmärrettävää. Mutta se, että tätä esitystä puolustettiin, tietysti hämmensi, koska tällä esityksellä todellisuudessa aiheutetaan paljon enempi kuluja. Tämä ei millään tavalla säästä valtion menoja, päinvastoin. Kysehän on oikeastaan tällaisesta Orpon hallituksen viestintäoperaatiosta — nyt todellakin otetaan Valtion Eläkerahastosta miljardi euroa — mikä saa näyttämään siltä, että valtion velkasuhde taittuisi

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

yhden vuoden ajaksi, kun ei tarvitse ottaa lainaksi vastaavaa rahaa, kun joudutaan paikkaamaan Orpon hallituksen tekemiä aiempia talouspäätöksiä, kuten puoliväliriihessä päätettyä yhteisöveron alentamista kahdella prosenttiyksiköllä.

Todellakin nyt tämä temppu, mikä tässä tehdään, tulee valtiolle ja veronmaksajalle kalliimmaksi, ja tähän kerrotaan esityksessä itsessäänkin, että siirron seurauksena Valtion Eläkerahasto menettää sijoitustuottoja, kun rahaa siirretään enemmän valtion budjettiin. Esityksen mukaan 5,5 prosentin tuotto-oletuksella ja 2,5 prosentin velanhoidon kustannuksella siirron vaihtoehtokustannus olisi noin kaksi miljoonaa euroa ensimmäisenä vuotena ja sitten seuraavina kolmena vuotena noin 36—42 miljoonaa euroa. Elikkä tähän on todella typerää politiikkaa, ja sen takia ihmettelen, että hallitus on tällaiseen temppuun ja kikkailuun sortunut. Tavallaan ymmärrän sen, että tähän on asia, josta on vaikea näin äkiseltään kenenkään oikein ymmärtää, ja kun ministeri tätä esitteli, hän tietysti kertoi vain näitä erilaisia prosenttiyksiköitä ja siirtoja eikä avannut tavallaan tätä todellisuutta. Mutta tähän oli todellakin se niin kutsuttu siltarahoitus, joka keksittiin. En tiedä, Penako sen sitten siinä keksi, kun mietittiin, miten tätä taloustilannetta saadaan parannettua ja pidettyä kiinni hallituksen suuresta lupauksesta, velan taittamisesta, ja sitten sorruttiin tällaiseen kikkailuun.

Tässä aiemmin monet edustajat, kuten edustajat Lyly ja Räsänen, pitivät hyviä puheenvuoroja ja avasivat yksityiskohtaisesti todellakin, miten tämä systeemi toimii, ja näinhän tässä nyt todellakin tehdään, että vipataan nyt sieltä Eläkerahastosta, jotta saadaan nämä velkaluvut näyttämään kauniimmilta, mutta todellisuudessa tämä tulee veronmaksajille huomattavasti kalliimmaksi, ja on siinä mielessä aivan turhaa ja typerää ja veronmaksajille kalliiksi tulevaa tempuilua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.50 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Käytin aiemmin puheenvuoron tästä rakenteesta, ja nyt täytyy vielä pelkistää: tästä 101 miljardin velkavastuusta tai eläkevastuusta — näin voisi sanoa, siellä valtiolla töissä olevien eläkkeitä turvataan tällä — vain noin neljäsosa on rahastoitu, eli siellä on 24 miljardia rahastoitua pääomaa tällä hetkellä, ja jos siitä rahastosta otetaan sitten vähän yli 1 000 miljoonaa valtion talousarvioon mukaan, niin se pienentää sitten sitä pääomaa siellä, ja totta kai se hidastaa sen rahaston kasvua ja tuottoa. Nämä seuraukset siellä ovat kaiken kaikkiaan. Tässä hyvin tuli esiin tämä kokonaisuus, jossa valtion kokonaisnäkemysten kannalta, veronmaksajan kannalta, tämä on noin 40 miljoonaa vuodessa kalliimpi ratkaisu kuin se, että olisi 1 000 miljoonaa otettu lainana, ja sitten tämä pääoma olisi ollut rahastossa.

Se, minkä takia, arvoisa rouva puhemies, pyysin puheenvuoron, liittyy siihen, kun edustaja Kiljunen sanoi, että pitäisi muissakin eläkerahastoissa pienentää rahastointiastetta, ja minä olen täysin eri mieltä siitä. Valtiolla tämä 25 prosentin eläkerahastointiaste perustuu siihen, että siellä ovat valtio ja veronmaksajat hoitamassa sitä loppua 75:tä prosenttia aina, ja tämä on se iso kuva. Mutta kun katsotaan näitä muita eläkeyhtiöitä, Ilmarista, Varmaa, Eloa ja Kevaa, niin niitten osalta se eläkejärjestelmä on siellä se kokonaisvastuullinen, joka katsoo, jos jossakin tulee ongelmia, ja sen takia se rahastointiaste on siellä noin kolmasosan luokkaa siitä eläkevastuusta, noin karkeasti ottaen, ja sen pitääkin olla siellä korkeampi. Tässä mielessä meidän eläkejärjestelmä on osittain rahastoiva, ja tässä yritetään tällä hoitaa niitä vastuita, ja sitten kun tulee niitä heilahteluja, tulee isoja ikäluokkia ja pienem-

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

piä maksajaryhmiä ja muita, niin näillä sitä yritetään hoitaa. Sitä on erittäin esimerkiksi Suomessa hoidettu. Suomen eläkejärjestelmä kokonaisuudessaan on tasapainossa maksujen ja etuuksien kannalta, ja me ollaan siinä mielessä maailman viiden parhaimman eläkejärjestelmän joukossa. Sitä on aika usein arvioitu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja seuraavaksi edustaja Autto.

18.53 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomen julkisen talouden osalta meillä on todella tilanne, että erittäin hyvässä kunnossa oleva eläkejärjestelmä on tällä hetkellä se kirkkain tähti, josta voimme olla iloisia ja ylpeitä, ja meidän tulee olla kiitollisia siitä aiemmille viisaille päättäjöille sekä kaikille niille ahkerille suomalaisille, jotka ovat omalla työllään, yritteliäällä otteellaan ja aherruksellaan mahdollistaneet sen, että meille on voinut kehittyä tämän osittain rahastoivan eläkejärjestelmämme kautta tällaista talouden puskuria. Kun nyt esimerkiksi viime vuosina kansainväliset osakesijoitukset ovat tuottaneet varsin hyvin, niin itse asiassa — vaikka nämä järjestelmästä ulos maksettavat eläkkeet ovat kovaa vauhtia kasvaneet, kun nämä sijoitettujen varojen tuotot ovat kasvaneet vielä nopeammin — eläkemaksuja on voitu jopa alentaa. Se on tietysti ollut hyvä, toivottava kehitys, jotta sitten taas Suomessa työn tekemisen kustannus ei kasva kohtuuttomaksi ja meillä jokaisen kannattaa parhaansa tehdä.

Pääministeri Orpon hallituksen talouspolitiikka on tietysti kokonaisuus, joka korostaa sitä työn linjaa, työn eetosta ja sen työn arvon palauttamista, jolla tämän maan menestys on aiemminkin rakennettu ja joka on ainoa tie myös tulevaisuudessa kestävään menestykseen. Siinä mielessä ei voida mielestäni ottaa yksittäistä osaa näistä talouspäätöksistä ja arvostella sitä näin kovalla kielellä kuin mitä oppositio on tänäänkin käyttänyt.

On selvää, että kun Suomen valtio on aiempien vuosien, voi kuvata, löysällä talouspolitiikalla päästetty vaarallisen nopean velkaantumisen uralle, niin nyt joudutaan tekemään kovia toimenpiteitä. Ehkä yksittäisinä toimenpiteinä kritiikin kohteeksi jopa perustellusti joutuu toimenpiteitä, joilla kuitenkin tämä kokonaisuus pidetään hallinnassa niin, että emme ylivelkaannu, emme esimerkiksi luottoluokittajiemme silmissä menetä luottamusta, joka on taas sitten aivan kriittinen kysymys sen kannalta, että kun velan määrä ja velan määrä suhteessa bruttokansantuotteeseen on kasvanut, voi sanoa, kohtuuttoman suureksi, etteivät myöskään sitten korkomenot kasva sellaisiksi, että ne vaarantaisivat valtiontalouden tasapainoa tulevaisuudessa. Ymmärrän näitä opposition puheenvuoroja puhtaan talousmatematiikan näkökulmasta, mutta talouspolitiikkaa pitää arvioida laajemmin kokonaisuutena, ja sen vuoksi myös tämä osa on aivan perusteltu osana tätä kokonaisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.56 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Eläkejärjestelmästä vielä, koska se on niin ajankohtainen asia. Työmarkkinajärjestöt pääsivät tuossa vähän aikaa sitten eläkeratkaisusta sopimukseen, ja se lainsäädäntö tulee tänne taloon varmasti lähitulevaisuudessa. Sen ratkaisun keskeinen elementti oli, että osakepainoa kasvatetaan eläkevarallisuuden sijoittamiseen eli riskiä otetaan vähän enempi. Sitten toisena asiana sinne järjestelmään tehtiin niin sanottu inflaation vakauttaja, jolla vastataan siihen, että jos hinnat nousevat yllättäen, niin sitten eläke-etuuksia leikataan. Eli siinä tulee tällainen järjestelmä, ja se on ollut

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

merkittävä muutos tähän eläkejärjestelmään. Etuuksiin ei puututtu, mutta tilanteessa, jossa tulee yllättäviä käänteitä, tämä reagoi.

Se, mikä tässä on mielenkiintoista, on se, että maksajat ja saajat tekivät tämän ratkaisun, ja sille oli laskettu, että sen vaikutuksen pitäisi olla 0,4 bkt:hen nähden, ja nyt viimeisimmät laskelmat osoittavat, että se on melkein 0,8 eli 0,79. Eli se oli parempi tulos kuin silloin on arvioitu. Olen todella ylpeä siitä, että tätä on aina noin kymmenen vuoden välein evaluoitu osapuolten kesken ja tehty tämä järjestelmä niin, että se pysyy ajan tasalla. Se on osa julkista taloutta, ja tärkeää on, että se osa on ollut koko ajan plussan puolella. Valtio, kunnat ja hyvinvointialueet ovat miinuksen puolella olleet viime vuosina, ja tämä eläkejärjestelmä on rahastoina positiivisella puolella. Se auttaa meitä tässä yleisessä tilanteessa tältä osin, ja siinä mielessä se on tärkeä osa tätä meidän kokonaisuutta.

Näen, että tämä, mikä tähänkin järjestelmään on nyt lisätty, tämä osakepaino tai yleensä riskin ottaminen ja tuoton hakeminen isommin, on ihan samanlainen kehityspolku kuin näissä muissakin eläkeyhtiöissä on, ja se on kannatettava.

Tämän tulouttamisen kasvattaminen hitaasti on viisasta, mutta tämä kertatuloutus on minusta huono ratkaisu veronmaksajien kannalta ja maksaa liikaa veronmaksajille kokonaisuutena. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 90/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Tähänkin asiaan varataan ensin enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, niin asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohden jälkeen. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.38 Sisäministeri Mari Rantanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsiteltävässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia.

Kyse on vastaanottorahasta, joka hallitusohjelman mukaisesti osana paluun ja maasta poistamisen pakettia lasketaan vastaanottodirektiivin sallimaan minimiin. Esityksellä lain voimaantulosäännöstä muutettaisiin siten, että kansainvälistä suojelua hakevalle, tilapäistä suojelua saavalle ja ihmiskaupan uhrille, jolla ei ole kotikuntaa, myönnettävää vastaan-

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

ottorahan perusosaa ja ilman huoltajaa olevalle alaikäiselle myönnettävää käyttörahaa sekä täydentävää vastaanottorahaa koskevien väliaikaisten säännösten voimassaoloa jatkettaiisiin 11.6.2026 asti. Nykyisellään voimassaolo päättyy 31.12.2025.

Pysyvämmät vastaanottorahaa ja käyttörahaa koskevat lakimuutokset on tarkoitus tehdä osana laajempaa vastaanottolain uudistusta, joka liittyy EU:n uuden muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen täytäntöönpanoon. Uudistuksen valmisteluaikaa on pidennetty siten, että uusi vastaanottolaki tulisi voimaan viimeistään 12.6.2026. Tuossa yhteydessä vastaanottorahaa on tarkoitus pienentää vastaanottodirektiivin sallimaan minimiin.

Esitys on osa julkisen talouden tasapainottamiseksi tehtäviä toimenpiteitä sekä osa edellä mainittua paluun ja maasta poistamisen pakettia. Vastaanottorahan pienentämisellä arvioidaan saavutettavan yhteensä noin 17 miljoonan euron säästöt kevääseen 2026 mennessä.

Vastaanottorahan määrää pienennettiin väliaikaisella lailla, jonka voimassaoloa esitys jatkaa. Vastaanottoraha on suunniteltu lyhytaikaiseksi etuudeksi, ja sen määrään vaikuttavat kaikki tulot ja varat, joita hakijalla on käytettävissä. Myöskin kaikki ulkomailta saatavat tulot ja varat vaikuttavat vastaanottorahan suuruuteen. Vastaanottorahaa myönnetään, jos henkilö on tuen tarpeessa eikä voi saada toimeentuloa ansiotyöllä tai muista tuloista tai varoista. Vastaanottorahan perusosa on tarkoitettu jokapäiväisen elämän välttämättömiin menoihin sekä ruokamenoihin, jos vastaanottokeskus ei järjestä ateriapalveluita.

Käyttörahaa voidaan myöntää ilman huoltajaa maahan tulleille lapsille, jotka saavat täyden ylläpidon alaikäisille tarkoitetuissa vastaanottokeskuksissa. Väliaikaiseen lakiin on tehty perustuslakivaliokunnan edellyttämä muutos, jolla selvennetään täydentävän vastaanottorahan myöntämisen edellytyksiä.

Arvoisa puhemies! Vastaanottorahaan oikeutetut henkilöt eivät oleskele Suomessa vakinaisesti. Vastaanottorahan on tarkoitus olla etuus, joka turvaa henkilön vain välttämättömän toimeentulon ja ainoastaan lyhytaikaisesti. Tavoitteena on, että vastaanottorahan piirissä olevat henkilöt joko siirtyvät mahdollisimman pian kuntaan tai palaavat takaisin lähtömaahansa. Esitys tukee näiden tavoitteiden saavuttamista.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan siis 1.12.2025.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Ja sitten edustaja Strandman.

16.42 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Kunnioitettu ministeri! Esityksen tavoitteena on turvata, että kansainvälistä suojelua hakeville, tilapäistä suojelua saaville ja ihmiskaupan uhreille ilman kotikuntaa myönnettävän vastaanottorahan perusosan sekä ilman huoltajaa olevan alaikäisen käyttörahalla määrä säilyvät nykyisellä tasolla, kunnes pysyvät ratkaisut valmistellaan.

Väliaikaisella järjestelyllä saavutetaan noin 1,6 miljoonan euron säästöt, jotka sisältyvät hallituksen kehukseen. Kansaneläkelaitoksen mukaan vastaanottorahan pienentäminen ei ole lisännyt toimeentulotuen hakemista, vaan hakemusten määrä on laskussa. Maahanmuuttoviraston tilastot osoittavat, ettei pienennys ole vähentänyt yksityismajoitusta. Sen osuus on päinvastoin kasvanut. Lisäksi täydentävän vastaanottorahan käyttö kertoo, että lapsen etu ja oikeudet huomioidaan.

Esitys on taloudellisesti perusteltu ja hallituksen julkisen talouden linjan mukainen ja myöskin sosiaalisesti hallittu. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

16.43 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä käsitellään tosiaan vastaanottorahaa, joka on tarkoitettu turvapaikanhakijoiden ja ihmiskaupan uhrien välttämättömän toimeentulon turvaamiseksi. Se on siis rahaa, jonka on tarkoitus turvata aivan välttämätön toimeentulo, ja tästä hallitus nyt haluaa edelleen leikata. [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä]

Esityksen ensisijaisena tarkoituksena on vaikeuttaa turvapaikan hakemista Suomessa. Esitystä perustellaan talouden tasapainottamisella, mutta perustelut ontuvat. Tällä esityksellä on merkittäviä inhimillisiä seurauksia ja siihen verrattuna minimaalinen vaikutus julkiseen talouteen. Vastaanottorahan alemman tason on katsottu voivan jopa lisätä vastaanoton kokonaiskustannuksia, kuten esimerkiksi Maahanmuuttovirasto on huomauttanut jo viime vuonna annetusta vastaavasta esityksestä, jota tällä nyt jatketaan.

Vastaanottorahan leikkaus on ollut tosiaan voimassa reilun vuoden, ja nyt jo on huomattu, että kun vastaanottorahan perusosaa on laskettu, täydentävää vastaanottorahaa hakemien määrä on kasvanut ja se on lisännyt hallinnollista työmäärää vastaanottokeskuksissa.

Täydentävän vastaanottorahan lisääntynyt hakeminen on johtanut myös vastaanottokeskusten sosiaalipalveluiden työmäärän merkittävään kasvuun. Kun työaikaa menee yhä enemmän täydentävän vastaanottorahan päätösten tekemiseen, on muihin sosiaalipalveluihin, sosiaalityöhön ja sosiaaliohjaukseen käytettävää työaikaa entistä vähemmän. Tämä voi johtaa siihen, että myöhempi sosiaali- ja terveystalouden palveluiden tarve ja sitä myötä kustannukset voivat kasvaa.

Lisäksi vastaanottorahan alempi taso on omiaan lisäämään myös harmaata taloutta ja alttiutta hyväksikäytölle. Se vaikuttaa haitallisesti lapsiin, joiden perhe elää vastaanottorahan varassa. On syytä muistaa, että hallitus kasvattaa toimillaan jo muutenkin lapsiperheköyhyyttä ja eriarvoisuutta sysäten uusimpien arvioiden mukaan jopa 31 000 lasta köyhyysrajan alle.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on osa Orpon hallitusohjelman vapaaehtoisen paluun ja maasta poistamisen pakettia. Hallitus haluaa tällä esityksellä tehdä turvapaikan hakemisen Suomesta entistä vaikeammaksi ja ajaa turvapaikanhakijat ja ihmiskaupan uhrin, jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa olevat, entistäkin tukalampaan asemaan. Hallituksen esityksessä sanotaan suoraan, että vastaanottorahan alentamisen myötä ihmiset ovat päätyneet hakemaan täydentävää vastaanottorahaa ihmisarvoisen elämän kannalta välttämättömän toimeentulon turvaamiseksi. Hallitus myöntääkin siis myös itse, ettei vastaanottoraha sellaisenaan riitä ihmisarvoisen elämän kannalta välttämättömään toimeentuloon.

Mielestämme tämä ei ole oikea tapa kohdella Suomessa oleskelevia turvapaikanhakijoita tai ihmiskaupan uhreja eikä tämä ole oikea tapa kohdella ketään. Todella toivon, että hallitus ottaisi tätä kokonaisuudistusta valmistellessaan huomioon vastaanottorahan leikkauksen vaikutukset kokonaisuudessaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

16.47 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Tämä hallituksen esitys perustuu hallitusohjelman selkeään linjaan maahanmuutto- ja kotouttamispolitiikan osalta. Nykyinen väliaikainen laki tuli voimaan elokuussa 2024, ja sillä pienennettiin vastaanottorahan ja käyttörahan kansaneläkeindeksillä tarkistettuja

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

määriä. Esityksellä jatkettaisiin nykyisten väliaikaisten säännösten voimassaoloa kesäkuun 26 puoliväliin saakka.

Hallitusohjelman mukaisesti vastaanottoraha on tarkoitus pitää vastaanottodirektiivin ja perustuslain sallimassa vähimmäistasossa. Eli vastaanottorahan taso on edelleenkin sellainen, että se turvaa välttämättömän toimeentulon, mutta ei sen enempää. Silloin se ei myöskään muodostu sellaiseksi vetovoimatekijäksi, joka lisäisi hallitsematonta maahanmuuttoa.

Lisäksi täydentävän vastaanottorahan sääntelyä muutettiin perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla. Tämä kertoo sen, että lainvalmistelussa on huomioitu hallitusohjelman tavoitteiden lisäksi myös perustuslailliset reunaehdot ja oikeusturvanäkökulma.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä hallitus tavoittelee 1,6 miljoonan euron säästöjä vuoden 26 alkupuoliskolle. Meillä on rajattu määrä yhteisiä verovaroja, ja siksi on tärkeää, että asetamme tärkeysjärjestykseen sen, mihin niitä varoja käytämme. Nyt varmistamme, että vastaanottorahan perusosan ja ilman huoltajaa oleville alaikäisille myönnettävän käytörahan määrä pysyy väliaikaisella tasolla siihen asti, kunnes saamme voimaan pysyvät ratkaisut. Samalla on tärkeää todeta, ettei vastaanottorahan pienentäminen ole johtanut siihen, että toimeentulohakemukset olisivat lisääntyneet Kelan suuntaan. Päinvastoin, toimeentulotukea koskevien hakemusten määrä vastaanottopalveluiden piirissä on ollut lasusuunnassa.

Maahanmuuttoviraston tilastot osoittavat myös sen, että vastaanottorahan tason alentaminen ei ole vähentänyt yksityismajoituksen houkuttelevuutta. Yksityismajoittajien osuus on päinvastoin noussut selvästi, noin 40 prosenttia yli 50 prosenttiin.

Lisäksi haluan muistuttaa, että lapsen etu on huomioitu tässäkin hallituksen esityksessä. Kasvu täydentävän vastaanottorahan myöntämisestä kertoo siitä, että vastaanottokeskukset soveltavat voimassa olevaa lakia siten, että lapsen oikeudet ja hyvinvointi otetaan huomioon. Tämä on tärkeä asia.

Arvoisa puhemies! On hyvä myös korostaa, että vastaanottorahaa koskevia pysyviä muutoksia valmistellaan parhaillaan EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen täytäntöönpanoon liittyvän lakihankkeen aikana. Samassa yhteydessä pannaan täytäntöön vastaanottodirektiivi, jonka oli alun perin tarkoitus tulla eduskunnan käsittelyyn syksyllä 25. Esityksen valmisteluaikaa kuitenkin pidennettiin, jotta kansalliset ratkaisut voidaan sovittaa yhteen muiden jäsenvaltioiden valmisteilla olevien linjausten kanssa. Tällä varmistetaan, että Suomen järjestelmä on yhteensopiva eurooppalaisten ratkaisujen kanssa. Siksi on tärkeää, että tätä väliaikaista lakia vastaanottorahasta jatketaan. Vastaanottodirektiivin täytäntöönpanoa koskevien lakimuutosten on tultava voimaan viimeistään 12.6.2026.

Arvoisa puhemies! On selvää, että väliaikaisen lain voimassaoloa on perusteltua jatkaa kesäkuulle 26 asti. Se pitää vastaanottorahan tason kohtuullisena, hillitsee kustannuksia ja antaa aikaa valmistella pysyvämpiä ratkaisuja. Se on myös osa sitä, että huolehdimme yhteisistä verovaroista ja niiden käytöstä ja samalla toteutamme johdonmukaista maahanmuuttopolitiikkaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

16.51 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Lasten aseman turvaaminen on tärkeää. Tässäkin esityksessä täydentävää vastaanottorahaa myönnetään silloin, kun lapsen etu sitä edellyttää. Lainsäädäntö ja viranomaiset toimivat sen mukaan. Siksi voimme tur-

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

vallisesti jatkaa nykyistä väliaikaista mallia siihen asti, kunnes pysyvät ratkaisut ovat valmiit. Tämä on hallittua, vastuullista ja kansantalouden sekä veronmaksajien näkökulmasta välttämätöntä politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Koko vastaanottojärjestelmää ei kerta kaikkiaan voida rakentaa yksittäistapauksiin tai yksittäisiin tarinoihin nojaten. Yksinkertaisesti on kyettävä muodostamaan kestävä linja, joka on perusteltavissa rahoittajalle eli suomalaiselle veronmaksajalle. Jos vastaanottotuki paisuu, kärsijänä ovat kantasuomalaiset. Meidän velvollisuutemme on pitää huoli ensisijaisesti omista lapsistamme ja heidän turvallisuudestaan. Siksi meillä ei ole varaa löperöihin järjestelmiin.

Arvoisa puhemies! Meidän on oltava tarkkoja siitä, millaisen viestin Suomi maailmalle lähettää. Jos täällä on avokätiset tuet, jotka mahdollistavat toimeentulon vailla huolta huomisesta, niin mitä luulette, millaisia tulijoita se houkuttelee? Me emme voi maksaa majoituksesta ja käyttörahasta sellaisia summia, jotka houkuttelevat lisää tulijoita. Vastaanotto-raha on minimiturva, ei elämisen vaihtoehto.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

16.52 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Hallitus esittää, että vastaanottorahan ja käyttörahan tasoa koskevien väliaikaisten säännösten voimassaoloa jatketaan kesään 2026 saakka. Tämähän on perusteltua, koska pysyvien ratkaisujen valmistelu on vielä kesken. Nyt varmistetaan, että järjestelmä pysyy hallittuna ja johdonmukaisena siirtymävaiheessa. Esitys vahvistaa sen linjan, että turvapaikkaprosessi on selkeä, ennustettava ja yhdenmukainen koko maassa. On myös tärkeää, että hyvinvointialueiden vastuiden ja auttamisjärjestelmän tehtävät on sovitettu yhteen uudessa tilanteessa. Kokonaisuudessaan tämä on käytännöllinen ja vastuullinen ratkaisu, joka turvaa sekä järjestelmän toimivuuden että yhteiskunnan oikeudenmukaisen kohtelun. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

16.53 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Halusin kommentoida liittyen näihin puheisiin, kun täällä on käytetty puheenvuoroja siitä, että ikään kuin väistämättä haluttaisiin erityisen tukalaan asemaan vastaanottorahalla olevat tai että heillä olisi ikään kuin tämmöiset lähes kestäättömät olot, kun vastaanottoraha laitetaan minimiin. Näin ei mielestäni missään tapauksessa ole. Tämän osoittaa muun muassa viime päivinä käyty keskustelu ja julkisuuteen tuotu esitys siitä, miten vastaanotosta on tullut kuluja. Erityisesti tulee mieleeni tämä Tampereella ollut miljoonahuvilaan tapahtunut sijoitus, jossa vastaanotettuja nuoria alaikäisiä turvapaikanhakijoita majoitettiin siis yli kahden miljoonan pyyntihinnaltaan olevassa huvilassa, ja nyt alustavien kustannusten valossa näyttäisi olevan niin, että se majoittaminen maksaa siellä noin 7 000 euroa per lapsi per kuukausi. Jokainen ymmärtää, että jos tällaisia kuluja tulee kasvavissa määrin ja ikään kuin annetaan viesti siitä, että piikki on auki ja kohtuuttomia kustannuksia saa tulla, niin tämä yhteiskunta ei sitä kestä. Siksi on todella tärkeätä, että me kriittisesti tarkastellaan niitä vastaanoton kustannuksia ja tuodaan ne kohtuulliselle tasolle. Ei ole tarkoitus ketään kurittaa eikä nöyryyttää, vaan tuoda ne kohtuulliselle tasolle ja ennen kaikkea katsoa, että näitä ylilyöntejä ei pääse jatkossa myöskään tulemaan.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

16.54 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja äsken nosti esille sen, että tällä laskulla ei ole tarkoitus aiheuttaa kenellekään ongelmia tai halutaan varmistua siitä toimeentulosta, mutta kuitenkin tässä esityksen perusteluissa itsekin todetaan ja myönnetään se, että tämä vastaanottoraha on riittämätön. Tämähän on johtanut siihen, että entistä useampi joutuu sitten vastaanottokeskuksissa hakemaan tätä täydentävää rahoitusta.

Kyllähän on ihan selvää, että tällä nimenomaan halutaan vaikeuttaa turvapaikanhakijoiden elämää ja myös heidän tänne saapumistaan. Itse asiassa minulla nousee kysymys siitä, että kun hallitus on tähän mennessä ja itse asiassa koko eduskunta on tähän mennessä ollut hyvin yhtenäinen ukrainalaisten suojelussa ja Ukrainan tuessa, sekä itse Ukrainassa että myös tänne tulevien pakolaisten kohdalla, niin pidän kyllä erittäin valitettavana myös sitä, että me täällä sitten myös näitten ukrainalaisten pakolaisten vastaanottorahaa haluamme painaa minimiin.

Sitten täytyy tietysti muistaa se, että tämähän sisältyy tähän esitykseen, joka tuossa perusteluissakin todetaan, että toisaalta tässä on epävarmaa se, onko tämä kokonaistaloudellisesti kuitenkaan kannattavaa elikkä mitkä ovat tavallaan ne kulut, mitkä sitten johtuvat siitä, jos täytyy hakea lisärahoitusta, ja toisaalta me tiedämme, että harmaa talous tätä myöten voi lisääntyä, me tiedämme, että entistä useampi voi joutua ihmiskaupan uhriksi tai sitten ajautua rikosten polulle. Jos mietitään tavallaan tätä kokonaiskuvaa tässä, niin on hyvin epävarmaa, toteutuuko sitten kuitenkaan se säästö, mitä tästä nyt ajatellaan saavutettavan, kun katsotaan kokonaiskustannuksia. Sen lisäksi kyllähän tämä on hyvin epäinhimillistä politiikkaa, mitä hallitus tässä taas harjoittaa. Selvästikin se viesti on selvä, ja itse pidän sitä hyvin valitettavana.

Kyllä me Suomea kykenemme ja pystymme auttamaan niitä maailman hädässä olevia ja varmistamaan myös ne kohtuulliset olosuhteet täällä ja varmistamaan ennen kaikkea sitten sen, että me integroitaisiin tänne tulevat ihmiset tähän yhteiskuntaan. Se on se kestävä tapa, ja sen takia tietysti on valitettavaa, että tiedämme, että hallitus on myös kotouttamisesta leikannut kovalla kädellä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

16.57 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tällä väliaikaisella lailla säädetyn vastaanottorahan ja käyttörahan tason säilyttämisellähän siis tavoitellaan aikajaksolle tammikuusta 26 marraskuuhun 26 noin 1,6 miljoonan säästöjä. Tämähän on erittäin hieno asia tässä talouden tilanteessa. Itse katson, että kokonaisuutena hallituksen maahanmuuttopolitiikka menee erittäin oikeaan suuntaan.

Tällä hetkellä, kun me puhumme Ukrainan tilanteesta, niin me todennetusti kaikki voimme yksissä mielin todeta, että kun sieltä tulee porukkaa, niin siellä maassa on tällä hetkellä sota ja hätä ja nämä henkilöt, jotka tulevat Suomeen, ovat hyvin yksinkertaisella tavalla, ainakin kokemusten mukaan, integroituneet tähän maahan. Itse pidän heidän auttamistaan hyvin tärkeänä.

Mitä tulee sitten taas humanitääriseen maahanmuuttoon ja turvapaikanhakuun kolmansiasta maista, olen täysin eri mieltä siitä, että kokonaan... Siis minun henkilökohtainen mielipiteeni on ollut siitä saakka, kun politiikkaan läksin, että se pitäisi lakkauttaa Suomesta kokonaan. Nolla. Elikkä Puolan malli kylmän viileästi. Autetaan niitä ihmisiä, jotka ovat

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

tässä lähellä, tarvitsevat hätään apua. Autetaan niitä ihmisiä, jotka pystyvät integroitumaan tähän maahan. Mutta en satsaisi yhtäkään suomalaisen veronmaksajan euroa sellaiselle porukalle, josta me emme tiedä yhtään mitään, suurin osa anonyymejä, jotenka kiitän hallitusta siitä, että tällä hetkellä me tiukennamme voimakkaasti maahanmuuttopolitiikkaa, järjeistämme sitä, ja pysytään linjassa. Kiitos ministerille erinomaisesta esittelystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

16.59 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Kannatan hallituksen erinomaista esitystä ja kiitän ministeri Rantasta erinomaisesta esityksen valmistelusta ja esittelystä. Tämä esitys on yhtenä tärkeänä osana vahvistamassa ja varmistamassa Suomen kansallista turvallisuutta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

16.59 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Täällä kun tuotiin esiin sitä, että oltaisiin ikään kuin jotenkin ukrainalaisia vastaan, niin halusin ottaa siihen puheenvuoron. Kun puhutaan vastaanottorahasta, niin sen tarkoitus nimenomaan on olla lyhytaikainen, ei pysyvämpi, ja niin kuin jokainen meistä on nähnyt, Ukrainan konfliktista on tullut pidempiaikainen, ei enää kovinkaan lyhytaikainen, ja silloin on tarkoituksenmukaista, että kaikki vastaanottorahalla tai vastaanotossa olevat pyrkivät menemään myöskin elämässään eteenpäin, kun ei välittömän paluun mahdollisuuksia näytä olevan. Siihen tämä mielestäni kannustaa. Tätä ei missään nimessä pidä tulkita niin, että tämä olisi jotain vastaan tai etteikö haluttaisi ukrainalaisia edelleenkin auttaa. Tämä on juuri sitä auttamista, mitä pitää tehdä. Lähialueilla olevia konfliktin uhreja otetaan vastaan lähialueilla olevissa maissa.

Mutta sen sijaan, mitä täälläkin puheenvuoroissa tuotiin esiin, että Suomella edelleen olisi varaa ikään kuin auttaa laajemminkin ja pystymme kyllä parempaan ja suurempaan määrään, niin jos katsoo valtiontaloutta, niin ei se kyllä siltä valitettavasti näytä. Siksi ei voi mitenkään olla samaa mieltä siitä asiasta, että meillä olisi varaa ikään kuin parempaan ja suurempaan määrään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

17.00 Merja Rasinkangas ps: Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Olen samaa mieltä kuin edellä puhuva: me ollaan menossa parempaan suuntaan maahanmuuttopolitiikassa ja järjeistetty tätä, ja joka ikinen veromarkka on meidän Suomessa työskentelevien ansiota ja kyllä niistä pitää pitää huoli. Vastaanottoraha ei saa olla kannustin, joka houkuttelee tänne — Suomi hyvä maa, Suomi maksaa meno- ja paluurahan — niin että tässä on todellakin järjeistämisen paikka. Säästeliäästi pitää elää näillä talousluvuilla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida? Olkaa hyvä.

17.01 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! Aloitan ensin siitä, että siinä kohtaa kun hallitusohjelmaa rakennettiin, niin voi sanoa ehkä, että olimme aikaamme edellä monissakin linjauksissa liittyen maahanmuuttopolitiikkaan. Nyt kun katsotaan eurooppalaista näkökulmaa maahanmuuttoon, turvapaikkapolitiikkaan, niin hallituksen jo ohjel-

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

maansa piirustamat linjat ovat siellä valtavirtaa tällä hetkellä. Käytännössä on niin, että eurooppalainen maahanmuuttopolitiikka on tiukentumassa. Aivan kuten täällä on todettu, hallitusohjelma lähtee siitä, että Eurooppaan ja Suomeen suuntautuva humanitäärinen maahanmuutto tulisi minimoida, ja samalla hallituksen avaintavoitteista, EU-politiikasta löytyy myöskin se, että meidän tulisi pikemminkin katsoa sitä turvapaikanhakua ja suojelun antamista Euroopan unionin ulkopuolella.

No, joka tapauksessa meille on tulossa todella tämä eurooppalainen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan paktin täytäntöönpano, ja tässä yhteydessä myös arvioidaan tätä vastaanottorahaa ja vastaanottopalveluja muutoinkin osana tätä pakettia. Se perustuu tietysti uuteen vastaanottodirektiiviin. Nämä säännökset ovat hyvin erilaisia siihen nähden, mitä ne ovat aikaisemmin olleet, eli kyllä sitä tiukentamista näkyy myös siellä EU-puolella.

Täällä harmiteltiin, että tässä tulee ongelma perheille, jotka elävät vastaanottorahan varassa, mutta on hyvä muistaa se, että tämä on nimenomaan väliaikainen etuus, se on vähimmäisetuus. Ja kaiken meidänkin politiikan tarkoituksena on se, että näitä prosesseja nopeutetaan siten, että joko sieltä vastaanottokeskuksesta siirrytään kuntiin saatuaan suojelua tai siirrytään pois maasta, poistutaan maasta, jos suojelua ei saada. Tällaisista kymmenen vuoden prosesseista, joita meillä tässä maassa on, on kyllä kerta kaikkiaan päästävä eroon. Ne eivät ole sen enempää yksilön kuin yhteiskunnankaan etu.

Mitä sitten tulee ukrainalaisiin, niin kuten täällä on jo todettu, kaikki Suomessa haluavat auttaa ukrainalaisia. He ovat sotaa pakeneva kansa, ja tämä vastaanottorahan leikkaus ei ole suunnattu heitä kohtaan. He ovat tässä ihan samalla tavalla kuin muutkin, ja meidän toiveemme on se, että he siirtyvät vastaanoton puolelta kuntiin ja myöskin työllistyvät, koska se on varmasti se paras lääke siihen murheeseen, että he ovat pois kotoansa. Eli ei ole tarkoitus, että täällä vastaanottorahalla oltaisiin pitkään. Itse asiassa kaiken tavoite meillä on se, että tämä nopeutuu ja tämä aika vastaanottorahan varassa entisestään vähenisi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain, henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain, ulkomaalaislain 131 §:n sekä poliisilain 2 luvun 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 121/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä läpi, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.05 Sisäministeri Mari Rantanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehdotus perustuu hallitusohjelmaan, jonka tavoitteena on vahvistaa rikostorjuntaa ja parantaa biometriikan käytön edellytyksiä lainvalvonnassa ja rikostorjunnassa. Tässä esityksessä ehdotetaan muutoksia neljään lakiin: henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettuun lakiin, henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annettuun lakiin, ulkomaalaislakiin ja poliisilakiin. Siinä ehdotetaan, että poliisi saisi jatkossa käyttää passin, henkilökortin ja ulkomaalaisten biometrisiä tietoja silloin, kun se on välttämätöntä vakavimpien rikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi. Lakimuutos mahdollistaisi biometristen tietojen käyttämisen vain viimeisenä keinona silloin, kun henkilöä ei voida tunnistaa minkään muiden käytettävissä olevien keinojen avulla. Muutos koskisi poliisin passirekisteriin ja henkilökorttirekisteriin tallennettuja sormenjälkiä ja kasvokuvia sekä poliisin ja Maahanmuuttoviraston rekistereihin tallennettuja ulkomaalaisten biometrisiä tietoja.

Esityksen taustalla on kaksi eduskunnan lausumaa, jotka tukevat käsillä olevaa asiaa. Eduskunta edellytti vuonna 2021 henkilökorttilain muutosta koskevassa vastauksessaan, että sisäministeriö selvittää edellytykset lainmuutokselle, jolla sormenjälkien käyttäminen olisi mahdollista ainakin kaikkein törkeimpien rikosten ennaltaehkäisemiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi. Nyt annettu esitys pohjautuu osaltaan sisäministeriön vuonna 2022 valmistuneeseen selvitykseen. Eduskunta on lisäksi edellyttänyt vuonna 2022 Schengenin tietojärjestelmää koskevan kansallisen sääntelyn yhteydessä, että hallitus selvittää ja arvioi ulkomaalaisten biometristen tietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä ja ryhtyy tarvittaessa toimiin kansallisen lainsäädännön muuttamiseksi.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan passirekisterin ja henkilökorttirekisterin biometrisiä tietoja tai Maahanmuuttoviraston hallussa olevia biometrisiä tietoja ei tosiaankaan saa käyttää henkilön tunnistamiseksi edes silloin, kun kyse on kaikkein vakavimmista rikoksista. Nyt tämä epäkohta on tarkoitus korjata. Tällä hetkellä poliisin rekisterissä olevia ulkomaalaisten biometrisiä tietoja saa käyttää vain erittäin rajatusti tiettyjen valtion turvallisuuteen liittyvien rikosten torjunnassa. Poliisi voi siis joutua esimerkiksi keskeyttämään henkirikoksen tai muun törkeän rikoksen tutkinnan, koska epäilyä ei saada tunnistettua, vaikka rikospaikalta olisi löydetty vertailukelpoinen sormenjälki tai tapauksesta olisi olemassa videomateriaalia.

Esityksen mukaan tietoja voisi käyttää silloin, kun kyse on niin sanotuista ylitörkeistä rikoksista, joista laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta. Näihin rikoksiin kuuluvat muun muassa vakavimmat sota-, maanpetos- ja valtiorikokset, seksuaalirikokset, henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuvat rikokset, ryöstörikokset, yleisvaaralliset rikokset, terrorismirikokset, ympäristörikokset ja huumausainerikokset. Lisäksi tietoja saisi käyttää, kun kyse on eräistä muista rikoksista, joista on säädetty alle kuuden vuoden vankeusrangaistus. Tältä osin ehdotus on rajoitettu vain tiettyihin vakaviin rikoksiin, joihin kuuluu esimerkiksi maanpetos- ja vakoilurikoksia, terrorismirikoksia, yleisvaarallisia rikoksia ja lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyviä rikoksia. Mukana on myös järjestäytyneeseen rikollisuuteen tyypillisesti kytkeytyviä rikoksia, kuten törkeä vapaudenriisto, törkeä kiristys, törkeä ampuma-aserikos ja törkeän henkeen ja terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelu. Hallitus työskentelee hartiavoimin järjestäytynyttä rikollisuutta vastaan, ja tämä esitys on yksi keskeinen toimi siinä työssä. Ulkomaalaisten tietoja saisi lisäksi käyttää myös sellaisten rikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvitt-

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

tämiseksi, joilla on kiinteä yhteys tietojen alkuperäisiin käyttötarkoituksiin kuuluvaan valtion turvallisuuden suojaamiseen. Näin ollen tällä esityksellä ylläpidetään myös kansallista turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Yksittäisiä rekisteritietoja saisi käyttää henkilöllisyyden selvittämiseksi lainvalvontaviranomaisten tehtävissä silloin, kun se on välttämätöntä eikä henkilöä voida tunnistaa minkään muiden käytettävissä olevien tietojen avulla. Tietoja saisi lisäksi jatkossakin käyttää nykyistä vastaavasti onnettomuuden, katastrofin tai rikoksen uhrin tunnistamiseksi ja poliisin lupahallinnossa passin ja henkilökortin myöntämisen yhteydessä. Esityksessä on otettu huomioon, että biometriset tiedot ovat arkaluonteisia tietoja, joita voi käyttää ainoastaan, kun se on välttämätöntä. Tietojen käyttöedellytyksistä pitää myös säätää täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Tästä syystä esityksessä ehdotetaan yksityiskohtaista sääntelyä siitä, mihin tarkoituksiin biometrisiä tietoja saa käyttää, kenellä on oikeus käyttää tietoja ja miten tietojen käytöstä päätetään. Esimerkiksi tietojen käyttäminen merkittävän vaaran estämiseksi ja rikoksen estämiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi olisi mahdollista vain pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen tai vastaavan Rajavartiolaitoksen, Tullin tai Puolustusvoimien virkamiehen kirjallisen päätöksen perusteella.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan myös joitain muita muutoksia biometristen tietojen käyttöön ja luovuttamiseen. Rikosten estämisen, paljastamisen ja selvittämisen lisäksi poliisi saisi käyttää tietoja, kun se on välttämätöntä hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran estämiseksi. Poliisi voisi luovuttaa tietoja Rajavartiolaitokselle, Tullille ja Puolustusvoimille silloin, kun on kyse niiden toimivaltaan kuuluvista vaaratilanteista tai vakavista rikoksista. Tietoja saisi luovuttaa nykyistä laajemmin myös Schengenin tietojärjestelmään, jonka avulla tuetaan muun muassa ulkorajojen valvontaa, EU:n palautuspolitiikan tehokkuutta ja jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välistä yhteistyötä. Lisäksi suojelupoliisi ja Puolustusvoimat saisivat käyttää tietoja maanpuolustuksen suojaamiseksi ja kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta. Sormenjälkivertailuja näissä tarkoituksissa saisi tehdä vain erikseen nimetty asianmukaisen koulutuksen saanut KRP:n palveluksessa oleva virkamies. Myös kasvokuvien vertailu edellyttäisi kirjallista päätöstä, ja vertailuja saisi tehdä vain asianmukaisen koulutuksen saanut poliisin virkamies. Tietojen käyttöä myös valvottaisiin tarkasti. Tietosuojavaltuutettu valvoo kaikkea poliisin henkilötietojen käsittelyä tietosuojalainsäädännön mukaisesti. Poliisin järjestelmien käyttöä valvotaan säännöllisesti myös osana sisäistä ja ulkoista laillisuusvalvontaa.

Esityksessä on kaiken kaikkiaan kyse sellaisista vakavista rikoksista, joiden tehokas estäminen ja selvittäminen on erityisen tärkeää sekä yksilöiden että yhteiskunnan turvallisuuden kannalta. Vahvistamme rikostorjuntaa hallitusohjelman mukaisesti. Vakaviin rikoksiin syyllistyneiden kiinni saaminen helpottuu, järjestäytyntä rikollisuutta voidaan torjua paremmin, ja kansallinen turvallisuus paranee. Esityksen taustalla on siten painava yhteiskunnallinen tarve.

Arvoisa puhemies! Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Ja nyt edustaja Strandman.

17.13 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Kunnioitettu ministeri! Hallitusohjelman mukaisesti hallitus vahvistaa rikostorjuntaa kansalaisten turvallisuuden sekä vi-

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

ranomaisia kohtaan koetun luottamuksen lisäämiseksi. Nyt käsiteltävä esitys tähtää siihen, että poliisin ja muiden lainvalvontaviranomaisten mahdollisuudet hyödyntää biometriikkaa paranevat.

Esityksen myötä poliisin ja Maahanmuuttoviraston rekistereissä olevia biometrisiä tietoja voitaisiin käyttää nykyistä laajemmin vakavien rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi. Tällaisissa rikoksissa on kysymys vakavimmista uhista, joihin liittyy painava yhteiskunnallinen intressi. Konkreettisesti kyse on rikoksista, joihin sisältyvät maanpetos, vakoilurikokset, terrorismirikokset, yleisvaaralliset rikokset, järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvät rikokset sekä lasten seksuaalinen hyväksikäyttö. Lisäksi mukaan kuuluvat rikokset, joista laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta. Näiden rikosten torjuminen, paljastaminen ja selvittäminen on keskeistä niin yksilöiden kuin koko yhteiskunnan turvallisuuden kannalta.

Arvoisa rouva puhemies! Muutoksilla parannetaan rikostorjunnan tehokkuutta mutta samalla edistetään myös maanpuolustuksen suojaamista sekä kansallisen turvallisuuden vahvistamista. Meidän on pystyttävä varautumaan toimintaan, joka vakavasti uhkaa yhteiskuntaamme, ja tämä esitys antaa siihen konkreettisia työkaluja. On kuitenkin tärkeää korostaa, että vaikka laajennamme biometrinen tietojen käyttöä, emme tee sitä kevein perustein. Tietojen hyödyntäminen kohdistuu vain sellaisiin rikoksiin, joiden torjunta on välttämätöntä yksilöiden ja yhteiskunnan turvaamiseksi. Samalla varmistamme, että perus- ja ihmisoikeudet sekä henkilötietojen suoja toteutuvat täysimääräisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on välttämätön, jotta Suomi pysyy turvallisena maana ja viranomaisilla on käytössään nykyaikaiset ja tehokkaat keinot torjua kaikkein vakavimpia rikoksia. Se vahvistaa kansalaisten turvallisuutta, lisää luottamusta viranomaisiin ja tukee yhteiskuntaamme kriisinsietokykyä.

Haluan osoittaa erityisen kiitoksen ahkerasta työstä maamme turvallisuuden vahvistamiseksi sisäministeri Mari Rantaselle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.16 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Rantasta esityksen nopeasta ja huolellisesta valmistelusta ja esittelystä.

Tänään keskustelemme hallituksen esityksestä biometrinen tietojen käytöstä poliisi- ja maahanmuuttoviranomaisten työssä. Tähän asti passirekisteriin ja henkilökorttirekisteriin tallennettuja tietoja ei ole voinut käyttää rikosten torjunnassa, mutta nyt hallitus esittää muutosta, joka mahdollistaa niiden käytön vakavien rikosten ennalta estämisessä, paljastamisessa ja selvittämisessä. On huomattava, että kyse on sellaisista rikoksista, jotka uhkaavat suoraan kansalaistemme henkeä ja turvallisuutta, kuten terrorismirikokset, henkiriikokset ja lasten seksuaalinen hyväksikäyttö.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys vahvistaa poliisin ja muiden viranomaisten mahdollisuuksia hyödyntää biometrisiä aineistoja. Se tarkoittaa, että esimerkiksi valvontakameroista tai kansainvälisestä tiedustelusta saatua kuvamateriaalia voidaan jatkossa verrata poliisin rekistereihin. Tämä tuo rikostutkintaan uusia keinoja ja mahdollistaa uhrien sekä rikosentekijöiden tunnistamisen tilanteissa, joissa mikään muu keino ei riitä. Kyse on välttämättömästä työkalusta tilanteissa, joissa suomalaisia uhkaa vakava vaara.

Arvoisa puhemies! Esityksestä riippumatta on kansalaisten tiedot pidettävä turvassa. Jokaisen on voitava luottaa järjestelmäämme. Esitys ei ole syntynyt ilman huolellista valmis-

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

telua, sillä siihen kohdistuvat yksityisyyden suojaan liittyvät kysymykset ovat merkittäviä. Siksi esitys on valmisteltu perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla erittäin huolellisesti, ja jokainen käyttötapaus rajataan vain niihin tilanteisiin, joissa yhteiskunnan turvallisuus painaa kaikkein raskaimmin. Meidän tärkein tehtävämme on taata kansalaistemme turvallisuus kaikissa tilanteissa. Tässä esityksessä turvataan sekä kansalaisten oikeudet että heidän turvallisuutensa.

Arvoisa puhemies! Kansalaisten luottamus oikeusjärjestelmään rakentuu paitsi rikosten ennalta estämisestä, myös siitä, että rikoksiin syyllistyneet saadaan kiinni ja tuomitaan teoistaan. Biometristen tietojen käytön laajentaminen on askel, joka vahvistaa tätä luottamusta. On tärkeää, että yhteiskunnassamme rikoksia ei katsota läpi sormien. Tekijät on tunnistettava ja asetettava vastuuseen. Pidetään päätöksillämme huolta kansalaistemme arjen turvallisuudesta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

17.20 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys tarkoittaisi hyvin pitkälle meneviä rajoituksia perusoikeuksiin ja henkilötietojen suojaan. Kuten esityksessäkin todetaan, biometriset tiedot kuuluvat henkilötietoryhmiin, jotka ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta. Tehokkaampi rikostorjunta ja vakavien yhteiskunnallisten vaarojen ehkäisy ovat todella tärkeitä ja kannatettavia tavoitteita, ja varmasti nämä jaamme kaikki tässä salissa. Tässä lakiesityksessä on kuitenkin kyse varsin järeästä viranomaisten toimivallan lisäyksestä, eikä sitä pidä tehdä kevyin perustein. Hallituksen esitys sallisi biometristen tietojen käytön myös alkuperäisen käyttötarkoituksen ulkopuolella. Se murentaisi käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatetta, jota perustuslakivaliokunta on painottanut erityisen vahvasti juuri tällaisten arkaluontoisten tietojen kohdalla.

Arvoisa puhemies! Nostan muutamia huomioita tästä esityksestä:

Ensinnäkin on suuri kysymysmerkki, onko näin merkittävä puuttuminen perusoikeuksiin oikeassa suhteessa siihen, mitä sillä saavutetaan. Hyötyjen rinnalla pitää punnita myös riskejä: väärinkäytöksiä, tietovuotoja ja virheellisiä tunnistuksia. Tätä punnintaa ei hallituksen esityksessä riittävästi tehdä.

Toiseksi, vaikka esityksen mukaan rikosten vakavuus on ratkaisevaa, kun arvioidaan perusoikeuksiin puuttumisen oikeasuhtaisuutta, nyt hallituksen esityksen ongelmana on, että listalla on mukana myös vähäisempiä rikoksia. Jos tietojen käyttö ulottuu hyvin laajasti eri rikosnimikkeisiin, voi olla, että rekisterien alkuperäinen käyttötarkoitus jää taka-alalle. Tämä olisi vastoin perustuslakivaliokunnan linjauksia.

Kolmanneksi, ehdotuksessa ei tehdä eroa sormenjälkien ja kasvokuvien käytön välillä. Tämä tekee mahdollisesta tietojen käytöstä laajempaa kuin mitä rikostorjunnan tarpeet monissa tapauksissa oikeasti vaatisivat, ja se ei välttämättä ole perusteltua.

On hyvä muistaa, että poliisilla on jo nyt merkittävästi laajennetut valtuudet salaisessa tiedonhankinnassa, pakkokeinoissa ja tiedustelussa, Siksi pitäisi olla erityisen tarkkana, ettei uusia valtuuksia anneta ilman huolellista suhteellisuusarviota.

Lopuksi: Nyt jää vielä epäselväksi, miten käytännössä varmistetaan, että tietoja käytetään vain laissa määriteltuihin tarkoituksiin, miten väärinkäytökset estetään ja miten tavallisen kansalaisen oikeudet turvataan. Nämä ovat todella olennaisia kysymyksiä, joihin on löydettävä vastaukset ennen kuin viranomaisten toimivaltaa näin perustavanlaatuisella tavalla voidaan lisätä.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Arvoisa puhemies! Jaan huolen vakavan rikollisuuden lisääntymisestä ja tarpeesta torjua sitä mahdollisimman tehokkaasti. Samalla pidän tärkeänä, että varmistamme yhteiskunnassamme luottamuksen säilymisen myös sitä kautta, että kansalaisten perusoikeudet pystytään luotettavasti turvaamaan. Tätä tulemme varmasti punnitsemaan ja arvioimaan huolella vielä hallintovaliokunnassa, näin toivon, jotta voimme varmistaa, että esitys on riskien osalta ja kaikin puolin riittävän tarkkarajainen ja myös valvonta on tässä huolella hoidettu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

17.24 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esityksestä ja niistä lukuisista hyvistä esityksistä, mitä tänne saliin on hallituksen esityksinä tuotu. — Esitys laajentaa biometrisen tiedon käyttöä rikostorjunnassa. Tähän asti passien ja henkilökorttien sormenjälkiä tai kasvokuvia ei ole voitu hyödyntää vakavien rikosten selvittämisessä. Nyt kyse olisi nimenomaan kaikkein vakavimmista rikoksista: terrorismista, henkirikoksista ja lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä. On selvää, että vakavan rikollisuuden torjunta ja turvallisuuden varmistaminen edellyttävät nykyaikaisia keinoja. Lausunnoissa sekä Poliisihallitus, KRP että suojelupoliisi pitivät esitystä tärkeänä ja käytännössä välttämättömänä.

Teknologian kehitys tarjoaa tehokkaan työkalun, ja konkreettisia esimerkkejä on jo siitä, miten biometriset tiedot voisivat ratkaista selvittämättömiä rikoksia ja suojata uhreja. Samalla on totta kai kuitenkin huolehdittava, että turvallisuus ja perusoikeudet sovitellaan yhteen tasapainoisella tavalla. Mutta yhteiskunnallisesti painavin intressi on, että vakavimmat rikokset voidaan estää ja selvittää, ja tämä esitys tuo siihen uuden vahvan välineen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

17.25 Paula Werning sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos hyvästä esittelystä ministerille.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että poliisin ja Maahanmuuttoviraston hallussa olevia biometrisiä tietoja, kuten sormenjälkiä ja kasvokuvia, voitaisiin käyttää nykyistä laajemmin rikosten torjuntaan ja kansallisen turvallisuuden varmistamiseen. Ehdotuksen taustalla on sekä hallintovaliokunnan että eduskunnan aiempi kanta, jonka mukaan passi-rekisterin ja henkilökorttirekisterin sormenjälkiä tulisi voida hyödyntää kaikkein vakavimpien rikosten ennalta estämisessä ja selvittämisessä. On aivan kiistatonta, että viranomaisilla tulee olla keinot suojella kansalaisiaan terrorismilta, järjestäytyneeltä rikollisuudelta ja muilta vakavilta uhilta. Tämän esityksen tavoitteet — ihmisten hengen, terveyden ja vapauden turvaaminen — ovat painavia ja kannatettavia.

Mutta, arvoisa puhemies, samalla on hyvä muistaa, että kyse on henkilösuojan ytimestä. Biometriset tiedot ovat yksilön identiteettiin syvällisesti kytkeytyviä tunnisteita. Niitä ei voi muuttaa tai vaihtaa, jos ne kerran joutuvat väärin käsiin. Siksi tällaisen tiedon käsittelyn laajentaminen edellyttää erityistä huolellisuutta ja tarkkarajaista sääntelyä.

Euroopan unionin tietosuojasääntelyssä käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate on keskeinen. Tietoa saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon se on alun perin kerätty. Jokainen tästä periaatteesta tehtävä poikkeus on poikkeus yksityisyydensuojassa, ja sen vuoksi sen on oltava sekä välttämätön että oikeasuhtainen.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Arvoisa puhemies! SDP suhtautuu esityksen tavoitteisiin myönteisesti, mutta samalla korostamme myös varovaisuutta. Meidän tehtävänäme täällä eduskunnassa on huolehtia, ettei sääntely avaa ovea tarpeettoman laajoille tulkinnoille tai väärin syytösten mahdollisuudelle, ja perustuslakivaliokunnan arvio tulee olemaan tässä suhteessa aivan keskeinen.

Turvallisuus ja yksityisyys eivät ole vastakohtia. Molemmat ovat perusoikeuksia, ja molempia näitä on suojeltava. Yhteiskunnan vahvuus mitataan juuri siinä, kuinka onnistumme turvaamaan kansalaisten turvallisuuden samalla, kun kunnioitamme heidän oikeuttaan yksityisyyteen.

Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä katsoo, että valiokuntakäsittelyssä meidän hallintovaliokunnassa on huolellisesti arvioitava esityksen rajaukset ja varmistettava, että biometrisiä tietoja voidaan käyttää vain kaikkein välttämättömissä tilanteissa ja vain täsmällisesti määritellyissä puitteissa. Näin voimme vahvistaa kansalaisten turvallisuuden ja samalla suojella heidän perusoikeuksiaan.

Arvoisa puhemies! Tämä on meidän vastuullamme: löytää se tasapaino, joka tekee Suomesta sekä turvallisen että vapaan yhteiskunnan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

17.29 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Arvostettu ministeri, kiitän esittelystä ja siitä, että nyt todellakin istuva hallitus tekee sen, mitä edelliset eivät tehneet. Nyt pidetään huoli siitä, että hallitus laittaa suomalaisten veroeurot etusijalle ja varmistaa, että jokainen euro tukee turvallisuutta — se on juhlapäivä, kun tällaisen lauseen saa tässä talossa sanoa.

Istuin viime kauden, neljä vuotta, hallintovaliokunnan jäsenenä ja nyt hallintovaliokunnan puheenjohtajana muutaman vuoden. Ollaan usein juteltu siitä, että meidän pitäisi saada ikään kuin rosvot kiinni. Nyt lainsäädäntöä viedään siihen suuntaan, että virkaa tekeville annetaan mahdollisuuksia ja enemmän työkaluja sinne pakkiin, jolla nimenomaan siellä arjen tutkintatyössä saadaan niitä tuloksia tehokkaammin aikaan. Pidän erittäin tärkeänä sitä, että ollaan tultu siihen päivään vihdoinkin — kiitos siitä sisäministeri Rantaselle — että me teemme niitä tekoja, mitä nimenomaan valiokunta on tuonut esiin. Tässä voin lähettää terveisiä arvostamalleni konkarikollegalle, joka siellä kotona toipuu. Hän on usein ottanut esille esimerkin siitä, miksi esimerkiksi Kaisaniemen puistossa makaavan raikautun ja murhatun nuoren naisen vieressä olevasta limonadipullosta ei voida ottaa sormenjälkiä ja tutkia kaikista mahdollisista rekistereistä. Kuulijoille tiedoksi, että näin todellakin on ollut, se ei ole ollut mahdollista, mutta nyt sisäministeri Rantasen tuomalla esityksellä tämäkin mahdollistuu.

Kaikille meille pitäisi olla itsestäänselvää se, että meidän viranomaisten toiminnan täytyy olla mahdollisimman tehokasta ja rikolliset pitää saattaa vastuuseen. Nämä työkalut mahdollistavat sen paremmin kuin tähänastiset, ja olen siitä erittäin kiitollinen.

Toivon tälle valiokunnassa jouhevaa käsittelyä, samoin kuin kollegat, ja uskonkin, että pääsemme tästä hienosta lakiesityksestä hyvään lopputulokseen.

Kiitoksia ministerille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

17.31 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kaikkein tärkein perustuslailla suojattava hyve on jokaisen henki ja terveys. Itse 20 vuotta poliisina olleena, muutaman henkirikoksen paikalla kokeneena, voin todeta, että se omaisten tuska sillä hetkellä, kun henkirikosta tutkitaan ja syytettyä etsitään, on äärimmäisen kova. Muutaman kerran omallakin kohdalla on ollut tapaus, jossa kerta kaikkiaan tekijää ei meinaa mistään löytyä — tosin tiedetään, että meillä olisi keinoja se selvittää, mutta laki estää tämän selvittämisen. Niissä hetkissä on tuntunut kohtuuttomalta, että yhteiskunta ei halua mahdollistaa näiden tietojen käyttämistä.

Toinen seikka, mikä pitää tässä hetkessä muistaa, on se, että yhteiskunta on muuttunut, maailmanjärjestys on muuttunut ja meidän uhkakuvat ovat muuttuneet. Sen myötä meidän pitää saada uusia keinoja toimia ja hakea sitä tietoa niissä tilanteissa, kun se on aivan välttämätöntä sen tärkeimmän eli hengen ja terveyden suojaamiseksi. Ihan lähihistoriasta tulee mieleen muun muassa, Myyrmäessäkö se oli, tämä nuoren postinjakajan surma, jossa hän kohtasi surmaajansa kerrostalon alaovella ja joka on tälläkin hetkellä täysin pimeä henkirikos. Esimerkiksi tällaisessa tapauksessa, jos tällaisia tietoja voitaisiin käyttää, olisi mahdollista kenties päästä jäljille siitä, kuka on ollut tekijänä.

Pitää myöskin tuoda esiin se, että jo aikaisemminkin rekistereitä on käytetty hyväksi ikään kuin tarkoitussidonnaisuudesta poiketen, esimerkkinä vaikkapa reilu 20 vuotta sitten tapahtunut taksisurma Lahdessa, jossa 20-vuotias taksinkuljettaja surmattiin ja ampumaserekisterin kautta päästiin kiinni ikään kuin tekijään, tässä tapauksessa. Se osoittaa vain sen, että erilaisilla rekistereillä erilaisissa teoissa on iso merkitys, jos se johtaa siihen, että saadaan henkirikoksen tekijä kiinni.

Tämä on tärkeää siksi, että kansainvälisen rikollisuuden ja kaiken muunkin vakavan henkeen ja terveyteen kohdistuvan rikollisuuden kiinnijäämisriski saadaan pidettyä niin korkeana, että koetaan, että siihen ei kannata lähteä, koska siitä Suomessa jää aina kiinni. Tämä on ollut Suomessa hyvällä tasolla, ja se pitää pitääkin hyvällä tasolla, ettei meillä käy notkahdusta, kuten joissakin Pohjoismaissaakin jo on käynyt, että iso osa henkirikoksista jää tutkimatta ja ikinä tekijää ei saada selville.

Mitä tulee näihin epäilyksiin siitä, että järjestelmiä käytettäisiin väärin, niin Suomessa on erittäin korkea luottamus viranomaisiin ja heidän taitoonsa ja kykyynsä ja koulutukseensa käyttää järjestelmiä, ja on hyvin poikkeuksellista, että Suomessa käytettäisiin tarkoituksenmukaisesti väärin tämän tyyppisiä järjestelmiä, varsinkaan tämän tyyppisellä tekemuodolla elikkä biometrisiä tunnisteita väärin käyttäen. En näe, mikä olisi edes se motiivi viranomaisella tehdä niin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten, haluaako ministeri kommentoida? Olkaa hyvä.

17.34 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! Aloitan siitä, että luulen, että mikäli edustajakollega Ben Zyskowicz olisi terveenä, niin hän olisi tänään täällä. Hän on monasti tätä biometriikkaa ja tähän liittyviä asioita nostanut esiin, ja ehkä tässä yhteydessä, jos hän sattuu tätä kuuntelemaan: Kovasti terveisiä ja toipumista. Täällä nyt tämä esitys vihdosta viimein eduskunnalle tuotiin.

No, ensin ehkä haluaisin kommentoida sitä, että totta tosiaan meillä on aika paljon noin niin kuin yleisellä tasolla lainsäädäntövelkaa tässä biometriikan käytössä. Se monessa kohdassa esimerkiksi EU-tasolla ja EU-lainsäädännössä on jo paljon pidemmällä, mutta me tu-

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

lemme vähän takamatkalta, ja nyt tietysti pyrimme sitä kirimään. Tällä esityksellä erityisesti on tarkoitus päästä kiinni kaikkein vakavimpiin rikoksiin ja niiden ennalta ehkäisemiseen, tutkimiseen ja selvittämiseen.

Ymmärrän hyvin sen ajatuksen, mikä täällä nostetaan, että ovatko nyt arkaluonteiset tiedot turvassa. Siihen tällä esityksellä on pyritty. Ensinnäkin tässä noudatetaan EU:n tietosuojalainsäädännön edellytyksiä. Ja mitä tulee tähän käyttötarkoitussidonnaisuuteen, niin totta tosiaan näin se on, että se on peruseriaate, mutta siitä voidaan painavin syin myöskin perustellusti poiketa, ja siitähän tässä on nyt kysymys, että sitten kun on vakavia rikoksia, voidaan tähän mennä.

Sitten ehkä haluan todeta sen, että jos meillä on nämä passisormenjäljet otettu käyttöön vuonna 2009, niin maailma on valitettavan paljon muuttunut siitä sekä uhkaympäristönsä että myöskin tekojen osalta. Näin ollen ajattelen, että tässä kohtaa tämä esitys on mitä suurimmassa määrin tarpeen. Katsoisin, niin kuin täällä nostettiin esiin, että esimerkiksi kun meillä on pimeä henkirikos, jossa siis ihminen on toisen käden kautta menettänyt henkensä, niin jos siellä on ollut mahdollista taltioida tällaiset jäljet ja sitä kautta päästä tekijän jäljille, niin kyllä se on sekä uhrin oikeusturvan että erityisesti hänen omaistensa etu — kuitenkin muistaen, että koskaan yksi yksittäinen asia ei ole rikostutkinnassa se ratkaiseva vaan se on aina kokonaisuus. Eli kun täällä todettiin, kuinka voidaan esimerkiksi estää virheellisiä tunnistuksia, niin koskaan me emme mene yhdellä tiedolla, vaan poliisi ja meidän muut viranomaiset käyttävät useampaa tietoa.

Ehkä nostan tähän vielä virheellisestä tunnistamisesta esiin sen, että esimerkiksi Schengen-järjestelmään kuulutuksiin Suomi on syöttänyt jo pitkään pelkän nimen ja syntymäajan, ja uskoisin, että sillä pikemminkin tulee vääriä tunnistuksia kuin sillä, että meillä on siellä enemmän dataa, kuten kasvokuvat ja sormenjäljet.

Toivon toki, että eduskunta käsittelee esitystä huolellisesti. Uskoisin, että tällä kuitenkin parannetaan niin meidän turvallisuutta, niin uhrien oikeuksia, niin tekijöiden oikeuksia kuin myöskin erityisesti kansallista turvallisuutta. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain 2 §:n ja liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 67/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 13/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 13/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Mehtälä.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Keskustelu

17.38 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Petteri Orpon hallitusohjelmassa todetaan seuraavasti: ”Edistetään biokaasutuotannon kehittämistä ja käynnistämistä sekä biokaasun monipuolista käyttöä.” Vallan hyvät sanat. Kuluneen hallituskauden aikana kuitenkin on käynyt niin, että biokaasulaitosten rakentaminen maataloille on loppunut kokonaan. Tähän osasyllinen on istuva hallitus, joka on tehnyt useita sääntelyä lisääviä toimenpiteitä. Käyn nämä nyt läpi.

Hallituksen virheet biokaasun osalta:

1) Todentamismenettely: EU:n kestävyysdirektiivi ei vaadi todentamisen menettelyä alle kahden megan laitoksilta, ja kaikki maatilan laitokset ovat 15 kertaa pienempiä kuin tämä kaksi megaa. Siitä huolimatta hallitus ajoi tämän todentamismenettelyn maatilan biokaasulaitoksille.

2) Uusiutuvien polttoaineiden lisävelvoitteen alentaminen heti hallituskauden alussa neljästä prosentista kahteen prosenttiin vähensi biometaanin kysyntää, eli biometaanin kysyntää liikennepolttoaineena.

3) Ympäristölupa: aikaisemmin maatilan biokaasulaitoksen sai rakentaa rakennusluvalla maatilan navetan yhteyteen, mutta hallitus ajoi uuden ympäristölupalain, jossa edellytetään aina ympäristölupaa biokaasulaitokselle.

No, sitten neljäntenä joustomekanismi. Nestekaasua jos korvataan biokaasulla, niin biokaasua pitää tuottaa kaksinkertainen määrä saadakseen tämä tuottajahyöty, eli tuplamäärä maakaasuun ja nestekaasuun verrattuna, mikä on täysin käsittämätön asia.

Sitten viimeisenä, viidentenä kohtana on tämä tämän päivän hallituksen esitys 67, joka koskettaa kasvilajiliitteen A- ja B-osaan lisättyjä uusia kasvilajeja. Mikä siinä on erikoista, on se, että hallitus ei halunnut laittaa tämmöistä pääkasvimääritelmää siihen, mitä me ajoimme kovasti, että sen pääkasvin mukaan käsitellään tämä raaka-aine, kun se biokaasulaitokseen laitetaan.

Toinen asia, mikä siihen liittyi, oli luokitus. Elikkä kun meillä vilja pellolla esimerkiksi toksiinin, homemyrkkujen, takia menee elintarvikekäyttöön kelpaamattomaksi, niin silloin tämä vilja, jos se on isännän hallussa, menee B-luokkaan, mutta kun se sama vilja kuljetetaan kaupan portin läpi ja se kaupassa todetaan käyttökelvottomaksi elintarvikekäyttöön, niin se meneekin A-luokkaan. No se, mikä tässä on sitten hankalaa, on se, että vain niin sanotusti A-luokan seteleitä nämä uusiutuvan energian käyttäjät ostavat, eli B-luokkaa ei osteta. Viljelijän pitää siis toimittaa kauppaan se vilja, ja siellä todetaan se saastuminen, ja sitten vasta tähän A-luokkaan pääsee. Elikkä tämä on vähän semmoista hölmöläisten hommaa, että viljelijä ajaa rekalla tämän tavaran sinne kauppaan ja sitten se palautetaan sinne viljelijän biokaasulaitokseen ja se pääsee tähän A-luokkaan.

No, arvoisa puhemies, kun ajatellaan tätä hallitusohjelmaa, niin hallitus ei ole talousvaliokuntaan tuonut yhtäkään asiaa, jossa biokaasusääntelyä kevennettäisiin, mutta niin kuin tämä viiden kohdan läpikäyminen kertoo, sääntelyä on lisätty monella muotoa. Me keskustalaiset olemme esittäneet joka kohdassa vaihtoehdon, jolla vähennetään sääntelyä ja kustannuksia, mutta se ei ole hallitukselle kelvannut.

Arvoisa puhemies! Erityisesti näin täytyy sanoa tämän käsiteltävän hallituksen esityksen kohdalla. Onko todellakin niin, että eduskunnalla ei ole valtaa kertoa, miten sen säättämiä lakeja tulee tulkita? Tästä on siis kysymys, kun hallituksen esityksessä Energiavirasto tulkitsee täysin tätä kohtaa. Jos asia on näin, niin miksi asioita ylipäätään käsitellään täällä

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

eduskunnassa, kun viranomaiset voisivat tulkita silloin suoraan näitä direktiivejä? Siis työ- ja elinkeinoministeriön vastaus oli tähän, että Energiavirasto tulkitsee EU:n säädöksiä ja ohjeita ja toimii sen mukaan. Kolmanneksi eduskunta ja hallituskin toimivat nyt tässä asiassa kumileimasimen roolissa ja koko suurta koneistoa pyöritetään monine käsittelyvaiheineen vain muodon vuoksi.

Erityisesti te perussuomalaiset olette kritisoineet viranomaisten tulkintoja aikaisemmin. Nyt kun teillä olisi hallitusvastuussa mahdollisuus vaikuttaa tulkintoihin, niin toiminta onkin pään pensaaseen laittoa, kun ette uskalla tai kykene vaikuttamaan asioihin.

Arvoisa puhemies! Hallitus ohjelmassaan on kirjannut hyviä asioita. Olisiko aika ryhtyä toteuttamaan sitä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

17.45 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tähän edustaja Mehtälän erinomaiseen ja analyttiseen puheenvuoroon tämmöinen kannustuspuheenvuoro. Tosiaan tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annettua lakia, ja kuten edustaja Mehtälä toi esille, niin lain liitteen A ja B osaan lisättäisiin uusia raaka-aineita. Ehdotetulla muutoksella pantaisiin täytäntöön uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämistä koskevan direktiivin liitteeseen tehdyt muutokset. Kuten edustaja Mehtälä myös toi esille, niin keskusta jätti tähän mietintöön vastalauseen, jossa on kaksi lausumaa.

Vastalauseen perusteena on se, että talousvaliokunta ei halunnut mietinnössään täsmentää valiokuntakäsittelyn aikana esiin tullutta RED II -direktiivin liitteen uusien raaka-ainekategorioiden monitulkintaisuutta. Tästä on seurauksena se, että Suomeen laaditaan lainsäädäntöä, mikä on merkittävästi EU-säädösten vaatimuksia tiukempaa.

Arvoisa puhemies! Voi hyvällä syyllä kysyä, miksi hallitus toimii näin, miksi hallituspuolueiden edustajat eivät halunneet ottaa huomioon asiantuntijakuulemisten viestiä. Edellisessä asiakohdassa täällä kerrottiin, mitenkä viranomaisiin luotetaan, mutta toisissa asiayhteyksissä heihin ei luoteta. Tässä on ilmeisesti tehty omanlaisensa valinta.

Ja miksi hallitus jälleen vaikeuttaa erityisesti maataloudesta peräisin olevan raaka-aineen hyödyntämistä uusiutuvan energian tuottamisessa? Keskusta katsoo tämän olevan yksiselitteisesti vastoin Suomen etua, ja siksi ei ollut muuta vaihtoehtoa kuin jättää vastalause tähän.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

17.47 Milla Lahdenperä kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Tästä edustaja Mehtälällä oli toki hyviä huomioita, joita on varmasti syytä tarkastella, ja on syytä katsoa, onko näissä tulkinnoissa ja toiminnoissa syytä sitten muutoksiin. Itse en ole talousvaliokunnassa, mutta kun tätä mietintöä tutkailee, niin näyttäisi siltä, että tämä käsittely on kuitenkin tehty varsin huolellisesti. Lakiin tehdään nyt tässä kohtaa tarpeelliset tekniset korjaukset ja uusia raaka-aineita lisätään, jotta sääntely vastaa sitten niitä EU-direktiivejä. Tämä antaa myös tilaa uusille kotimaisille innovaatioille. Mielestäni tämä esitys on ihan tällä tavalla tässä kohtaa hyvä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

17.47 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Tuossa puheessani jätin mainitsematta sen, että tällä hetkellä yritys rakentaa biokaasulaitoksia Ruotsiin, koska siellä Ruotsissa ei edellytetä ensinnäkään tätä biokaasulaitosten todentamisvaatimusta, siellä ei ole verotuskäytäntöä, joka Suomessa on — ilman todentamistahan Suomessa joudutaan maksamaan vero itselle tuotetusta lämmöstä ja sähköstä — ja sitten kolmanneksi Ruotsissa on investointituki näihin biokaasulaitoksiin vähän korkeampi ja neljänneksi Ruotsissa maksetaan vielä biometaanin tuotantotukea. Kun tätä asiaa käsiteltiin valiokunnassa silloin joulukuussa 23 ja kritisoin tätä asiaa ja vertasin tätä Ruotsiin, niin meillä oli vastaus, että Suomi rikkoo valtiontukisääntöjä, jos toimii näin, että veroa ei peritä. No, Ruotsi ei peri veroa ja Ruotsi sai vastauksen komissiolta, että Ruotsi ei valtiontukisääntöjä riko.

Mutta — palatakseni vielä tuohon äskeiseen puheeseen — haluan ottaa esille vielä tämän, mitä on talousvaliokunnassa kirjattu ja miten on sitten toimittu. Silloin joulukuussa 23 valiokunnassa kirjoitettiin mietintöön näin: ”Energiavirastolla on jo nyt lain mukaan varsin laaja harkintavalta päättää, kuinka usein kestävyysjärjestelmä tarkastetaan. Todentamismenettelyä olisi valiokunnan saaman selvityksen perusteella mahdollista ja perusteltua keventää myös siten, että tarkastus tulisi suorittaa kerran viidessä vuodessa.” Me ajoimme tämän ”kerran viidessä vuodessa” -vaatimuksen tähän mietintöön, ja lopputulema on se, että kun on kysymyksessä maatilalaitos, jossa on myös biometaanin tuotantoa — biokaasuhan voidaan tuottaa siis lämmöksi, sähköksi ja biometaaniksi, ja se biometaani on silloin polttoaineena työkoneissa ja autoissa — niin nyt Energiavirasto onkin tulkinnut tämän asian niin, että tämä tarkoittaa vuoden todennusväliä jokaiselle laitokselle. Kuitenkin sitten mietinnössä todettiin vielä näin: ”Talousvaliokunta pitää tärkeänä keventää todentamismenettelyä myös siten, ettei alle kahden megawatin laitoksilta vaadittaisi todentajan laitoskäyntiä.” Lopputulema on se, että jokaiseen todentamiseen liittyy laitoskäynti. Siksi toin esille, arvoisa puhemies, tämän, kuinka meidän eduskunnan päätöksiä ja valiokuntien mietintöjä tulkitaan sitten vähän turhan ahtaasti Suomessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

17.51 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Niin, tässähän on kyse siis aika pitkälle teknisestä muutoksesta. Sen mukaan komissio voisi jatkossa päivittää uusiutuvien polttoaineiden listaa, eikä siellä hirveästi ymmärtääkseni voi kansallista harkintaa käyttää. Toisaalta sieltä listasta ei voida kuitenkaan ottaa mitään pois, ainoastaan lisätä, ja tähän sinänsä lisää mahdollisuuksia niiden biomassojen käytössä, joita sitten voi tänne listalle ottaa.

Mitä tulee edustaja Mehtälän puheenvuoroon siitä, että byrokratiaa tulisi pyrkiä välttämään eikä sitä ainakaan pitäisi lisätä ja ennen kaikkea pitäisi luoda mahdollisuuksia maaseudulle tuottaa semmoisia liiketoimintamahdollisuuksia, jotka poikkeaisivat nykyisistä muodoista ja joihin meillä olisi edellytyksiä, niin biokaasun tuottaminen on toki yksi näistä tärkeimmistä näiltä osin. Mutta minun on hyvin vaikea ymmärtää sitä, että tässä samassa yhteydessä — jos nyt oikein ymmärsin — nostitte esiin sen, että oli väärin tehdä leikkaus tähän jakeluvelvoitteen käyrään ja sen nostamiseen. Eli ajatuksenne siitä, että jakeluvelvoitetta ikään kuin pitäisi teidän näkemyksenne mukaan lisätä, on kyllä lopullinen kuolinnisku maaseudulle ja maataloille, jotka jo nykyisellään kannattavuuden kanssa kamppailevat. En voi ymmärtää, mistä tällainen ajatusmalli tulee. [Jaana Strandman: Tätäkö keskustella haluaa?]

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

17.52 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Katsoisin tässä nyt sitä, että edustaja Mehtälän puheenvuorosta löytyy kuitenkin onneksi sieltä lopusta erittäin hyvä lause, jossa tuotiin esiin se, että virasto tulkitsee kenties tässä tapauksessa väärin tai mietinnön hengen vastaisesti tätä sääntelyä. On hyvä, että toitte sen esiin, koska aikaisemmin saattoi kuulijalle jäädä se käsitys, että hallituksen teon vuoksi. Nyt onneksi itse toitte sitten esiin, että mietinnössä oli erinomaisesti otettu huomioon nimenomaan se teidänkin tahtotilanne ja varmasti yhteinen tahtotila.

Kannatan itsekin kaikkea sitä, että byrokratiaa mahdollisimman paljon vähennettäisiin, jotta maaseutumme voisi hyvin. Asun itse siellä tuottajien keskellä ja tiedän, että se on EU-lainsäädännön ja kansallisenkin lainsäädännön osalta välillä vähän turhan tiukkaa, ja arvostan jokaista tuottajaa totta kai. Mutta on hyvä, että tämä tuli sieltä esiin.

Itse myöskin tuohon jakeluvaikeuteen hieman ehkä palaisin. Jos me tänä päivänä oltaisiin siinä Marinin hallituksen jakeluvaikeuden tasossa, niin me tiedämme kaikki, että asia ei ainakaan helpottaisi tämänhetkistä tilannetta.

Mutta kun näitä lakeja tehdään ja mietintöjä valiokunnissa, niin on erittäin tärkeää, että sitten viranomainen käytännössä niitä tulkitsee siten kuten mietinnön henkeen kuuluu. Tässä kohtaa yhdyn siltä osin kyllä edustaja Mehtälän erittäin hyvään havaintoon. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

17.54 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Joo, edustajakollegat pitivät hyviä puheenvuoroja, mutta nyt on hyvä vähän tarkentaa tätä asiaa.

Ensinnäkin minä puhuin siitä, mikä on biometaanin alennus prosentteissa, eli se oli neljästä prosentista kahteen prosenttiin, puolitettiin biometaanin määrä uusiutuvassa energiassa. Nyt ei puhuttu jakeluvaikeuden uusiutuvan energian määrästä, joka säilyi samana, 13,5 prosentissa. Nyt se on sitten tänä vuonna nostettu vähän korkeammalle ja ensi vuonna taas korkeammalle hallituksen suunnitelmassa. Mutta tosiaankin kysymys oli yksinomaan biometaanin määrästä uusiutuvan polttoaineen seassa. Nyt tänä vuonnahan se on kolme prosenttia, eli se hallitus laski neljästä prosentista kahteen prosenttiin sen. Tänä vuonna se on kolme ja ensi vuonna se on neljä — se pikkuhiljaa siitä lähtee nousemaan —, seuraavana vuonna se on kuusi prosenttia, ja se käy korkeimmillaan kahdeksassa prosentissa. Sitten tulevat nämä vetypolttoaineet ja väliuotevetypolttoaineet mukaan, ja tämä uusiutuvan energian biometaanin osuus laskee takaisin kuuteen prosenttiin. Tässä on tämmöistä poukkoilua vähän, mutta se on sitten vuonna 2030 tämän suunnitelman mukaan.

Juuri niin, että pitää muistaa se, että uusiutuvan energian osuus polttoaineessa säilyi tämän hallituksen aikana juuri samassa, mistä lähdettiin liikkeelle, mitä Marinin hallitus päätti, eli 13,5 prosenttia. Nyt se sitten nostettiin 14,5 prosenttiin, ja nostetaan joka vuosi. 2028 tämä uusiutuva prosentti on juuri sama kuin mitä se oli silloin kun ilmastolaki 2020 valmisteltiin ja 21 tuli voimaan. Siinä samassa tasossa olemme nyt tämän nykyisen hallituksen ohjelman mukaisesti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

17.56 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! On todellakin niin, että jos me emme olisi tehneet muutoksia jakeluvelvoitteeseen, niin olisimme nyt jo siinä vuoden 28 tasossa ja polttoaine olisi todennäköisesti kymmeniä senttejä kalliimpaa kuin tällä hetkellä. Eli se on se muutos, minkä tämä hallitus on tehnyt. Sitä totta kai jollakin pidemmällä aikavälillä pitää muuttaa, jos me halutaan päästä niihin tavoitteisiin, joita tämäkin hallitus on polttoaineiden osalta asettanut. Mutta se on niin, että tämän hallituksen toimilla haluttiin, että polttoaineen hinta ei nouse, ja jos katsoo nykyisiä pumppuhintoja, niin jotain vaikutusta sillä ilmeisesti on ollutkin.

Vielä en ole täysin varma siitä, että nyt jos lisätään biometaanin osuutta siinä uusiutuvassa polttoaineessa, niin nostaako vai laskeeko se polttoaineen hintaa. Ajatus siitä, että ikään kuin vety korvaisi sen lyhyellä aikavälillä, kun vedyn tuotantokustannus tällä hetkellä taitaa olla viisin- tai kuusinkertainen verrattuna fossiilisiin polttoaineisiin, on kyllä varsin suurta utopiaa. Vaikka kuinka saataisiin näitä investointeja tähän uusiutuvaan energiaan, siitä huolimatta vedyn tuotanto lähivuosina ei tule olemaan Suomessa mitenkään kannattavaa. Enkä näe sitäkään vaihtoehtoa, että ikään kuin ilmaston pelastamiseksi valtio useilla miljardeilla tukisi sitten vetytuotantoa vain sen takia, että saadaan päästöjä vähemmäksi ja taas sitten lisää velkaa ja elinvoimaa pois muilta toimialoilta.

Lähinnä se, jos, edustaja Mehtälä, osaatte kertoa, että nostaako vai laskeeko se biometaanin osuuden lisääminen siinä uusiutuvassa polttoaineessa hintaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

17.57 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Olemme siitä aivan yhtä mieltä, että uusiutuvan energian käyttö tuolla polttoaineissa on nostanut hintaa alussa, mutta yhtä totta on se, että biometaanin polttoaineessa on laskenut polttoaineen hintaa, ja siitä on yksimielisesti työ- ja elinkeinoministeriö tehnyt selvitystä. Se johtuu siitä, että tämä maatilan tuottama biometaanin on halvinta raaka-ainetta uusiutuvassa polttoaineessa.

Nyt rajoitan tämän puheeni juuri siihen, koska sitten on aivan eri juttu, kun uusiutuvaa polttoainetta tehdään erilaisilla menetelmillä muun muassa Nestein laitoksissa ja niin edelleen. Se tilanne on eri. Mutta juuri maatalojen tuottama biometaanin on ollut halvinta raaka-ainetta, ja sitä on nytten tässä poljettu neljästä prosentista kahteen prosenttiin, paitsi että nyt ensi vuonna se on siinä samassa neljässä prosentissa. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 67/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähkömarkkinalain ja maakaasumarkkinalain 12 ja 96 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 45/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 11/2025 vp

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 11/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.59 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä on esitys, jolla uudistetaan sähkömarkkinalakia ja maakaasumarkkinalakia. Esityksen tavoitteena on varmistaa, että Suomen sähkö- ja kaasumarkkinat toimivat tehokkaasti myös tulevaisuudessa, kun sähköntuotanto kasvaa ja kulutuksen kuormat muuttuvat.

Lakiesitys toimeenpanee työ- ja elinkeinoministeriön asettaman suurjänniteverkkotyöryhmän ehdotukset. Näiden avulla kantaverkko ja suurjännitteinen jakeluverkko voidaan integroida paremmin, mikä mahdollistaa lisääntyvän sähköntuotannon liittämisen verkkoon ja varmistaa verkon toimivuuden myös kuormahuippujen aikana.

Samalla esitys täyttää sähkömarkkinadirektiivin muutokset, jotka koskevat joustavia liittymissopimuksia. Tämä lisää verkon joustavuutta ja mahdollistaa uusien tuotantomuotojen ja kulutuksen liittämisen tehokkaammin. Lakiesitys tarkentaa kantaverkonhaltijan ja järjestelmävastaavan vastuualueita ja antaa selkeyttä siihen, millä jännitetasolla verkkoja pidetään kantaverkkona ja milloin kyse on suurjännitteisestä jakeluverkosta. Jakeluverkonhaltijoille annetaan mahdollisuus kehittää tuotantoa yhteen kerääviä verkkoja, ja myös sähköntuottajat voivat tietyin ehdoin rakentaa ja operoida yhteisiä liittymisverkkoja ilman erillistä sähköverkkolupaa.

Lisäksi esityksessä annetaan Energiavirastolle valtuudet antaa ennakkotietoa luvanvaraisuudesta, mikä helpottaa toimijoiden suunnittelua ja vähentää epävarmuutta. Valtakunnan rajat ylittävien sähkö- ja maakaasuputkien hankelupien päätösvalta siirtyy valtioneuvoston yleisistunnolle, mikä selkeyttää päätöksentekoa ja nopeuttaa investointien toteutumista ja lisää turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Kyse on kokonaisuudessaan sähkö- ja kaasumarkkinoiden tulevaisuuden varmistamisesta. Esitys lisää joustavuutta, selkeyttää vastuuta ja mahdollistaa tehokkaan siirtymän kohti puhtaampaa, turvallisempaa ja luotettavampaa energiantuotantoa. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 45/2025 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain ja huoneistotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta sekä positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 22 §:n 2 momentin 12 kohdan kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 43/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 12/2025 vp

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 12/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelua. Edustaja Kaarisalo, olkaapa hyvä.

Keskustelu

18.02 **Riitta Kaarisalo sd:** Arvoisa rouva puhemies! Verohallinnon Tulorekisteriyksikön ylläpitämä positiivinen luottotietorekisteri perustettiin 1. elokuuta vuonna 2022 voimaan tulleella positiivisesta luottotietorekisteristä annetulla lailla, ja se otettiin kuluttajaluottojen osalta käyttöön viime vuoden huhtikuussa. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi positiivisesta luottotietorekisteristä annettua lakia ja huoneistotietojärjestelmästä annettua lakia. Esityksen tarkoituksena on mahdollistaa se, että huoneistotietojärjestelmästä siirretään positiiviseen luottotietorekisteriin taloyhtiölainojen osakaskohtaisia luottovastuita koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä luonnollisen henkilön luottokelpoisuuden arviointia varten.

Toisin sanoen lakimuutosten tarkoitus on torjua ihmisten ylivelkaantumista siten, että asuntoluottoja ja asuntovakuudellisia kulutusluottoja myöntävillä tahoilla olisi paremmat mahdollisuudet huomioida taloyhtiön lainojen kautta tapahtuvaa kotitalouksien todellista velkaantumista, kun luottoa myönnetään. Tätä muutosta ei huoneistotietojärjestelmän keskeneräisyyden takia voitu toteuttaa vielä positiivisen luottotietorekisterin perustamisen yhteydessä. Tätä nyt tehtävää muutosta ja sen tavoitteita on perusteltua puoltaa.

Arvoisa puhemies! Tänä päivänä kotitalouksien veloista noin kolme neljäsosaa liittyy asumiseen, ja näistä veloista merkittävä osuus on taloyhtiölainoja. Vuoden 23 lopussa kotitalouksien maksettavana oli asuntoyhteisölainoja hallituksen esityksen mukaan noin 23 miljardia euroa. Vaikka taloyhtiölainat ovat muodollisesti asunto-osakeyhtiöiden velkaa, kotitaloudet vastaavat kuitenkin pääosin niiden takaisinmaksusta. On siis perusteltua, että luottoja myönnettäessä luotonantajalla on jäsentynyt kokonaiskuva niistä velvoitteista, jotka rasittavat ja saattavat haastaa kuluttajan todellista maksukykyä.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta on omassa yksimielisessä mietinnössään esittänyt myös muutamia huomioita ja muutoksia. Mietinnössä kiinnitetään huomiota esimerkiksi siihen, että taloyhtiöiden osakaskohtaisia luottovastuita koskevat tiedot päivittyvät viiveellä luottotietorekisteriin. Tällä voi olla suurta merkitystä muun muassa silloin, kun kuluttaja hakee henkilökohtaista luottoa mutta esimerkiksi asunto-osakkeiden myynnin seurauksena poistuneet luottovastuut eivät ole vielä poistuneet vastaavasti luottotietorekisteristä. Oikeusministeriön vastineessaan esittämät muutokset ovatkin kannatettavia, sillä on todellakin niin, että lähtökohtaisesti kaikki viiveet tietojen siirtymisessä niin yksityishenkilöiden kuin esimerkiksi yritysten kannalta ovat hyvin ongelmallisia.

Hallituksen esitystä valmisteltaessa on arvioitu voimassa olevan positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain mukaisten suojatoimien riittävyttä rekisteröidyn henkilötietojen suojan ja oikeuksien turvaamiseksi. Saatujen selvitysten pohjalta talousvaliokunta esittää muutoksia, joilla kuluttajan henkilötietojen suojaa vahvistetaan ja vähennetään samalla luottotietojen ja henkilötunnusten väärinkäyttöriskiä. Pidän tätä tärkeänä lisäyksenä.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Arvoisa puhemies! Kaiken kaikkiaan tämä esitys on siis erittäin kannatettava, mutta kuten yleensä lainsäädäntötyössä, myös nyt on hyvä seurata myös tehtyjen muutosten toimuutta ja on reagoitava tarvittaessa, mikäli epäkohtia esiintyy. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Keskustelu jatkuu. — Edustaja Peltokangas.

18.06 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti haluan kommentoida. Edustajalla oli erinomaisia havaintoja lainsäädännöstä. Saan itsekkin viestejä nimenomaan tämän positiivisen luottorekisterin tämänhetkisestä tilasta, ja varmaan yhteinen tahotila on meillä kaikilla lainsäätäjillä, että saadaan tämä toimimaan. Oli erittäin hyvät havainnot — kiitos puheenvuorostanne.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 43/2025 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 63/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 18/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 18/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelua. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas, olkaapa hyvä.

Keskustelu

18.07 Mauri Peltokangas ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen lyhyesti valiokunnan mietinnön hallituksen esityksestä laiksi hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan siis muutettavaksi hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä. Vuonna 2023 lakiin lisättiin uusi 10 a §, jonka mukaan Hätäkeskuslaitoksen on vastattava yleiseen hätänumeroon 112 tehtyihin hätäilmoituksiin, jotka on tehty käyttämällä reaaliaikaista puhetta tai tekstiä. Muutoksella panitiin täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston niin kutsuttu esteettömyysdirektiivi.

Hätäilmoituksen tekeminen reaaliaikaista tekstitystä käyttämällä tarkoittaa reaaliaikaista, merkki kerrallaan tapahtuvaa tekstipohjaista viestintää hätäkeskuksen ja hätäilmoituksen tekijän välillä. Palvelu on tarkoitettu erityisesti sellaisille henkilöille, joilla on haasteita puhumisen tai kuulemisen kanssa, mutta se on avoin kaikille hätäilmoituksen tekijöille. Vuoden 2023 lainmuutosta koskevan voimaantulosäännöksen mukaan yleiseen hätänumeroon vastaaminen on saatettava lain 10 a §:n mukaiseksi vuoden 2025 loppuun mennessä.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Häätäkeskuslaitos ei saa toteutettua reaaliaikaista tekstitystä laissa säädetyin siirtymäajan puitteissa. Selvityksestä ilmenee, että hätäkeskustietojärjestelmä on Häätäkeskuslaitokselle räätälöity ratkaisu, johon reaaliaikainen tekstinsyöttöominaisuus on rakennettava. Järjestelmän keskeinen osa on hätäpuhelinvaihte, jonka ylläpitosopimus on vuoden 2023 lainmuutoksen valmistelun jälkeen irtisanottu, ja hätäpuhelinvaihteratkaisu on rakennettava uudelleen. Tästä syystä myös reaaliaikaista tekstinsyöttöominaisuutta ei ole mahdollista rakentaa suunnitellussa aikataulussa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että reaaliaikaisen tekstityksen mahdollistavan hätäilmoitustavan voimaantuloa pidennetään Euroopan unionin esteettömyysdirektiivin mahdollistamaan enimmäissiirtymäaikaan saakka. Yleiseen hätänumeroon vastaaminen on saatettava direktiivin mukaiseksi viimeistään 28.6.2027.

Arvoisa puhemies! On selvää, että reaaliaikaiseen tekstitykseen perustuva hätäilmoitustapa tulee parantamaan entisestään palveluntarjontaa erityisesti erityisryhmiin kuuluvien osalta. Valiokunta pitää uuden hätäilmoitustavan käyttöönottoa tärkeänä. Tästä syystä valiokunta kiirehtii Häätäkeskuslaitosta reaaliaikaiseen tekstitykseen perustuvan hätäilmoitustavan valmistelussa siten, että järjestelmä voidaan ottaa käyttöön mahdollisuuksien mukaan jo ennen ehdotettua takarajaa. Samalla valiokunta myös kannustaa selvittämään jo olemassa olevien palvelujen ja sovellusten käyttämisen mahdollisuuksia hätäpuheluissa ja -viesteissä sekä niihin mahdollisesti sisältyvien esteiden purkamista esteettömyyden edistämiseksi.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana, ja mikä iloisinta, mietintö on yksimielinen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

18.11 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän hallintovaliokunnan puheenjohtajaa, edustaja Peltokangasta asian esittelystä.

Käsitlemme esitystä, joka koskee hätäkeskustoiminnasta annetun lain muutosta. Esityksen tarkoituksena on pidentää siirtymäaika reaaliaikaisen tekstinsyötön käyttöönotossa hätäilmoituksia varten. Uusi takaraja olisi EU:n lainsäädännön mukainen enimmäisaika eli kesäkuun 2027 loppu.

On tärkeää todeta, että Häätäkeskuslaitos on itse pitänyt tätä esitystä välttämättömänä ja perusteltuna. Ilman tätä muutosta Häätäkeskuslaitos joutuisi toimimaan lainvastaisesti jo vuoden 2025 lopusta alkaen, sillä on ilmeistä, ettei reaaliaikaista tekstinsyöttötoimintoa ehditä ottaa käyttöön siihen mennessä. Nyt annettava lisäaika, noin puolitoista vuotta, antaa viranomaisille mahdollisuuden valmistautua ja toteuttaa toiminta hallitusti.

Esteettömyysdirektiivin myötä merkittävä muutos on jo tapahtunut. Häätetekstiviestin käyttöön aiemmin liittynyt rekisteröitymisvelvollisuus poistui kesällä 2025. Tämä on parantanut Häätäkeskuslaitoksen palvelutasoa ja helpottanut palvelun käyttöä. Se on tärkeä askel kohti esteettömämpää yhteiskuntaa ja yhdenvertaisia hätäpalveluja.

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia, mutta sen vaikutus on käytännön tasolla merkittävä. Se turvaa sen, että Häätäkeskuslaitos voi toimia lainmukaisesti ja kehittää palvelujaan suunnitelmallisesti. Kansalaisten turvallisuus ei saa vaarantua kiirehtimisen takia, vaan uudistukset on vietävä maaliin kestävästi.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että hätäpalvelujen kehittäminen jatkuu johdonmukaisesti ja että kaikilla kansalaisilla on esteettömät ja toimivat keinot saada apua silloin, kun hätätilanne sitä vaatii. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, pois-sa. — Edustaja Lehtinen.

18.13 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että kun ihminen soittaa hätäkeskukseen tai ottaa sinne muutoin yhteyttä ja jos ei pysty puhumaan, niin hän saa avun mahdollisimman nopeasti. Siksi, niin kuin tässä jo aikaisemmin kerrottiin, Hätäkeskus itse on myöskin kiirehtinyt tämän asian kuntoon saattamista.

Toisaalta tässä on malliesimerkki siitä, että kun yksityisiä toimijoita on mukana näinkin merkittävällä toimialalla kuin hätäkeskustoiminta ja siellä sopimuksia voidaan sitten irtisanoa ristiin rastiin ja järjestelmät joudutaan luomaan ikään kuin sen toimijan pohjalta, niin tässä on sellaisia muuttuvia tekijöitä, joihin ei nopeita ratkaisuja ole olemassa ja joissa välillä sitten joutuu toteamaan sen, että viivästyksiä tulee eikä sille vain voida kerta kaikkiaan mitään. Mutta hyvä viesti on tosiaan se, että nykyisellään jo tekstiviestien kautta voi kuitenkin hätäkeskuksen kanssa kommunikoida. Se on jo parannus, ja sen voi tehdä kuka tahansa ilman ennakkorekisteröitymistä.

Toki toivotaan, että tämä mahdollisimman nopeasti edistyy, mutta toisaalta Suomessa on varsin paljon esimerkkejä niistä ict-järjestelmistä, jotka ikään kuin nopeasti luodaan pystyyn, ja silloin on monesti käynyt niin, että tilanne menee jopa huonommaksi kuin sillä ”huonolla” tai puutteellisella järjestelmällä. Eli kun tämä tehdään, niin se pitää tehdä niin, että se varmuudella toimii, koska hätätilanteessa ei ole mahdollisuutta sille, että apu jää saamatta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 63/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisäl-lön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuk-sista annetun lain 2 ja 11 §:n, työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoimin-nasta annetun lain 48 §:n sekä työturvallisuuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 68/2025 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 5/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päivä-järjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 5/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelua. Asian esit-telee meille valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Satonen.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Keskustelu

18.15 Arto Satonen kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräistä asbestin purkutyötä koskevista vaatimuksista annettua lakia, työsuojeluvalvonnasta ja työpaikan työsuojelutoiminnasta annettua lakia sekä työturvallisuuslakia. Esityksellä on tarkoitus panna osaltaan täytäntöön myös EU:n asbestidirektiivin muutokset, ja lisäksi tässä tuodaan muun muassa ammattipätevyysvaatimukset lain tasolle.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että ennakoilmoituksen tulee jatkossa sisältää uusia tietoja. Niitä ovat tieto työntekijän ammattipätevyydestä sekä erityisestä opetuksesta ja ohjauksesta annetusta todistuksesta. Lisäksi jatkossa tulee ilmoittaa tieto viimeisimmän hengityksensuojaimen tiivistestauksen päivämäärästä. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta puoltaa ehdotettuja muutoksia ja katsoo, että niillä on työntekijöiden terveyttä ja turvallisuutta edistäviä vaikutuksia.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän asian mittasuhteista voisi vielä todeta sillä tavalla, että vaikka Suomessa vuosittain todettujen asbestisairauksien määrä tasaisesti laskee, niin edelleen suomalaisessa työelämässä altistutaan asbestille ja asbestinpurkutyötä koskevia ennakoilmoituksia tehdään työsuojeluviranomaisille noin 10 000 vuodessa. Eniten ilmoituksia tehdään kaivos- ja rakennusalan työntekijöistä. Lisäksi voi vielä mainita, että erityisenä haasteena on työmaan vaikutuspiirissä olevien muiden työntekijöiden ja henkilöiden altistumisen tunnistaminen ja pienentäminen.

Kaikkineen työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa yksimielisesti lakiehdotusten hyväksymistä pienin teknisin muutoksin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraava puheenvuoro, edustaja Suhonen.

18.17 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt meillä on käsittelyssä asia, joka itse asiana on hyvä esimerkki siitä, miten työntekijöiden hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta pyritään aidosti parantamaan. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista, työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain ja työturvallisuuslain muuttamisesta on tärkeä lakimuutos. Ja kuten nyt parhaimmillaan, kun puhutaan lainmuutoksesta, jossa asia aidosti parantaa työntekijän ja sitä kautta koko yhteiskuntamme tilannetta, on valiokunta tällöin täysin yhtä mieltä mietinnön sisällöstä, kuten juuri nyt tässä käsittelyssä olevassa asiassa.

Esityksessä keskeistä on se, että ehdotuksella pantaisiin osaltaan täytäntöön EU:n asbestidirektiivin muutokset. Esityksen mukaan asbestipurkutyöstä viranomaiselle tehtävän ennakoilmoituksen tulisi sisältää nykyisin ilmoitettavien tietojen lisäksi myös tieto työntekijän suorittamasta koulutuksesta ja erityisestä opetuksesta ja ohjauksesta annetusta todistuksesta. Lisäksi asbestipurkutyöluparekisterin julkisen tietopalvelun tietojen luovutusedellytyksiä muutettaisiin EU:n tietosuoja-asetuksen kanssa paremmin yhteen sopiviksi. Asbestipurkutyöntekijältä vaadittavan ammattipätevyyden edellytyksiä täsmennettäisiin kansallislähtöisistä syistä. Toisessa EU- tai Eta-jäsenvaltiossa suoritetun koulutuksen tuottaman ammattipätevyyden tunnustavana tahona toimisi aluehallintovirasto. Työturvallisuuslakia muutettaisiin siten, että eräitä pääasiassa rakennustyöhön liittyviä tehtäviä kos-

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

keva ammattipätevyysääntely siirrettäisiin perustuslaissa edellytetyllä tavalla lain tasolle. Ammattipätevyyden tunnustava tahona toimisi aluehallintovirasto.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vuosittain todettujen asbestisairaustapausten määrä laskee Suomessa tasaisesti, mutta niitä todetaan edelleen liittyen pitkään viiveeseen altistumisen ja sairauden diagnosoimisen välillä. Asbestille myös altistutaan edelleen suomalaisessa työelämässä. Syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien rekisteriin eli ASA-rekisteriin ilmoitetaan vuosittain yli 4 000 asbestille työssään altistunutta työntekijää.

Haluan vielä korostaa sitä, että nämä muutokset parantavat työntekijöiden turvallisuutta. On kuitenkin tärkeää, että niin työterveyshuollossa kuin julkisissa sosiaali- ja terveyspalveluissa reagoidaan mieluiten ennemmin kuin myöhemmin. Tarkoitin sitä, että esimerkiksi juuri asbestin kanssa tekemisissä olevien terveyttä seurataan herkästi ja ennakoiden, ei herätä vasta sitten, kun jo on oireita. Tämä on tärkeää niin inhimillisesti kuin yhteiskunnallisestikin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.20 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on eurooppalaisen direktiivin täytäntöönpano, ja tässä on ollut hyvä käsittely. Tämän käsittelyn aikana kuultiin asiantuntijoita, ja asiantuntijojen puheenvuorot olivat siinä erittäin hyviä sen johdosta, että he todistivat, että tämä valmistelu, jota tämän lain osalta on ollut, on ollut hyvin laajamittaista ja erittäin yksimielistä, vaikka se oli virkamiesvalmistelun pohjalta tehty. Siinä mielessä voidaan sanoa, että tämä lainsäädäntö on ollut tässä hyvin valmisteltua.

Se, että meillä on vielä tämmöinen 10 000 ilmoitusta asbestityöstä vuositasona, kertoo siitä laajuudesta, ja kun meillä altistuu noin 4 000 työssään asbestille, siinä mielessä ollaan isoissa luvuissa. Kun asbestille ei ole mitään raja-arvoja, jotka olisivat terveyden kannalta hyväksyttäviä, vaan siinä on käytännössä nollatoleranssi, niin on erittäin tärkeää, että tätä viedään siihen suuntaan, että täällä tarkistetaan ammattipätevyyksiä, sitä, minkälaisella osaamisella niitä töitä tehdään, ja sitten sitä, minkälaisia suojausvälineitä kyseisillä henkilöillä on ja kuinka tuoreita ja uusia ne ovat. On erittäin tärkeää, milloin hengityssuojainten tiiveys on tarkistettu ja niin poispäin. Eli nämä perusteet ovat täällä hyvät ja erittäin tarpeelliset, koska tämä on vakava ongelma silloin, jos se kohdalle sattuu.

Se, mitä tämän lain osalta, arvoisa rouva puhemies, vielä jälkikäteen pitää huomioida, on altistumisen tunnistaminen ja tunnustaminen eri paikoilla. Mittauksissa ja selvityksissä on vielä kehitettävää, niitä on monen tasoisia, ja se on tässä mielessä sentyypistä asiaa, että valiokunta nosti myös sen huomioon. Ja kun tämä on myöskin luvanvaraista, tulevalle Lupa- ja valvontavirastolla pitää olla resursseja tämän toiminnan valvontaan.

Tämä on yksimielinen ja kannattaa viedä eteenpäin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

18.23 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä alkavat jo olla illan tunnit käsillä, mutta ajattelin tulla ihan tänne puhujakorokkeelle puhumaan tästä asbestityöstä, koska nyt on ihan kiva olla vaihteeksi hallituksen kanssa ihan samoilla linjoilla, ja ajattelin tätä tilannetta sillä tavalla tässä kunnioittaa. Joskus on ollut niinkin, että ihan samoilla linjoilla ei olla oltu.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Vaikkakin asia on tietenkin negatiivinen, minkä takia me joudumme tällaisia lakeja säättämään, käsittelyssä oleva esitys on tosi tärkeä askel työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden vahvistamiseksi juuri asbestipurkutöissä, joissa altistuminen voi aiheuttaa vakavia ja usein vuosikymmenien viiveellä ilmeneviä sairauksia. Hallituksen esityksen keskeiset kohdat parantavat työntekijöiden suojaa. Samalla ne helpottavat viranomaisten valvontaa ja vahvistavat työnantajien velvollisuuksia huolehtia työn turvallisuudesta.

Arvoisa puhemies! Asbestisairaudet eivät ole valitettavasti menneisyyden ongelma vaan edelleen todellisuutta. Vuosittain diagnosoidaan satoja uusia asbestisairauksia, ja kuten valiokuntakäsittelyssä todettiin, lähes kaikki ammattitautikuolemat liittyvät asbestiin. On selvää, että turvallisuutta on kehitettävä edelleen, eikä altistumiselle ole olemassa turvallista tasoa. On myös syytä korostaa, että pätevyysvaatimukset eivät ole byrokratiaa byrokratian vuoksi. Ne ovat väline, jolla varmistetaan, että työ tehdään oikein ja turvallisesti. Ammattipätevyysvaatimusten kirjaaminen lain tasolle lisää läpinäkyvyyttä, varmuutta ja yhdenvertaisuutta, ja tämä on tärkeää niin työntekijöiden kuin myös asiakkaiden näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Lakimuutosten toimeenpanossa viestinnällä ja koulutuksella on iso rooli. On huolehdittava siitä, että työnantajat tuntevat velvoitteensa, työntekijät oikeutensa ja asiakkaat osaavat vaatia vastuullista toimintaa. Samalla on varmistettava, että työsuojeluvalvonnalla on riittävät resurssit.

Tähän loppuun voin oikeastaan todeta ykskantaan, että kaiken työn, mitä me teemme, pitää olla turvallista, ja kaikilla työntekijöillä on oltava oikeus tehdä töitään turvallisesti. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 68/2025 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteistoiminnasta evankelis-luterilaisessa kirkossa ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 60/2025 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 6/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 6/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Tämän mietinnön meille esittelee valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Satonen. Olkaa hyvä.

Keskustelu

18.26 Arto Satonen kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää säädettäväksi uutta lakia yhteistoiminnasta evankelis-luterilaisessa kirkossa. Ehdotetulla sääntelyllä korvattaisiin evankelis-luterilaisen kirkon sopimus pohjainen yhteistointajärjestelmä.

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Sääntelyllä lisättäisiin ja vahvistettaisiin kirkon henkilöstön vaikutusmahdollisuuksia ja tiedonsaantia. Työnantajan ja henkilöstön edustajan olisi käytävä säännönmukaista vuoropuhelua työnantajan toiminnan ja työyhteisön kehittämiseksi. Työnantajan työjohtovalan piiriin kuuluvista olennaisista henkilöstövaikutuksista ja työvoiman käytön vähentämisestä olisi käytävä muutosneuvottelut. Sääntelyyn sisältyisi myös seuraamusjärjestelmä, johon kuuluisivat siviilioikeudellinen hyvitysseuraamus ja rikosoikeudellinen rangaistus-seuraamus.

Lakia sovellettaisiin työnantajana toimiviin kirkon viranomaisiin, joiden palveluksessa työskentelee säännöllisesti vähintään 20 viranhaltijaa tai työntekijää.

Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan valiokunnan keskustelu koski lähinnä tätä soveltamisrajaa. Tässä on tausta on se, että perinteisesti julkisissa yhteisöissä ei tällaista soveltamisrajaa ole lainkaan, toisaalta monet niistä ovat niin isoja, esimerkiksi hyvinvointialueet, että se työntekijämäärä tietysti ylittyy, mutta sitten taas yksityisellä puolella tätä rajaa ollaan hiljattain 20:stä nostettu 50:een. No, kirkko on itse päätenyt siihen, että tämä raja olisi 20, ja valiokunta päätyi myös yksimielisesti siihen, että tämä raja pidetään tässä 20:ssä. Mitä se käytännössä tarkoittaa? Se tarkoittaa sitä, että 86 prosenttia kirkon henkilöstöstä on tämän järjestelmän piirissä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

18.28 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki yhteistoiminnasta evankelis-luterilaisessa kirkossa. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää esitystä tarpeellisena. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty sekä soveltamisrajan nostamista että poistamista lakiehdotuksesta. Soveltamisalarajan nostamista 50 viranhaltijaa tai työntekijää säännöllisesti työllistäviin työnantajiin on perusteltu lainsäädännön yhdenmukaistamisella yksityisen sektorin yhteistoimintalain kanssa ja lainsäädännön sisältämien seuraamusten raskaudella pienille työnantajille. Ehdotettu kirkon yhteistoimintalaki koskee kirkon työnantajia, joita ovat seurakunnat, seurakuntayhtymät yhdessä niihin kuuluvien seurakuntien kanssa, tuomiokapitulit, Kirkkohallitus ja Kirkon eläkerahasto. Soveltamisala on rajattu siten, ettei lakia sovelleta työnantajaan, jonka palveluksessa on säännöllisesti alle 20 viranhaltijaa tai työntekijää.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa, että ehdotetun soveltamisalan piiriin kuuluu 45 prosenttia seurakuntatalouksista, joissa työskentelee 86 prosenttia kirkon henkilöstöstä. Soveltamisalaa on arvioitu hallituksen esityksen valmisteluvaiheessa perusteellisesti. Esiityksen mukaan kirkon yhteistoimintalain soveltamisalaa koskevaa rajausta ei ehdoteta nostettavaksi yksityisen sektorin yhteistoimintalakia vastaavasti, koska se jättäisi suuren osan seurakunnista lain soveltamisalan ulkopuolelle. Valiokunta pitää ehdotettua soveltamisalaa tarkoituksenmukaisena, mutta pitää tarpeellisena seurata uuden lain soveltamista, toimivuutta ja soveltamisalarajan vaikutuksia seurakuntatalouksiin. Tästä on myös valiokunnan lausumaehdotus. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.30 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lainsäädäntökehikko lähti liikkeelle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan vuoden 2021 ponnesta, jossa sellaisen lain käsittelyn

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

yhteydessä todettiin, että evankelis-luterilaisella kirkolla ja ortodoksisella kirkolla ei ole yt-lakia, ja nyt tässä evankelis-luterilaiselle kirkolle tämä yt-laki tulee. Aikaisemmin sitä lakia ei ole lainkaan ollut siellä, ja tässä on tämä laki tehty, ja se on tehty käytännössä sen 2021 lain pohjalta, ja tämä on synnytetty niitten periaatteitten mukaan, eikä tässä ole tätä uutta lainmuutosta, joka nyt tällä kaudella on tullut, otettu huomioon, vaan tässä on käytännössä viety tämä vanhan lain pohjalta.

Sitten, niin kuin edustaja Satonen tässä hyvin kuvasi valiokunnan puheenjohtajana, tämä soveltamisraja oli meillä keskustelussa se isoin asia, josta me käytiin keskustelua, että onko se nolla, 20 vai 50. Siellä kirkon puolella oli päädytty tähän 20:een. Ongelma siinä on ollut, että kun se on ollut aikaisemmin sopimusperustainen ja sitä soveltamisrajaa ei ole ollut, niin kaikkiin noudatettu, ja julkisella sektorilla eli kunnissa ja valtiolla ei ole tätä soveltamisrajaa, eli se lähtee sieltä nollasta käytännössä, ja sitten kun soveltamisraja tulee, niin aina joku osa jää ulos. Tässäkin niitä seurakuntatalouksia jää noin puolet ulos, mutta ne ovat niin pieniä, että kattavuus on se 86 prosenttia henkilökunnasta, ja siinä mielessä tämä on hyvin kattava.

Sitten, arvoisa rouva puhemies, kun varmaan kysytään, miksi me ollaan tätä yksimielisesti hyväksytty, niin varmaan isoin peruste on ollut se, että se on tehty sen vanhan lain pohjalta, ja sitten tässä soveltamisrajakeskustelussa kun on siellä kirkon puolella yhteisesti löydetty tällainen luku. Se on myöskin perustuslakivaliokunnan toive, että me ei kauheasti puututtaisi tähän lainsäädäntöön, mitä kirkko tekee sisällään, ja se oli yksi syy. Mutta sitten ehkä tärkein syy oli se, että saimme kuulla tässä käsittelyn aikana, että Kirkon työmarkkinalaitos ja osapuolet ovat keskenään katsoneet, että he voisivat tätä nykyistä yt-sopimusta soveltaa näihin pieniin toimijoihin, ja silloin sekin alue tulee hoidettua. Tässä on siinä mielessä tärkeä juttu.

Arvoisa rouva puhemies! Täällä on vielä tämä lausuma, että vuonna 2029 katsotaan tämän toimivuutta ja soveltamisalarajaa ja muuta. Se liittyy siihen, että tätä lakia ei ole aikaisemmin ollut kirkon piirissä, joten on syytä tarkistaa, miten tämä toimii.

Arvoisa rouva puhemies! Esitys oli yksimielinen ja voidaan hyväksyä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

18.33 Arto Satonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä jo valiokunnan varapuheenjohtaja ja myöskin edustaja Suhonen asian esittivät juuri niin kuin se on, mutta haluan sen nyt vielä pistää pöytäkirjaan, kun taisin unohtaa omassa esityksessäni mainita, että tämä todellakin oli kaikilta osin yksimielinen, niin lausuma kuin päätöskin siitä, että tämä soveltamisalaraja tähän 20:een hallituksen esityksen mukaisesti päätettiin jättää.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 60/2025 vp sisältyvien 1.—11. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatustalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 55/2025 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 6/2025 vp

Pöytäkirja PTK 88/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 2.10.2025 pidettävään täysistuntoon.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahas- tosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 49/2025 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 3/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 2.10.2025 pidettävään täysistuntoon.

17. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 2.10.2025 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.59.

Pöytäkirjan vakuudeksi: